

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

**Demografický vývoj v Jihočeském kraji a jeho
perspektivy**

Bc. Tomáš Nytra

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Tomáš Nytra

Podnikání a administrativa

Název práce

Demografický vývoj v Jihočeském kraji a jeho perspektivy

Název anglicky

Demographic development of the South Bohemia Region and its prospects

Cíle práce

Cílem práce je komparace okresů Jihočeského kraje na základě vybraných demografických ukazatelů v letech 1997-2017. V rámci řešení bude snahou nalézt příčiny rozdílného vývoje v jednotlivých okresech, na základě vhodných metod a postupů dojde k popsání tendencí vybraných ukazatelů a zároveň k tvorbě statistických předpovědí.

Metodika

Získaná data budou analyzována za využití metod z oblasti časových řad a indexní analýzy.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

demografie, demografický vývoj, demografické události, struktura obyvatelstva, sociální rizika, Jihočeský kraj

Doporučené zdroje informací

- FIALOVÁ, Ludmila. Dějiny obyvatelstva českých zemí. Praha: Mladá fronta, 1996. Patriae. ISBN 80-204-0283-7.
- KÁBA, Bohumil, SVATOŠOVÁ, Libuše: Statistické nástroje ekonomického výzkumu. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 176 s. ISBN 978-80-7380-359-9
- KALIBOVÁ, Květa. Úvod do demografie. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9
- KALIBOVÁ, Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, ed. Demografie (nejen) pro demografy. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4.
- KOSCHIN, Felix. Demografie poprvé. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1.
- ROUBÍČEK, Vladimír. Úvod do demografie. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1997. 348 s. ISBN 80-859-6343-4.
- ŠOTKOVSKÝ, Ivan. Úvod do studia demografie. Dot. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 1998. ISBN 80-7078-327-3.
- VAŇO, Robert, Danuša JURČOVÁ a Ján MESZÁROS. Základy demografie. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2003. ISBN 8096892738.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Andrea Jindrová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 15. 1. 2019

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 2. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 04. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Demografický vývoj v Jihočeském kraji a jeho perspektivy" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.3.2019

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Andree Jindrové, Ph.D., vedoucí mé diplomové práce, za odborné vedení a rady. Dále patří velký dík mé rodině a přítelkyni za podporu v průběhu celého navazujícího magisterského studia.

Demografický vývoj v Jihočeském kraji a jeho perspektivy

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá demografickým vývojem v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997 až 2017. Součástí práce je analýza vybraných demografických ukazatelů za sledované období a vzájemná komparace těchto ukazatelů v rámci jednotlivých okresů. Mezi zkoumané ukazatele patří: počet obyvatel, průměrný věk, věková struktura, plodnost, úmrtnost, sňatečnost, rozvodovost a migrace. Data byla získána z oficiálních zdrojů Českého statistického úřadu a ze Sčítání domů a bytů. K hodnocení vývoje jednotlivých demografických ukazatelů byla použita elementární charakteristika časových řad. Z důvodu rozsahu této práce byl proveden odhad budoucího vývoje pomocí trendových funkcí pouze pro Jihočeský kraj jako celek pro roky 2018 a 2019. Na základě zjištěných skutečností byly formulovány návrhy a doporučení, které by měly vést k minimalizaci negativního dopadu současného demografického vývoje jednotlivých ukazatelů na jihočeské obyvatelstvo a zároveň ke zlepšení životních podmínek v budoucnosti.

Klíčová slova: demografie, demografický vývoj, demografické události, struktura obyvatelstva, sociální rizika, Jihočeský kraj.

Demographic development of the South Bohemian region and its prospects

Abstract

The thesis focuses on the demographic development in the individual districts of the South Bohemian Region in the years 1997 to 2017. Part of the thesis is the analysis of selected demographic indicators in the monitored period and the comparison of these indicators within individual districts. The examined indicators include: population, average age, age structure, fertility, mortality, marriage rate, divorce rate and migration. The data was obtained from the official sources of the Czech Statistical Office and from the Census of Houses and Flats. Elementary characteristics of time series were used to evaluate the development of individual demographic indicators. Due to the scope of this work, an estimate of future development was made for 2018 and 2019 using trend functions only for the South Bohemian Region as a whole. Suggestions and recommendations based on the findings were formulated to minimize the negative impact of the current demographic development of the indicators on the South Bohemian population while improving living conditions in the future.

Key words: demography, demographic development, demographic events, population structure, social risks, South Bohemian Region.

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	17
3.1 Demografie.....	17
3.2 Prameny demografických dat.....	18
3.2.1 Sčítání lidu	18
3.2.2 Evidence přirozené měny.....	19
3.2.3 Evidence migrací	20
3.2.4 Evidence nemocnosti	21
3.2.5 Ostatní prameny	22
3.3 Demografické události	22
3.3.1 Porodnost	23
3.3.2 Úmrtnost	25
3.3.3 Potratovost	26
3.3.4 Sňatečnost	27
3.3.5 Rozvodovost	28
3.3.6 Migrace	28
3.4 Stav a pohyb obyvatelstva.....	29
3.5 Struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku	30
3.5.1 Struktura obyvatel podle pohlaví.....	30
3.5.2 Struktura obyvatel podle věku	31
3.6 Populační situace v ČR před rokem 1990	32
3.7 Populační situace v ČR od roku 1993	33
3.8 Sociální, populační a rodinná politika.....	35
3.8.1 Současná sociální politika.....	36
3.9 Současná sociální rizika	37
3.9.1 Nezaměstnanost	37
4 Charakteristika Jihočeského kraje.....	39
4.1 Administrativní členění	39
4.2 Ekonomické prostředí	39
4.3 Přírodní a kulturní bohatství.....	41
5 Analýza dosažených výsledků	43
5.1 Analýza vývoje počtu obyvatel v Jihočeském kraji v letech 1997–2017	43

5.1.1	Analýza vývoje počtu obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017	44
5.2	Analýza vývoje průměrného věku v Jihočeském kraji v letech 1997-2017.....	46
5.2.1	Analýza vývoje průměrného věku obyvatel v letech 1997-2017 v jednotlivých okresech Jihočeského kraje	47
5.2.2	Analýza věkové struktury obyvatel v letech 1997-2017 v jednotlivých okresech Jihočeského kraje	49
5.3	Vývoj úhrnné plodnosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017	54
5.3.1	Vývoj úhrnné plodnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017	55
5.4	Analýza vývoje úmrtnosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017	57
5.4.1	Analýza vývoje úmrtnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017	58
5.5	Analýza vývoje sňatečnosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017	60
5.5.1	Analýza vývoje sňatečnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017	61
5.6	Vývoj rozvodovosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017	63
5.6.1	Vývoj rozvodovosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017	64
5.7	Vývoj migrace v Jihočeském kraji v letech 1997-2017	65
5.7.1	Vývoj migrace v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017	67
5.8	Návrhy a doporučení	69
6	Závěr.....	71
7	Seznam použitých zdrojů	74
8	Přílohy	77

Seznam grafů

<i>Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje</i>	44
<i>Graf 2: Průměrný věk obyvatel v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	47
<i>Graf 3: Vývoj podílu věkové skupiny 0-14 let v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	49
<i>Graf 4: Vývoj podílu věkové skupiny 15-64 let v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	51
<i>Graf 5: Vývoj podílu věkové skupiny 65 a více let v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	53
<i>Graf 6: Vývoj úhrnné plodnosti v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	56
<i>Graf 7: Vývoj hrubé míry úmrtnosti v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	59
<i>Graf 8: Vývoj hrubé míry sňatečnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	62
<i>Graf 9: Vývoj hrubé míry rozvodovosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	64
<i>Graf 10: Vývoj migračního salda v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	67

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel v Jihočeském kraji v letech 1997-2017</i>	43
<i>Tabulka 2: Vývoj průměrného věku v Jihočeském kraji v letech 1997-2017</i>	46
<i>Tabulka 3: Vývoj úhrnné plodnosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017</i>	54
<i>Tabulka 4: Vývoj hrubé míry úmrtnosti v Jihočeském kraji v letech</i>	57
<i>Tabulka 5: Vývoj hrubé míry sňatečnosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017</i>	60
<i>Tabulka 6: Vývoj hrubé míry rozvodovosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017</i>	63
<i>Tabulka 7: Vývoj migračního salda v Jihočeském kraji v letech 1997-2017</i>	66

Seznam použitých zkratek

UPT – umělé přerušování těhotenství

ČSÚ – Český statistický úřad

ČB – České Budějovice

ČK – Český Krumlov

JH – Jindřichův Hradec

PÍ – Písek

PRA – Prachatice

STR – Strakonice

TAB – Tábor

1. dif. – 1. diference

Koef. růstu – Koeficient růstu

1 Úvod

Demografický vývoj vychází z vědního oboru demografie, jenž významnou měrou ovlivňuje a vždy bude ovlivňovat společnost prostřednictvím demografických událostí, kterými jsou porodnost, úmrtnost, potratovost, sňatečnost, rozvodovost a migrace.

Z odborného hlediska je demografie vědou, zabývající se získáváním a vyhodnocováním informací o lidské populaci a jejím chování v čase, které souvisí s množstvím životních událostí, spojovaných s životním cyklem jedince i populace, které v konečném důsledku ovlivňují vzájemnými vazbami celosvětový chod společnosti.

Z časového hlediska lze počátky této vědní disciplíny zařadit již do 17. století, ve kterém nacházíme prvotní kroky našich předků, směřující k poznávání změn spojených s populačním vývojem.

V současnosti výstupy této vědy ovlivňují prostřednictvím ucelených demografických informací celospolečenské rozhodovací procesy, nastavování a směřování v oblastech ekonomiky, zdravotnictví, školství, sociálních věcí a dalších oblastech.

Při pohledu na závratný růst celosvětové populace, vyvstávají důležité otázky spojené s udržitelným vývojem na naší planetě. V 21. století je lidstvo vystaveno zásadním otázkám, spojeným nejen se stárnutím obyvatelstva, ale také s dlouhodobým populačním nárůstem obyvatel planety v celosvětovém měřítku, který je úzce spojen s potravinovým problémem. Nyní naši planetu obývá více než 7,5 miliardy lidí, přičemž k nárůstu obyvatelstva dochází nerovnoměrně. Nárůst je trvale zaznamenáván, především v zemích s nízkým a středním příjmem, zatímco ve vyspělých částech světa jako je Evropa, Severní Amerika a Japonsko, dochází k prodlužování délky života, tedy ke stárnutí populace na straně jedné a ke zpomalení tempa růstu počtu narozených dětí na straně druhé. Aspekt stárnutí populace a pokles porodnosti a plodnosti ve vyspělých státech ovlivňuje negativně prostou skladbu i obnovu populace a zatěžují sociální systém společnosti. V rámci nutnosti řešení tohoto problému se očekává se, že právě prostřednictvím prognóz demografického vývoje by měla být vedena spolupráce na mezinárodní úrovni, s cílem vytvořit ucelený plán podpory populační reprodukce ve vyspělých státech s nízkou natalitou.

Populačním problémem je nejen věkové rozložení stávajícího obyvatelstva, ale také migrační příliv osob „třetího světa“. Rapidní nárůst zahraniční migrace, se stal v posledních dvou desetiletích pro Evropu novinkou s negativním dopadem mezinárodního

významu v oblastech hospodářského, společenského a politického fungování jednotlivých států.

Je třeba říci, že ke stávajícím demografickým problémům Evropské společnosti nově přibývá další palčivý problémem související nejen s nekontrolovanou migrací, ale také s neschopností státníků členských států Evropské Unie harmonizovat podmínky pro přijetí migrantů. Demografický vývoj zachycuje zmíněné události a jeho prostřednictvím lze předvídat i řešit včas problémy, kterým je třeba celospolečensky věnovat zvýšenou pozornost. Demografické výstupy a správné kroky státnických špiček mohou včas zajistit, aby se lidská populace ubírala správným směrem.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je komparace okresů Jihočeského kraje na základě vybraných demografických ukazatelů v letech 1997-2017. Jedná se o okresy České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Tábor, Písek, Strakonice a Prachatice. V rámci řešení bude snahou nalézt příčiny rozdílného vývoje v jednotlivých okresech, na základě vhodných metod a postupů dojde k popsání tendencí jednotlivých ukazatelů. K celkové analýze budou využity následující demografické ukazatele: počet obyvatel, průměrný věk, struktura obyvatelstva, porodnost, sňatečnost, rozvodovost, úmrtnost a migrace. V praktické části této práce dojde k tvorbě statistické předpovědi vybraných demografických ukazatelů pro rok 2018 a 2019. V závěru diplomové práce jsou formulovány návrhy a doporučení.

2.2 Metodika

Teoretická část této diplomové práce byla vypracována na základě prostudování odborné literatury a relevantních internetových zdrojů. Vlastní práce byla zpracována s využitím analýzy časových řad a indexní analýzou. Nezbytná data pro zhodnocení vývoje časových řad, byla získána zejména z Českého statistického úřadu a z dostupných dat ze Sčítání domů a bytů. Získaná data byla zpracována a zobrazena prostřednictvím grafů a tabulek za využití programu Microsoft Excel a XLSTAT 2019, pro tvorbu budoucích prognóz byl využit statistický program IBM SPSS Statistics.

Za časovou řadu se obecně považuje posloupnost věcně, časově a prostorově srovnatelných dat. Analýza časových řad představuje souhrn metod, které jsou využívány k charakterizování časových řad a k následné tvorbě prognóz jejich budoucího vývoje. Mezi elementární charakteristiky časových řad patří:

- první absolutní diference – vyjadřuje změnu (tedy přírůstek nebo úbytek) hodnot mezi dvěma sousedícími členy časové řady

$$dy_t = y_t - y_{t-1} \quad t = 2, 3, \dots, n$$

y_t ... představuje hodnotu v daném okamžiku či daném období

y_{t-1} ...představuje hodnotu v daném okamžiku či daném období bezprostředně předcházejícím

- koeficient růstu – charakterizuje postupnou rychlost změn hodnot v rámci časové řady, v případě procentuálního vyjádření se jedná o tzv. tempo růstu

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} \quad t = 2, 3, \dots, n$$

kde: y_t ... představuje hodnotu v daném okamžiku či daném období

y_{t-1} ...představuje hodnotu v daném okamžiku či daném období bezprostředně předcházejícím

V rámci celé časové lze také určit průměrný koeficient růstu \bar{k} , který je vyjádřen jako geometrická průměr jednotlivých koeficientů k_t .

$$\bar{k} = \sqrt[n]{k_1 k_2 \dots k_n} = \sqrt[n-1]{\frac{y_2}{y_1} \frac{y_3}{y_2} \frac{y_4}{y_3} \dots \frac{y_n}{y_{n-1}}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

Průměrný koeficient růstu lze použít v případě, kdy časová řada vykazuje monotónní vývoj (tedy stoupající nebo klesající).

Modely časový řad jsou využívány pro nalezení vhodné funkce, která charakterizuje dosavadní vývoj časové řady. Každá časová řada obsahuje 3 základní složky a to trend, periodické kolísání a náhodné kolísání. Trend se určuje za využití tzv. vyrovnání časových řad, mezi nejčastější dva způsoby patří mechanické (metoda klouzavých průměrů) a analytické vyrovnání. Pro odhad funkce v rámci praktické části této práce byly použity tyto funkce:

- lineární: $T_t = a + bt$,
- logaritmická: $T_t = a + b \log t$,
- kvadratická: $T_t = a + bt + ct^2$

Výběr vhodné trendové funkce je posuzován především na základě F testu, hodnot indexu determinace a v neposlední řadě indexu korelace. Statistický program IBM SPSS nabídne tyto nezbytné informace v konečném výstupu.¹

Index determinace I^2 slouží k popisu stupně shody modelu s empirickými údaji, jedná se o bezrozměrné číslo, které nabývá hodnot v intervalu $0 \leq I^2 \leq 1$. Čím více se hodnota indexu determinace blíží k jedné, tím daný model lépe popisuje zkoumaný jev.

Index korelace I je odmocninou indexu determinace I^2 , opět platí, že čím je hodnota indexu korelace bližší jedné, tím lépe daný model vystihuje zákonitosti vývoje v rámci časové řady.

Střední absolutní procentuální chyba MAPE (Mean Absolute Percent Error) neboli průměr absolutních hodnot reziduí, které jsou děleny odpovídající hodnotou časové řady.

$$MAPE = \frac{100}{n} \sum \left| \frac{y_t - \hat{y}_t}{y_t} \right|$$

Za kvalitní modely lze považovat takové, jejichž hodnoty nejsou vyšší než 10 % MAPE.

Na vytvořeném modelu bude následně proveden odhad budoucích hodnot prostřednictvím bodové předpovědi. Bodový odhad charakterizuje jedinou hodnotu (konkrétní číslo), pokud možno blízko skutečné hodnotě.

Theilův koeficient nesouladu (Theil's Inequality Coefficient) slouží k zhodnocení úspěšnosti prognózy.

$$T_H^2 = \frac{\sum_{i=1}^m (P_t(i) - y_{t+i})^2}{\sum_{i=1}^m y_{t+i}^2}, \sqrt{T_H^2} * 100$$

Výsledek tohoto ukazatele je v procentech. V případě, že je relativní chyba prognózy menší nebo rovna 5 %, predikce se považuje za dostatečně přesnou. Je-li hodnota

¹ SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA. *Statistické metody II*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9.

v rozmezí 5 % - 10 %, predikce lze považovat za uspokojivě přesnou. V případě, že hodnota je větší než 10 %, chyba predikce je velká a model pro predikci je zamítnut.²

² KÁBA, Bohumil a Libuše SVATOŠOVÁ. *Statistické nástroje ekonomického výzkumu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN isbn978-80-7380-359-9.

3 Teoretická východiska

Úvodní část této diplomové práce, je věnována literární rešerši, která byla napsána na základě prostudování odborné literatury a internetových zdrojů.

3.1 Demografie

Demografie představuje vědní obor, který se zabývá demografickou reprodukcí a podmíněnostmi tohoto procesu. Samotný název demografie je složen ze dvou slov řeckého původu *démos* (lid) a *grafein* (psát).³

Za zakladatele demografie je považován John Graunt, (1620-1674), který v roce 1662 publikoval knihu s názvem „Natural and Political Observation, made upon the Bills of Mortality“ ve které zkoumal úmrtnost londýnského obyvatelstva. Další výraznou postavou byl anglický ekonom Thomas Robert Malthus (1766-1834), který formuloval tzv. populační princip. Tento pojem vyjadřuje vztah mezi neustálým nárůstem obyvatelstva a převyšování únosné hranice prostředků obživy.⁴

Předmětem demografie jsou demografické jevy a procesy, které úzce souvisí s lidskou reprodukcí. Tato reprodukce lidské populace je chápána jako přirozená obnova stavu obyvatelstva určitého vymezeného území v důsledku biosociálních procesů úmrtnosti a porodnosti, tedy výměnou generací zemřelých a generací živě narozených (přirozená reprodukce). Celková obnova obyvatelstva (tzv. celková reprodukce) nezohledňuje pouze samotný fakt přirozené reprodukce, avšak pamatuje na obnovu obyvatelstva vlivem prostorové mobility obyvatelstva tzv. migrace.⁵

Samotné jádro demografického zkoumání představují procesy související s úmrtností, porodností, sňatečností, rozvodovostí a potratovostí. Demografie nahlíží na tyto demografické události jako na hromadné jevy, které jsou vzájemně provázány. Aspekty studia lidské populace jsou předmětem zájmu ostatních vědních oborů jako je ekonomie,

³ KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1

⁴ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.

⁵ ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4.

sociologie, geografie, historie a dalších vědních oborů. Z tohoto důvodu má demografie významný interdisciplinární rozměr.⁶

3.2 Prameny demografických dat

Všechny země s vyspělou demografickou statistikou, zajišťují sběr demografických údajů, které jsou nezbytně nutné pro přesnou a podrobnou charakteristiku stavu a pohybu obyvatelstva. Jednotlivé prameny demografických dat se příliš neliší v obsahu zjišťování, avšak významné rozdíly se vyskytují v rámci způsobu zjišťování. Pokud mluvíme o pramenech demografických dat máme na mysli běžné demografické statistiky včetně výsledků speciálních výběrových šetření, které poskytují důležité údaje pro analýzu procesu demografické reprodukce a hodnocení demografických změn ve společnosti.⁷

Na území České republiky se často využívá několik základních typů statistického popisu, ze kterých demografie čerpá údaje:

- sčítání lidu
- běžná evidence přirozené měny
- evidence migrací
- evidence nemocnosti
- výběrová šetření
- registr obyvatelstva
- historické prameny⁸

3.2.1 Sčítání lidu

Sčítání lidu je často označováno jako populační census nebo soupis obyvatelstva. Představuje snímek okamžikového stavu obyvatelstva ve státě nebo v přesně vymezené části státu, dle vybraných demografických, sociálních a ekonomických údajů. Sčítáním obyvatelstva lze tedy k určitému okamžiku na daném území získávat podrobné, metodicky

⁶ WARGON, Sylvia T.. *Demography in Canada in the Twentieth Century*, UBC Press, 2002. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=3411964>.

⁷ KALIBOVÁ, Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, ed. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4.

⁸ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.

jednotné informace o počtu, stavu, rozmístění, struktuře a životních podmínkách obyvatel. Obvykle společně se soupisem obyvatelstva probíhají i další soupisy, jako např. soupis bytů a domů, soupis živností, či soupis zemědělských a strojírenských závodů, které umožňují další zdroj popisných informací. V České republice je sčítání lidu spojeno se soupisem domů a bytů, proto se toto sčítání označuje zkratkou SLDB (sčítání lidu, domů a bytů). Značnou výhodou těchto kombinovaných censů jsou získané údaje z jednotlivých sčítání, které dohromady vytváří komplexní obraz údajů, které jsou vzájemně propojeny. Sčítání lidu představuje historicky nejstarší pramen, jehož počátky sahají hluboko do dávné historie. První soupisy obyvatelstva prováděli již staří Egypťané okolo 3000 let před naším letopočtem. V průběhu několika století prodělalo sčítání lidu rozsáhlý vývoj a dospělo do podoby, kterou dnes všichni známe v podobě listinných dotazníků, které v současnosti tvoří základní pramen demografických dat.⁹

Z důvodu časové a finanční náročnosti dochází k soupisu obyvatelstva ve světovém měřítku každých deset let. Jednotlivá národní sčítání jsou koordinována jednotlivými doporučeními z důvodu srovnatelnosti výsledků Statistickým úřadem OSN. Na území České republiky se naposledy uskutečnilo sčítání lidu, domů a bytů ke dni 26. března 2011.¹⁰

3.2.2 Evidence přirozené měny

Evidence přirozené měny sleduje všechny demografické události spojené s procesem rození a vymírání obyvatel, které jsou zaznamenávány prostřednictvím soustav registračních knih (matrik), které zajišťují matriční oddělení na městských a obecních úřadech. Z podrobnějšího pohledu se jedná o evidenci sňatečnosti, rozvodovosti, nemocnosti a potratovosti. Okresní soudy provádějí evidenci rozvodů, zatímco příslušná lékařská zdravotnická zařízení jsou pověřena k vedení statistik potratovosti. Získané údaje z jednotlivých registrů jsou publikovány v pramenných dílech Českého statistického úřadu, konkrétně v oddílu nesoucí označení Pohyb obyvatelstva, evidující vybrané demografické události spojené s přirozenou měnou obyvatelstva.

⁹ ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4.

¹⁰ KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1

Přirozená měna lidských populací je úzce spojena s přirozenou obnovou populace, nezahrnující mechanickou měnu obyvatelstva (tzv. migraci).¹¹

3.2.3 Evidence migrací

Migrace je společně s plodností a úmrtností dalším komponentem populačních změn. Na samotném začátku je důležité definovat samotný význam pojmu migrace. Lze říci, že se jedná o prostorové přemísťování osob, přes jakékoliv hranice (zpravidla administrativní), představující trvalé nebo dočasné změny místa bydliště, které značně ovlivňují úroveň sociálních a ekonomických disparit. Migrace vždy ovlivňuje více než jednu populaci, protože osoba, která se stěhuje, jednu populaci opouští a zároveň přichází do nové. Mechanický pohyb obyvatelstva lze členit na vnitřní a zahraniční, přičemž v obou případech se může jednat o trvalou či sezónní migraci.¹²

Základním pramenem poskytující údaje o vnitřní migraci jsou přihlášky k trvalému pobytu občanů České republiky. Statistika vedená Českým statistickým úřadem nesleduje počet migrujících, ale pouze počet případů jednotlivých stěhování. To znamená, že pokud osoba změnila své trvalé bydliště vícekrát než jednou během jednoho kalendářního roku, je tento pohyb zahrnut v této statistice vícekrát.¹³

Hlavním problémem zahraniční migrace bylo do nedávné doby obtížnější sledování počtu vystěhovalých než počtu přistěhovalých osob. Tento fakt je způsoben obtížnou kontrolou odhlášení trvalého pobytu občanů, takže lze říci, že spolehlivější údaje poskytovaly statistiky přistěhovalých z cizích zemí, ovšem pouze do doby vzniku současné migrační vlny v Evropě.¹⁴

Negativním jevem migrací do zahraničí bývá odliv vysoce kvalifikované pracovní síly. Tento jev můžeme pozorovat i v rozvojových zemích, kdy dochází k odchodu velké části absolventů a schopných odborníků do zahraniční (tzv. „útek mozků“). Evidence

¹¹ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.

¹² KALIBOVÁ, Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, ed. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4.

¹³ Analýza regionálních rozdílů v ČR - 2007: Regionální aspekty vnitřní migrace a jejich širší podmíněnost. *Český statistický úřad* [online]. 28.09.2007 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20564299/137007a2.pdf/c0f83dff-c1c9-4196-a603-cd172e12fa28?version=1.0>

¹⁴ ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4

migračního pohybu cizinců na území České republiky podléhá české legislativě, tzn. evidenci podléhají všichni cizinci s vízy na 90 dnů, cizinci s azylem, občané EU s přechodným pobytem na území ČR a v neposlední řadě občané třetích zemích.¹⁵

V posledních dvou desetiletích došlo k zintenzivnění migrace v globalizujícím se světě a přineslo mnoho otázek a problémů náležející veřejné diskuzi, které nebyly do současnosti vyřešeny. Neřešení této problematiky a zásadní chyba v politice migrace přinesla mohutný příliv nelegálních migrantů. Tento nekontrolovaný příliv migrantů z naprosto kulturně odlišných destinací s sebou přináší nejen řadu nebezpečí, ale také řadu otázek. Politici zaspali, nebyly stanoveny podmínky, za kterých mohou být jednotliví migranti přijímáni ani další související pravidla a nyní se diví, že jednotlivé evropské státy odmítají kvóty na přerozdělování migrantů. Vždy je třeba vycházet z principu, který migrantům stanoví na daném území jednoznačná pravidla, jako je povinnost znalosti nového jazyka, přizpůsobení se novým normám a kulturním zvykům, kterým by měli být povinni se zcela podřídit, nebo dané území opustit. Takové podmínky museli dodržovat i migranti ze socialistických zemí, kteří odcházeli do západních zemí. Česká republika zastává názor, že by finanční a materiální podpora měla být směřována především do míst konfliktů a okolních států. Přístup k migrační krizi je podmíněn principem solidarity a zároveň principem odpovědnosti.¹⁶

Problematika migrace a integrace, definuje nejčastější typ migranta jako tzv. „osadníka“. Osadník je osoba, která opouští svou komunitu za účelem připojení k jiné komunitě. Odborná literatura také definuje další typ migranta a to jako tzv. „útočníka“, jehož snahou je změna zaběhnutých pravidel společnosti, čímž může postupem docházet k marginalizování (kulturně a demograficky) původního obyvatelstva.¹⁷

3.2.4 Evidence nemocnosti

V současné době je evidence nemocnosti na území České republiky nevyhovující, z důvodu sledování pouze několika vybraných nemocí. Dochází tedy pouze k evidenci

¹⁵ KUNA, Zbyněk. *Demografický a potravinový problém světa*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-588-5.

¹⁶ KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1

¹⁷ Migration and Membership Regimes in Global and Historical Perspective : An Introduction, BRILL, 2013. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=1367795>

poruch zdraví a úrazů, které vyžadují léčení, jenomže tato statistika nedokáže zahrnout např. poruchy související s tělesnou a duševní pohodou. Spolehlivé informace nám poskytují statistiky nemocnosti aktivního obyvatelstva, včetně pracujících důchodců prostřednictvím ukončených případů pracovní neschopnosti, avšak tato výběrová statistika představuje pouze 20 % základního souboru. Dalším zdrojem relevantních informací v rámci nemocnosti je běžná statistika sledující pracovní neschopnost, která je založená na evidenci zaměstnavatele. Bohužel v obou těchto případech je sledována nemocnost územně nejednotně z toho je patrné, že získané statisticky dostupné údaje o nemocnosti, poskytují nepřesné a neucelené informace v oblasti nemocnosti a jejího vývoje. Statistika nemocnosti je na našem území zajišťována organizovaně prostřednictvím instituce nazývajících se Ústav zdravotnických informací a statistiky, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo zdravotnictví ČR.¹⁸

3.2.5 Ostatní prameny

Dalšími důležitými zdroji demografických dat jsou i výběrová šetření, registry obyvatelstva v oblasti historické demografie jsou využívány historické prameny. Výběrová statistická šetření (tzv. mikrocensusy) jsou využívány zejména jako doplňkové šetření při sčítání lidu či běžné evidence přirozené měny, hlavní výhodou tohoto šetření je jeho pohotovost a hospodárnost. Mikrocensus je obecně demografické šetření, jehož cílem je získávání účelově zvolených poznatků o demografickém chování vybrané skupiny obyvatelstva. Registr obyvatelstva eviduje veškeré informace o stavu a pohybu obyvatelstva na vymezeném území. Tento registr obvykle využívá získaná data ze sčítání lidu a vybrané znaky jsou dále aktualizovány prostřednictvím přirozené měny obyvatelstva. Mezi hlavní historické demografické prameny se řadí staré církevní matriky a soupisy obyvatelstva.¹⁹

3.3 Demografické události

Každý člověk během svého života prodělává určitý životní cyklus, který mu přináší různé životní situace, jedná se tedy o určitý vývoj, který má svůj počátek, průběh a konec. Demografické události představují významné mezníky lidského života, které jako

¹⁸ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.

¹⁹ Ibid,

hromadné jevy tvoří průběh demografické reprodukce. K nejvýznamnějším demografickým událostem patří narození a úmrtí, ze kterých se jsou následně odvozeny procesy porodnosti a úmrtnosti. Pokud mluvíme o úmrtnosti, je nutné zmínit pojem potrat, z něž se odvozuje potratovost. Ostatní demografické události ovlivňují demografickou reprodukci zprostředkovaně. Vznik a zánik manželství má přímý vliv na porodnost, zatímco nemocnost ovlivňuje úmrtnost. Za další významnou demografickou událost je považováno stěhování obyvatelstva neboli migrace, při ní dochází ke změně územního rozmístění obyvatelstva.²⁰

3.3.1 Porodnost

Porodnost představuje demografický proces, který sleduje narození jako hromadný jev, společně s úmrtností je nejdůležitější složkou demografické reprodukce. Jedná se tedy o pozitivní stránku přirozené reprodukce, tento proces úzce souvisí s populačním růstem obyvatelstva a zároveň se podílí na celkové změně počtu obyvatelstva. Ukazatel úrovně porodnosti závisí zejména na plodivosti neboli fekunditě, která představuje schopnost ženy nebo muže, či páru rodit děti. Opakem fekundity je sterilita neboli neplodnost. Skutečný výsledný efekt plodivosti, je vyjádřen počtem narozených dětí, označován jako plodnost či fertilita.²¹

Základním ukazatelem vyjadřující míru porodnosti je tzv. hrubá míra porodnosti (hmp), která je vyjádřena jako poměr počtu živě narozených (N^v) a středního stavu obyvatelstva (P), vyjádřena za určité kalendářní období a výsledek je udáván v promile. Nejvyšších hodnot hmp je dosahováno v intervalu 30-50 ‰ v rozvojových státech Afriky, Asie a Jižní Ameriky, zatímco nejnižších hodnot, okolo 7-20 ‰, dosahují vyspělé státy světa jako USA, Japonsko, Kanada a Jižní Korea.

$$hmp = \frac{N^v}{P} * 1000$$

Pro zpřesnění hrubé míry porodnosti je využíván ukazatel obecné míry plodnosti,

²⁰ KALIBOVÁ Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, ed. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4.

²¹ ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4

který modifikuje původní vztah a je následně vyjádřen jako podíl počtu živě narozených (N^v) a je vztažen k počtu 1000 žen v plodném neboli reprodukčním věku (15–50 let, tedy P_{15-50}) ve sledovaném kalendářním období. Úhrnná plodnost je syntetickou charakteristikou plodnosti, vyjadřující průměrný počet narozených dětí jedné ženě během jejího reprodukčního období (15-50 let) při neměnné plodnosti a úmrtnosti. Zjednodušeně lze říci, že tento ukazatel vyjadřuje prostý součet mír plodnosti žen v plodném věku, samotný ukazatel je ovlivňován aktuální ekonomickou a sociální situací daného státu. Úhrnná plodnost jakožto jeden z demografických ukazatelů je hojně využívána při mezinárodních srovnání. V roce 2017 činila úhrnná plodnost na území České republiky 1,67 dítěte na jednu ženu, pro srovnání v rozvojových zemích připadá 6 dětí na jednu matku.²²

Dalším neopomenutelným ukazatelem je čistá míra reprodukce, určující počet narozených dívek, které by se v průměru narodily jedné matce při neměnné plodnosti a úmrtnosti do věku 50 let. Výsledné hodnoty slouží k určení vývoje populace, říká nám, zdali se bude populace při současném stavu plodnosti a úmrtnosti zvětšovat nebo pokud bude docházet ke zmenšování. Samotná míra porodnosti je závislá hlavně na reprodukčním chování jednotlivých párů, zároveň je také značně ovlivňována procesem modernizace, který s sebou přináší technické, strukturální a kulturní změny. Pokrok v moderní medicíně s sebou přináší technické změny, které zásadně ovlivňují jak pozitivně, tak i negativně plodnost, prostřednictvím užívání antikoncepce a možností využití metod asistované reprodukce. Na dynamickém vývoji společnosti se významně podepisují kulturní změny, které posouvají stávající hodnoty, největší posun probíhá v oblasti ke vztahu k samotným hodnotám týkající se rodiny a dítěte, proto jsme stále více svědky nárůstu rozvodů a nesezdaných párů. Poslední oblastí ovlivňující porodnost, jsou strukturální změny ve společnosti, které vyvolávají potřebu vzdělávání či budování kariéry jedinců, avšak tyto aspekty ve velké části případů negativně ovlivňují reprodukční úlohu.²³

²² KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9

²³ ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4

Jak již bylo zmíněno již v samotném úvodu této diplomové práce, alarmujícím problémem je nízká porodnost ve vyspělých zemích, zatímco natalita v rozvojových zemích je vysoká, s tímto aspektem souvisí hrozba přelidnění jižní polokoule.²⁴

3.3.2 Úmrtnost

Další demografickou událostí úzce spojenou s našimi životy je úmrtí, které představuje konec lidského života. Úmrtnost neboli mortalita je demografický proces sledující počet úmrtí v konkrétní populaci na určitém území za stanovené období (kalendářní rok). Společně s porodností představuje jednu z nejdůležitějších složek demografické reprodukce. Již od pradávna byla smrt zahalena roušku tajemna, proto bylo vždy zkoumání úmrtnosti věnováno hodně pozornosti. Z tohoto důvodu jsou s úmrtností spojeny samotné počátky demografie jakožto vědní disciplíny, právě již roku 1622 byla publikována kniha Johna Graunta (1620-1674) s názvem „Natural and Political Observation, made upon the Bills of Mortality“ ve které detailně zkoumal úmrtnost londýnského obyvatelstva. Míra úmrtnosti je ovlivněna několika faktory, jsou to důsledky rychlého životního stylu, kvalitou životních podmínek a v neposlední řadě nemocností.²⁵

Nejjednodušším ukazatelem úmrtnosti je hrubá míra úmrtnosti (hmú), vyjádřená jako podíl počtu zemřelých (D) a středního stavu obyvatelstva (P) za určité kalendářní období, přičemž výsledek je udáván v promile. Bohužel v současné době tento ukazatel představuje nevhodnou charakteristikou úmrtnosti, hlavním důvodem je, že neodráží podstatný vliv různých věkových skupin

$$hmú = \frac{D}{P} * 1000$$

Vhodnější charakteristikou pro zkoumání úmrtnostních procesů se jeví míra úmrtnosti podle věku, která na rozdíl od hmú zohledňuje různé věkové skupiny podle pohlaví. Výsledky míry úmrtnosti podle pohlaví mají široké využití v oblasti analýzy úmrtnosti nebo v úmrtnostních tabulkách. Úmrtnostní tabulka představuje nejpodrobnější nástroj sloužící ke zjišťování intenzity úmrtnosti zkoumané populace za určité období

²⁴ KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1

²⁵ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9

(zpravidla za 1 rok), z důvodu různé úmrtnosti u žen a mužů jsou tyto tabulky převážně vedeny separátně. Speciální kategorie představuje kojenecká a novorozenecká úmrtnost, které sledují úmrtnost narozených dětí podle doby dožití od samotného narození. Kojenecká úmrtnost zachycuje úmrtnost do 28 dne života dítě, zatímco novorozenecká úmrtnost charakterizuje úmrtnost dětí do jednoho roku života od narození, současná moderní medicína významně přispívá ke klesajícímu trendu obou těchto ukazatele.²⁶

3.3.3 Potratovost

Lidský plod je součástí matčina těla v období těhotenství, ukončení těhotenství neboli potrat představuje demografický proces úzce související s procesy úmrtnosti a plodnosti. Za potrat je považováno ukončení těhotenství do určitého vývojového stádia plodu, obvykle do 28 týdne. Česká statistika rozlišuje potraty podle druhu – samovolný, umělé přerušení těhotenství (interupce) a ostatní potraty, které souvisejí hlavně s mimoděložním těhotenstvím nebo jsou spojené s úrazy vedoucí k ukončení těhotenství.²⁷

Základní charakteristikou potratovosti je hrubá míra potratovosti (hmpo), která je vyjádřena jako podíl počtu potratů (A) a počtu středního stavu obyvatelstva (P) za určité kalendářní období, výsledek je udáván v promile.

$$hmpo = \frac{A}{P} * 1000$$

Ve společnosti potraty stále budí velké vášně a vyvolávají mnoho filozofických otázek spojených s problematikou ukončení těhotenství. Umělé přerušení těhotenství je odmítáno především v katolických zemích, takovou situaci nalezneme např. Polsku.²⁸

²⁶ VAŇO, Robert, Danuša JURČOVÁ a Ján MESZÁROS. *Základy demografie*. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2003. ISBN 8096892738.

²⁷ KALIBOVÁ Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, ed. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4.

²⁸ VAŇO, Robert, Danuša JURČOVÁ a Ján MESZÁROS. *Základy demografie*. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2003. ISBN 8096892738.

3.3.4 Sňatečnost

Po dlouhé generace je rodina primární jednotkou ve společnosti, která je důležitým základem generační obnovy. V současnosti jsme stále více svědky oslabování ústředního postavení manželství ve společnosti, tento fakt je z velké části zapříčiněn sekularizačním trendem a mnoha dalšími faktory v podobě sociálních, ekonomických, kulturních a politických vlivů.²⁹

Sňatečnost je demografickou událostí, které sleduje proces uzavírání sňatků na základě zákonem stanovených podmínek nezbytně nutných pro uzavření manželského svazku. Na území České republiky existují dvě možnosti uzavření manželství prostřednictvím občanského nebo církevního sňatku, oba akty stojí na stejné úrovni. V rámci životního cyklu se jedná o demografickou událost opakovatelného charakteru, která zákonitě nemusí nastat v životě z každého z nás, na rozdíl od jistého procesu narození a úmrtí. Manželský svazek může uzavřít pouze sňatku schopné obyvatelstvo, které splňuje předepsané podmínky k uzavření manželství (minimální věková hranice je 18 let, legislativa umožňuje věkovou hranici 16 let pouze v odůvodněných případech). Základním ukazatelem vyjadřující intenzitu sňatečnosti je hrubá míra sňatečnosti (hms), která je vyjádřena jako podíl počtu sňatků (S) a středního stavu obyvatelstva, za určité kalendářní období, výsledek tohoto ukazatele je udáván v promile. Z důvodu nepřesné charakteristiky procesu sňatečnosti, je tento ukazatel modifikován pro možnost podrobnějšího sledování, např. věku nebo rodinného stavu.³⁰

$$hms = \frac{S}{P} * 1000$$

U nás může být sňatek uzavřen pouze osobami opačného pohlaví, zatímco pro osoby stejného pohlaví existuje možnost tzv. registrovaného partnerství.³¹

²⁹ Thornton, Arland, Axinn, William G., and Xie, Yu. *Marriage and Cohabitation*. Chicago: University of Chicago Press, 2007. Accessed October 28, 2018. ProQuest Ebook Central.

³⁰ ŠOTKOVSKÝ, Ivan. *Úvod do studia demografie*. Dot. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 1998. ISBN 80-7078-327-3.

³¹ KALIBOVÁ Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, ed. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4

3.3.5 Rozvodovost

Současné trendy v oblasti manželství a rozvodovosti, jsou dlouhodobým výsledkem probíhajících sociálních změn ve společnosti. Rozvod představuje odvrácenou stranu manželství, jedná se o náročný proces pro všechny zúčastněné osoby, na jehož konci je právní zánik manželského svazku. Rozvodovostí rozumíme demografický proces, který sleduje rozvody jednotlivých manželství jako hromadný jev. Společně se sňatečností má rozvodovost podpůrný význam při bližším zkoumání samotného vývoje porodnosti. Základní charakteristikou tohoto jevu je hrubá míra rozvodovosti neboli hmro, která je vyjádřena jako podíl počtu rozvodů (R) na 1000 obyvatel středního stavu (P) za stanovené kalendářní období (obvykle za jeden rok).³²

$$hmro = \frac{R}{P} * 1000$$

Rozvodovost je úzce spojená s řadou společenských faktorů, jako jsou tradice, kultura, vzdělání, rozvodová legislativa, sociální a natalitní politika státu. Ukončením manželství často vznikají neúplné rodiny, které jsou v dlouhodobém měřítku velkým sociálním problémem. Samotné rozvody působí rozporně na populační klima společnosti. Negativním aspektem je pokles plodivosti žen nacházejících se ve fertilním období života, zatímco zakládání nových manželství má přímý vliv na vývoji rození dětí vyšších pořadí. Statistika rozvodů zachycuje pouze právní akt ukončení manželství podle platné legislativy, bohužel neodráží skutečnost počtu rozpadlých manželství, které jsou pro svou dysfunkčnost neschopné existence.³³

3.3.6 Migrace

Geografická mobilita obyvatelstva představuje již od pradávna jednu ze základních lidských vlastností, které společnost vnímá jako přirozený společenský jev. Mechanický pohyb obyvatelstva neboli migrace je definována jako prostorové přemísťování osob přes jakékoliv hranice (zpravidla administrativní) představující trvalé nebo dočasné změny místa bydliště. Na základě směru migračního pohybu rozlišujeme vnitřní a zahraniční

³² VAŇO, Robert, Danuša JURČOVÁ a Ján MESZÁROS. *Základy demografie*. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2003. ISBN 8096892738

³³ KALIBOVÁ Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, ed. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4.

stěhování. V rámci směru migračního pohybu v rámci konkrétní územní jednotky rozlišujeme pojmy emigrant a imigrant. Vnitřní stěhování probíhá pouze v rámci vymezeného území konkrétního státu, tedy nedochází k překračování státních hranic. Zahraniční stěhování je úzce provázáno s přechodem hranice státu, bez ohledu na to, pokud se jedná o občana České republiky nebo cizinec. Tento typ migrace má přímý vliv na změnu počtu obyvatel.³⁴

V rámci této problematiky je velmi důležité rozlišovat legální a nelegální migraci. Pokud migrant splňuje veškeré legislativní podmínky České republiky a mezinárodní dohody nezbytně nutné pro vstup na naše území mluvíme o legální migraci. Při překročení státních hranic bez dodržení těchto stanovených podmínek nebo v případech kdy dochází k překročení délky pobytu, se mluví o tzv. nelegální migraci, která je nežádoucím jevem. Motivy migrace se liší v rámci jednotlivých lidských osudů, nejčastějšími příčinami jsou politické, náboženské a etnické problémy. Speciální typ legální migrace představují osoby, kterým je poskytován azyl ze závažných důvodů (např. humanitární nebo národnostní). Dalším neopomenutelným faktorem je stále se prohlubující ekonomická nerovnováha, které s sebou přináší chudobu, hladomory a demografickou nerovnováhu. V posledním desetiletí jsme svědky dynamického nárůstu nelegální migraci osob ze zemí subsaharské Afriky a Blízkého východu.³⁵

3.4 Stav a pohyb obyvatelstva

Počet neboli stav obyvatelstva je výsledkem demografického reprodukčního procesu, tento pojem vyjadřuje počet žijících obyvatel s trvalým pobytem na konkrétním území k určitému okamžiku (zpravidla za kalendářní období). Členění probíhá na počáteční, koncový a střední stav obyvatelstva. Počáteční stav obyvatelstva vyjadřuje počet obyvatel žijících na určitém území k začátku stanoveného období zpravidla kalendářního roku. Koncový stav je totožným ukazatelem jako počáteční počet obyvatel, rozdílnost spočívá pouze v metodice, vztaženo ke konci sledovanému časovému horizontu, zpravidla

³⁴ KALIBOVÁ, Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, ed. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4

³⁵ VAŇO, Robert, Danuša JURČOVÁ a Ján MESZÁROS. *Základy demografie*. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2003. ISBN 8096892738

kalendářnímu roku. V obou případech se jedná o okamžikovou veličinu, z důvodu lepší vypovídající schopnosti je užíván ukazatel nazývaný se střední stav obyvatelstva.³⁶

Veličina střední stav zachycuje počet obyvatel žijících na vymezeném území v časový okamžik, který byl stanoven jako střed zkoumaného období, tento ukazatel je využíván pro charakteristiku relativní úrovně intervalového jevu. Metodika Českého statistického úřadu stanovila za střední stav v kalendářním roce konkrétní časové období se začátkem o půlnoci z 30. 6. na 1. 7. Zatímco v případě kalendářního pololetí nebo čtvrtletí se využívá průměr po sobě jdoucích středních měsíčních stavů za sledované období. Tento ukazatel je hojně využíván při samotném výpočtu demografických ukazatelů či výpočtu ekonomických statistik.³⁷

3.5 Struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku

Základní demografické struktury obyvatelstva vychází ze dvou základních demografických charakteristik, to tedy podle pohlaví a věku žijících obyvatel v daném okamžiku na vymezeném území. Členění podle těchto charakteristik je nezbytné pro rozdílnost intenzity a struktury různých věkových skupin, ve kterých je rozdílné i procentuální zastoupení mužů a žen.³⁸

3.5.1 Struktura obyvatel podle pohlaví

Zkoumání struktury obyvatel podle pohlaví se zaměřuje na členění mužů a žen ve společnosti, tedy na mužské a ženské pohlaví. Tento ukazatel je považován za primární řídicí znak ve všech existujících statistikách pojednávajících o obyvatelstvu. Nejjednodušší charakteristikou v rámci této problematiky je index maskulinity, který vyjadřuje podíl mužů v celé společnosti. Pokud se zaměříme na poměr struktury obyvatel podle pohlaví zjistíme, že pro obě skupiny platí tři základní rozdílné charakteristické procesy:³⁹

³⁶ ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4.

³⁷ Počet obyvatel - Metodika. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/pocet_obyvatel_m

³⁸ ŠOTKOVSKÝ, Ivan. *Úvod do studia demografie*. Dot. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 1998. ISBN 80-7078-327-3.

³⁹ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9

1. První proces je úzce spojen s biologickou zákonitostí, že se rodí více chlapců než dívek, tento poměr je dlouhodobě stálý (tedy na 1000 narozených dívek připadá zhruba 1050 chlapců).

2. Další neopomenutelnou skutečností je odlišná intenzita úmrtnosti u mužů a žen v rámci všech věkových skupin. Tento jev je označován jako tzv. mužská nadúmrtnost, který značně ovlivňuje rozdílnou naději na dožití u obou pohlaví. Obecně lze říci, že s přibývajícím věkem dochází ke změně poměru mužů a žen v populaci, z důvodu vyššího věku dožití u žen.

3. Poslední skutečností ovlivňující poměr mužů v rámci populace je úzce spojen s procesem prostorového přemísťování tedy migrací (zejména se jedná o pracovní migraci). Avšak v některých regionech na území České republiky se silným zastoupením oděvního textilu můžou převažovat ženy v rámci populace. Toto rozdílné zastoupení obou pohlaví způsobuje negativní společenské disproporce.⁴⁰

3.5.2 Struktura obyvatel podle věku

Věk představuje další důležitou charakteristiku podle, které demografie zkoumá a třídí populaci. Důležitým ukazatelem v rámci této podkapitoly je tzv. dokončený věk, jedná se o věk, který dosáhla osoba při posledních narozeninách. Věková struktura vyjadřuje členění obyvatelstva do jednoletých, pětiletých nebo desetiletých věkových skupin, přičemž toto členění se provádí vždy zásadně odděleně pro obě pohlaví. V rámci grafického znázornění jednotlivých věkových struktur se využívá dvojitý histogram neboli věková pyramida, jedná se o nejkompexnější nástroj sloužící k vyjádření demografické podoby.⁴¹

Na základě schopnosti reprodukce lze obyvatelstvo rozdělit následovně na 3 základní skupiny:

- dětskou složku (0-14 let),
- produktivní složku (15–49 let) a
- poproduktivní složku (50 a více let).⁴²

⁴⁰ KLUFOVÁ, Renata. *Základy demografie*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-7394-125-3.

⁴¹ KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1

⁴² VAŇO, Robert, Danuša JURČOVÁ a Ján MESZÁROS. *Základy demografie*. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2003. ISBN 8096892738

Na začátku 20. století si všiml známý švédský demograf Alex Gustaf Sandbärg, že produktivní složka představuje zhruba 50 % v každé populaci. Na základě tohoto poznatku následně rozdělil obyvatelstvo na 3 typy:

1. Progresivní typ je charakteristický pro typ populace ve které, převládá počet dětské složky nad poproduktivní složkou. Rozvojové země obvykle disponují tímto typem populace. Na území České republiky se tento typ nejčastěji vyskytuje v rámci romské populace.

2. Stacionární typ populace vyjadřuje přibližně stejný podíl dětské složky a poprodukční generace. Charakteristickými znaky tohoto typu věkové struktury jsou stabilní počet narozených a zemřelých. V dlouhodobém horizontu početní stav zůstává konstantní, jedná se tedy o populace stagnující.

3. Regresivním typem rozumíme populace s převahující poproduktivní složkou nad dětskou složkou. Dochází tedy k většímu umírání osob oproti počtu narozených dětí. Tento typ nalezneme ve většině vyspělých zemí, od 70. let 20. století jsme svědky stárnutí populace na území České republiky. S regresivním typem je úzce spojen proces, který se označuje jako demografické stárnutí populace.⁴³

3.6 Populační situace v ČR před rokem 1990

Česká společnost byla silně traumatizovaná událostmi druhé světové války, které značně ovlivnily společenský a ekonomický život. V rámci politického smýšlení došlo k posunu společnosti doleva, což vedlo k dosažení převahy komunistů a sociálních demokratů ve vládě i parlamentu. V roce 1947 Československo pod nátlakem Stalina odmítlo tzv. Marshallův plán obnovy, o rok později se komunistický režim dostal k moci a stal se součástí tzv. Východního bloku.⁴⁴

Od poloviny 50. let došlo k postupné stabilizaci populační situace, toto období bylo charakterizováno především poválečným návratem více než 100 tisíc lidí a zároveň je spojeno s masivním odsunem německého obyvatelstva z našeho území. Při pohledu na

⁴³ KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1

⁴⁴ FIALOVÁ, Ludmila. *Dějiny obyvatelstva českých zemí*. Praha: Mladá fronta, 1996. Patriae. ISBN 80-204-0283-7.

národnostní složení obyvatelstva je patrná vysoká míra homogenity, více než 94 % obyvatelstva se hlásilo k české národnosti, zbylých 6 % tvořili Slováci a Poláci. Zvýšená míra sňatečnosti a porodnosti úzce souvisela s odstraněním dřívějších sociálních zábran panujících ve společnosti. Liberálnější legislativa a nezdravě nízký věk snoubenců, kteří vstupovali do manželského svazku, úzce souvisel s nárůstem rozvodovosti. V únoru 1948 zaznamenalo Československo první masovou politickou emigraci, která souvisela s nástupem komunisté strany k moci. Měnová reforma, která proběhla roku 1953, měla negativní vliv na sociální situaci rodin s dětmi a společně s přijetím potratového zákona zapříčinila prudký pokles reprodukce obyvatelstva. Do roku 1960 došlo k poklesu úmrtnosti, v následujících letech vývoj úmrtnosti stagnoval. Nelichotivé události spojené s obsazením Československa roku 1968 vojsky členů Varšavské smlouvy, přineslo již druhou vlnu politické a ekonomické emigrace v krátkém časovém období českého národa. Tento odliv vzdělaných osob zapříčinil negativní morální a ekonomický vývoj. Toto období, často označováno jako „normalizace“, s sebou přineslo stále narůstající trend rozvodovosti, a ta přesáhla nelichotivou hodnotu 35 %. Od počátku 70. let stále přetrvávala stagnace ukazatele úmrtnosti, zatímco příznivé populační klima zapříčinilo výrazný nárůst porodnosti. Jednalo se o vládní opatření, která zlepšila sociální situaci rodin s dětmi, jednalo se například o reformu systému přídavek na děti nebo zvýšení podpory při narození dítěte. Až do roku 1989 pokračovala emigrace inteligence do zahraničí, než události spojené se Sametovou revolucí téhož roku přispěly k rozpadu vládnoucího totalitního státního režimu. V následujícím roce docházelo stále k větší demokratizaci společnosti, tyto události vyústily ve vznik nového samostatného státu tedy České republiky, v podobě, jak ji známe dnes.⁴⁵

3.7 Populační situace v ČR od roku 1993

Politický obrat přinesl demokratizaci společnosti, tento politický posun výrazně přispěl k pozitivní změně životních podmínek obyvatel. Na jedné straně došlo ke zlepšení sociálního rozvoje, možnosti seberealizace prostřednictvím studia či cestování. Na straně druhé se život obyvatel najednou musel obejít bez socialistických sociálních jistot, kterými

⁴⁵ KUČERA, Milan. *Populace České republiky 1918-1991*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 1994. ISBN 80-901674-7-0.

občané doposud disponovali. Odvrácenou stranou politických, ekonomických a sociálních transformací byl všeobecný nárůst cen a rapidní růst nezaměstnanosti. Hodnotový systém většinové společnosti zaznamenal výrazný posun k lepšímu. Česká republika se řadila donedávna k zemím s východoevropským demografickým modelem. Hlavními charakteristickými znaky tohoto modelu byly velmi mladý věk snoubenců při vstupu do sňatku, nízká stabilita rodiny, vysoký podíl osob vstupujících do manželského svazku, vysoká míra interrupcí a nelichotivě vysoká míra úmrtnosti. Změna způsobu životního stylu obyvatel přinesla výrazný posun v rámci demografického chování. Nejvíce se tento fakt projevil na výrazném poklesu sňatečnosti mladých osob vstupujících do prvního manželství a na drtivém poklesu porodnosti. Roku 1993 se narodilo 121 tisíc živě narozených dětí, zatímco o 3 roky později tato hodnota činila pouze 90 tisíc.⁴⁶

V současnosti se česká společnost potýká s trendem nízké porodnosti dětí, která je zapříčiněna současnou nízkou sňatečností a plodností. Odkládání manželského svazku je ovlivněno hned několika faktory, třeba ze socioekonomických důvodů. Ale nejvýznamnějším rysem nynějšího demografického vývoje je tzv. stárnutí populace, které postihuje všechny vyspělé země. Tento vývoj je zapříčiněn procesy související s dlouhodobým snižováním plodnosti a úmrtnosti (prodlužování délky života obyvatel). Stárnutí populace představuje výraznou hrozbu do budoucna, jelikož bude docházet k neustálému zvyšování nákladů vynaložených na sociální zabezpečení a zdravotní péči, vyvstává otázka, zdali je tento vývoj udržitelný.⁴⁷

Vývoj obyvatelstva na území České republiky v roce 2017 dosáhl počtu 10,6 milionu obyvatel. Tento růst byl zapříčiněn pozitivním ročním přírůstkem v podobě 31,2 tisíc obyvatel, o tento vývoj se velkou měrou zasloužila zahraniční migrace (saldo 28,3 tisíc obyvatel) a také přirozenou měnou v s celkovým počtem 3,0 tisíce. Vývoj plodnosti a počet narozených dětí zaznamenal růst. Celková plodnost dosáhla 1,69 dítěte na jednu ženu, tato hodnota je nejvyšší od konce roku 1993. Počet živě narozených dětí dosáhl hodnoty 114 405, tato hodnota je nejvyšší za posledních 7 let. Téhož roku bylo uzavřeno 52 567 manželských svazků, což je nejvíce za posledních 20 let, oproti tomu počet rozvodů mírně klesl. Vývoj úrovně úmrtnosti stagnoval, naděje na dožití při narození u muže se

⁴⁶ FIALOVÁ, Ludmila. *Dějiny obyvatelstva českých zemí*. Praha: Mladá fronta, 1996. Patriae. ISBN 80-204-0283-7.

⁴⁷ RABUŠIC, Ladislav. *Kde ty všechny děti jsou?: porodnost v sociologické perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-01-6.

pohybuje na úrovni 76 let a u ženy 81,8 let. Dlouhodobý trend spojený s procesem stárnutí populace zapříčinil další nárůst podílu seniorů v populaci a s tím došlo také navýšení průměrného věku, tato hodnota dosáhla úrovně 42,2 let.⁴⁸

3.8 Sociální, populační a rodinná politika

V současném moderním světě se stále více do popředí dostává sociální politika. Sociální politika je nezbytnou součástí společenského systému, obecně lze říci, že „sociální politika je politikou, která se primárně orientuje na člověka, na rozvoj a kultivaci jeho životních podmínek, dispozic, na rozvoj jeho osobnosti a kvality života“. ⁴⁹ Sociální politika je založena na principu solidarity vysoko-příjmových skupin osob, které podporují naopak skupinu lidí s nízkými příjmy. Je nutné zmínit, že v rámci této politiky neexistuje prakticky spravedlnost. Jednotlivé kroky sociální politiky jsou realizovány prostřednictvím nástrojů různého řádu a základním nástrojem je sociálně – právní legislativa České republiky. Pojem populační politika je spíše využíván v akademické sféře a stále více populační aspekt ustupuje do pozadí. Většina evropských států spojuje tento pojem s autoritářským režimem a nevěří v její účinnost z důvodu nejednoznačných výsledků v dlouhodobém horizontu. Bylo by chybou si myslet, že evropské státy nevěnují dostatečnou pozornost reprodukci, postupem času většina států vybudovala systém tzv. rodinné politiky. Rodinná politika odráží jednotlivé vládní přístupy k poskytování veřejné podpory rodinám s dětmi, cílem je nastavení příznivějšího prostředí a životních podmínek pro rodiny, prostřednictvím legislativních a nelegislativních opatření. Při pohledu na rodinnou politiku v České republice, nelze jednoznačně říci, ke kterému modelu rodinné politiky má nejbližší, jedná se o spojení prvků všech typů. Je nutné zmínit, že značný vliv na vývoj a intenzitu rodinné politiky mají programy vládnoucích vlád, které se často snaží pouze získat sympatie voličů, prostřednictvím různých zákonů a opatření podporující třeba rodiny s dětmi.⁵⁰

⁴⁸ Vývoj obyvatelstva České republiky - 2017. *Český statistický úřad* [online]. 03.10.2018 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-obyvatelestva-ceske-republiky-2017>

⁴⁹ KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-585-4. str. 17.

⁵⁰ KOCOURKOVÁ, Jiřina. *Propopulační politika - ano či ne: sborník textů*. Praha: Cep, 2002. Ekonomika, právo, politika.

3.8.1 Současná sociální politika

Jak již bylo řečeno, sociální politika má neodmyslitelné místo v rámci společenského celku ve všech vyspělých státech světa. Jedná se o provázanou problematiku, která ovlivňuje široké spektrum společenského života. Nástroje sociální politiky jsou široké, v průběhu času se neustále vyvíjí a mění. Mezi základní nástroje sociální politiky patří regulace, darování, konání a v poslední řadě nátlak, prostřednictvím těchto nástrojů jsou realizovány sociálně – politické záměry. Na území České republiky je výkonným orgánem ve věci sociální politiky ustanoveno Ministerstvo práce a sociální věcí (MPSV).⁵¹

Základní státní sociální podpora je realizována prostřednictvím systému sociálního pojištění, které slouží k překlenutí sociální situace jedince. Skládá se ze tří základních složek:

- důchodového pojištění (zákon č. 155/1995 Sb.),
- nemocenského pojištění (zákon č. 54/1956 Sb. a zákon č.187/2006 Sb.),
- z příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (zákon č. 589/1992 Sb.).

Tento systém je financován z pojistného, které na základě přesně stanovených podmínek odvádí výhradně zaměstnanec, zaměstnavatel i osoba výdělečně činná neboli OSVČ. Sociální pojištění reflektuje sociální zodpovědnost jedince vůči sobě a svému okolí.

Dalším neopomenutelným systémem je státní sociální podpora, která slouží k podpoře lidí v sociálních situacích, ty jsou spojené například s oblastí rodin s dětmi. Jedná se o následující dávky: přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, porodné a pohřebné. Tyto jednotlivé sociální dávky jsou financovány ze státního rozpočtu, přičemž jsou vypláceny prostřednictvím Úřadu práce České republiky. Poslední systém představuje tzv. sociální péče, která řeší složité sociální situace, ve kterých se občan nedokáže obejít bez cizí pomoci. Jedná se sociální služby poskytované prostřednictvím nestátních neziskových organizací, sociálně-právní ochranu a v poslední řadě dávek sociální pomoci neboli pomoc v hmotné nouzi. Nárok na pomoc v hmotné nouzi mají osoby nedostatečnými příjmy, které se ocitli pod hranou existenčního minima. Sociální

⁵¹ TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál, 2010. ISBN isbn978-80-7367-680-3.

zabezpečení je ovlivněno hned několika faktory současně, jedná se o faktory ekonomické, společensko-politické a demografické.⁵²

3.9 Současná sociální rizika

Současný rapidní nárůst světové populace představuje globální problém, který je mimo jiné úzce spjat se sociálními riziky. Tato rizika představují palčivý problém celé dnešní společnosti. Po roce 1989 se čeští občané museli obejít bez socialistických sociálních jistot, proces demokratizace přinesl nová sociální rizika, kterým občané stále více čelí, tento vývoj jednotlivých rizik úzce souvisí s demografickými změnami na území České republiky. Vznik sociálních rizik je úzce spojen s rozpadem opor sociálního zabezpečení (trh práce, sociální stát a rodina). Česká pracovní síla je málo flexibilní zároveň jsme svědky nízkého stupně ochrany zaměstnaneckých sociálních jistot. Při pohledu na dnešní společnost je patrné, že hodnoty spojené s tradiční rodinou se stále více stávají přežitkem. V minulosti tvořila rodina stabilní základ společnosti, v současnosti jsme stále více svědky tzv. neúplných rodin, tento fenomén úzce souvisí se selháváním sociálního systému např. v oblasti podpory matek samoživitelek. Nefunkčnost sociálního státu je patrná v oblasti důchodového pojištění, kdy vrcholní političtí činitelé hlásají, že v budoucnu osoby, které dosáhnou důchodového věku, nebudou pobírat důchod. Mezi nejaktuálnější sociální rizika nacházející se v české společnosti patří terciarizace ekonomiky, chudoba, nerovnost, změna populačního chování, nestabilita základních hodnot rodiny a destabilizace zaměstnání.⁵³

3.9.1 Nezaměstnanost

Ztráta zaměstnání má přímý vliv na pokles životní úrovně daného jedince a nezaměstnanost postihuje především tzv. rizikové skupiny lidí. Jedná se o osoby se zkušeností v podobě dlouhodobé nezaměstnanosti, bez dostatečné pracovní kvalifikace a zkušeností. V současnosti nezaměstnanost představuje jeden z nejsledovanějších jevů

⁵² KREBS, Vojtěch. *Sociální politika. 5. přepracované a aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-585-4.

⁵³ KELLER, Jan. *Nová sociální rizika a proč se jim nevyhneme*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-059-9.

nacházejících se v moderním tržním hospodářství. Za nezaměstnané, ekonomie považuje osoby nacházející se v produktivním věku, které nedisponují placeným zaměstnáním a zároveň aktivně hledají práci. Nedobrovolný odchod z práce negativně ovlivňuje život propuštěného, v dlouhodobém horizontu nezaměstnaní jsou často deprivováni, dezintegrovaní, ztrácejí sebedůvěru, projevují se u nich duševní a zdravotní poruchy, v neposlední řadě, také dochází k poklesu sociálního statusu. U těchto rizikových skupin se často projevují nadměrná konzumace alkoholu, drog a nikotinu. Dále jsou často náchylnější k páchání trestné činnosti a rasovým konfliktům. Základním kritériem v rámci této problematiky je tzv. míra nezaměstnanosti, která odráží úspěšnosti či neúspěšnost politiky zaměstnanosti konkrétního státu.⁵⁴

Ke konci roku 2017 bylo na Úřadu práce ČR evidováno na 280 620 zájemců o zaměstnání. Podíl nezaměstnaných osob ve věku 15–64 let dosáhl úrovně 3, 77 %. Při pohledu na počet pracovních míst, došlo k meziročnímu nárůstu. Snahou Úřadu práce je odstranění bariér (nedostatečná kvalifikace, omezená mobilita, zdravotní handicap apod.), za využití nástrojů aktivní politiky, které povedou k vyrovnání poptávky a nabídky na trhu práce. Tedy dojde k obsazení volných pracovních míst uchazeči evidovaných na tomto úřadě.⁵⁵

⁵⁴ ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. *Nezaměstnanost*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4282-3.

⁵⁵ Tisková zpráva: Nezaměstnanost v prosinci. *Úřad práce ČR* [online]. 9.1.2018 [cit. 2018-07-05]. Dostupné z https://portal.mpsv.cz/upcr/media/tz/2018/01/2018_01_09_tz_nezamestnanost_prosinec_2017.pdf

4 Charakteristika Jihočeského kraje

Jihočeský kraj se nachází v jižní části České republiky, jedná se o příhraniční kraj sousedící se Spolkovou republikou Německo a Rakouskem. Severní část kraje sousedí se Středočeským krajem, západní část území je z části obklopena Plzeňským krajem, východní část území sousedí s krajem Vysočina a malá část území se dotýká Jihomoravského kraje. S rozlohou 10 057 km² je tento kraj druhým největším krajem v České republice celkově pokrývající 12,8 % území státu. Společně s Plzeňským krajem vytváří územní celek NUTS 2 sloužící k podpoře regionálního rozvoje. Velká část území se nachází v nadmořské výšce 400–600 m, s čímž jsou spojeny méně příznivé klimatické podmínky. Většina plochy kraje je převážně tvořena lesy a vodními plochami, ty zde mají dlouholetou tradici v rámci rybářského průmyslu. Mezi jeden z nejdůležitějších faktorů podílejících se na úspěšném hospodářském rozvoji kraje je cestovní ruch.⁵⁶

4.1 Administrativní členění

Současnou administrativní podobu Jihočeského kraje známe od roku 2000, kdy byl zřízen jako vyšší územní samosprávný celek. Jihočeský kraj je v současnosti tvořen 623 obcemi, z toho 54 obcí disponuje statutem města. Kraj se člení na 7 okresů, které se dále dělí na 17 správních obvodů ORP (obce s rozšířenou působností) a na 37 obvodů OPÚ (obcí s pověřeným obecním úřadem). Statutárním městem jsou České Budějovice s celkovým počtem 93,8 tisíc obyvatel. K dalším významným městům v tomto region patří např. Písek, Tábor, Jindřichův Hradec a Strakonice.⁵⁷

4.2 Ekonomické prostředí

Jižní Čechy byly dlouhodobě vnímány hlavně jako zemědělská oblast s rozvinutým lesnictvím a rybníkářstvím. V průběhu minulého století zde došlo k rozvoji zpracovatelského průmyslu. Je nutné říci, že území kraje mělo vždy spíše rekreační charakter a nikdy se nejednalo o průmyslově vyspělou oblast. Důležitým ekonomickým aspektem je přeshraniční spolupráce, a to zejména ve výrobní oblasti a v oblasti služeb, jejímž prostřednictvím dochází ke značnému rozvoji cestovního ruchu. K nejvýznamnější

⁵⁶ Statistická ročenka Jihočeského kraje: Charakteristika Jihočeského kraje. *Český statistický úřad* [online]. 30.06.2008 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/950046b94d>

⁵⁷ Ibid.

spolupráci v této oblasti patří projekt Euroregion Šumava/ Bayerischer Wald / Mühlvierte, jehož cílem je realizace společných projektů v oblasti dopravy, služeb a cestovního ruchu. Z pohledu výkonnosti ekonomiky patří tento region mezi průměrné. Mezi ekonomicky nejrozvinutější oblast se řadí centrální okres České Budějovice, zatímco k ekonomicky nejslabším oblastem dlouhodobě patří příhraniční oblasti, a to hlavně okres Prachatice. V rámci hospodářství bylo zaměstnáno 310,5 tisíc osob, z toho velká část, tedy 31,9 % byla zaměstnána v průmyslu, 9,8 % v obchodu a 8,9 % ve stavebnictví. Mezi významné odvětví v tomto kraji patří zemědělství, ve kterém převažuje rostlinná výroba. Jedná se o pěstování obilovin, olejnin a v neposlední řadě o produkci brambor. V rámci živočišné výroby dlouhodobě převládá chov skotu a prasat, přičemž tento region vytváří 10 % celkové zemědělské produkce v rámci České republiky. Důležitou roli zde hrají rozsáhlé vodní plochy, které slouží k chovu vodní drůbeže (kachen a hus) a k produkci ryb, přičemž právě polovina celkové produkce ryb v rámci ČR pochází z tohoto kraje. V rámci jednotlivých odvětví zde převažuje zpracovatelský průmysl, který se zabývá výrobou motorových vozidel a potravinářských výrobků.⁵⁸

Dopravní síť

Mezi jeden z důležitých faktorů podílejících se na úspěšném hospodářském rozvoji patří dopravní infrastruktura. V posledních letech zaznamenává Jihočeský kraj obecně se zvyšující intenzitu dopravy, a to zejména dopravy silniční. Při pohledu na současnou silniční síť je patrné, že představuje dostatečnou základní dostupnost sídel, avšak v současné době stále není napojena na tranzitní spojení ani celorepublikovou dálniční síť. Železniční doprava na území jižních Čech hraje také významnou roli, neboť regionem prochází jeden z důležitých železničních koridorů (Praha – Dolní Dvořiště). Je však třeba poznamenat, že hustota železniční sítě se dlouhodobě pohybuje pod celostátním průměrem a významný problém představují nedokončené úseky jednotlivých silničních a železničních koridorů, které jsou překážkou v úspěšném rozvoji kraje. V okrese České Budějovice se rozkládá v bývalém vojenském areálu u Plané letiště sloužící pro leteckou dopravu. V současnosti probíhá jeho modernizace a rozvoj, které by měly v budoucnosti pozitivně ovlivnit vývoj v celém kraji. Pro milovníky pěší turistiky a cyklistiky je připravena široká

⁵⁸ Statistická ročenka Jihočeského kraje: Charakteristika Jihočeského kraje. *Český statistický úřad* [online]. 30.06.2008 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/950046b94d>

nabídka kvalitně značených tras a cyklotras, které umožňují cestování celým krajem a příhraničními oblastmi.⁵⁹

4.3 Přírodní a kulturní bohatství

Jižní Čechy jsou pověstné především pro svou malebnost a zachovalé přírodní bohatství, které představují značnou devizu kraje. Na tomto území se nachází více než 248 přírodní rezervací. Za zmínku stojí především rozsáhlá chráněná krajinná oblast Šumava, kde se rozkládá největší národní park na území celé České republiky. Tento národní park je pověstný svou bohatou faunou a florou. Bohužel v současnosti stále více dochází k devastaci bohatých lesních porostů škůdcem, který nese označení lýkožrout smrkový. V současnosti se stále nepodařilo eliminovat negativní dopad tohoto škůdce na lesní porosty. K dalším chráněným krajinným oblastem se řadí CHKO Třeboňsko a Blanský les. Oblast Třeboňska je známá svou malebnou rovinatou krajinou a hustou sítí vodních děl, která byla uměle vytvořena v minulosti lidskými zásahy. Nalezneme zde také původní mokřadní ekosystémy, které jsou domovem bezobratlých živočichů a vodního ptactva, které zde nachází svá hnízdiště. Důležitou roli zde plní četná vodní díla, která disponují dlouholetou tradicí a zároveň vytvářejí specifický ráz celého kraje. Mezi nejvýznamnější vodní díla patří především rybník Rožmberk a vodní přehrada Lipno. Na území Jihočeského kraje je koncentrován největší počet kulturního a historického bohatství v rámci celé České republiky. Jedná se především o zámky, hrady, technické a církevní památky. K nejvýznamnějším památkám patří město Český Krumlov, který je znám svou hradní dominantou rozpínající se na skalním masivu nad řekou Vltavou. V roce 1992 došlo k zapsání tohoto komplexu včetně zámeckých zahrad na seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. K dalším turisticky oblíbeným památkám patří např. historická centra měst Jindřichův Hradec, České Budějovice a Prachatice. Důležitou složkou kulturního vyžití na území jižních Čech jsou technické památky, především se jedná o Jindřichohradeckou úzkokolejku, Zlatou Stoku a Schwarzenberský plavební kanál. Hustá síť kulturních a historických památek zasazených do malebné krajiny

⁵⁹ Statistická ročenka Jihočeského kraje - 2017: Doprava. *Jihočeský kraj* [online]. 31.08.2018 [cit. 2018-09-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/17-doprava-aji7t9164j>

představuje značný potenciál v rozvoji cestovního ruchu, který přináší následný rozvoj celého regionu.⁶⁰

⁶⁰ Hradý, zámky a památky UNESCO. *Jižní Čechy* [online]. [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <https://www.jiznicechy.cz/pohodove/pamatky-v-jiznich-cechach/hrady-zamky-a-pamatky-unesco>

5 Analýza dosažených výsledků

Tato část diplomové práce je věnována statistické analýze dat a komparaci vývoje vybraných demografických ukazatelů v rámci jednotlivých okresů Jihočeského kraje za období let 1997–2017. Podkladová data byla získána z oficiálních zdrojů Českého statistického úřadu v Český Budějovicích a z dostupných dat ze Sčítání domů a bytů. Z hlediska rozsahu práce bude budoucí vývoj stanoven pouze u jednotlivých demografických ukazatelů v rámci celého Jihočeského kraje za sledované období.

5.1 Analýza vývoje počtu obyvatel v Jihočeském kraji v letech 1997–2017

V následující Tabulce 1 byl zaznamenán vývoj počtu obyvatel v Jihočeském kraji za sledované období.

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Rok	Počet obyvatel (v tis.)	1. diference	Koeficient růstu
1997	626 570		
1998	626 634	64	1,0001
1999	626 112	-522	0,9992
2000	625 874	-238	0,9996
2001	624 568	-1 306	0,9979
2002	625 097	529	1,0008
2003	625 541	444	1,0007
2004	625 712	171	1,0003
2005	627 766	2 054	1,0033
2006	630 006	2 240	1,0036
2007	633 264	3 258	1,0052
2008	636 328	3 064	1,0048
2009	637 643	1 315	1,0021
2010	638 706	1 063	1,0017
2011	636 138	-2 568	0,9960
2012	636 611	473	1,0007
2013	636 707	96	1,0002
2014	637 300	593	1,0009
2015	637 834	534	1,0008
2016	638 782	948	1,0015
2017	640 196	1 414	1,0022
Průměr	632 066	$\bar{d} = 681$	$\bar{k} = 1,0011$

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Průměrný počet obyvatel v letech 1997–2017 byl 632 066 obyvatel. Průměrný přírůstek v absolutním vyjádření činil 681 obyvatel, lze tedy říci, že počet obyvatel za sledované období v tomto kraji rostl. Hodnota meziročního průměrného koeficientu růstu počtu obyvatel byla na úrovni 0,11 %. K nejvyššímu meziročnímu nárůstu došlo v roce 2007, kdy vzrostl počet obyvatel o 3 064, tj. o 0,48 %. Rok 2011 naopak přinesl nejvyšší absolutní úbytek obyvatel, v celkové výši -2 568 osob.

Na základě kritérií, sloužících k hodnocení kvality proložení dat trendovou funkcí byla zvolena kvadratická funkce vystihující vývoj počtu obyvatel v Jihočeském kraji. Hodnota indexu determinace činila 83,9 % a střední absolutní procentuální chyba MAPE byla 9 %.

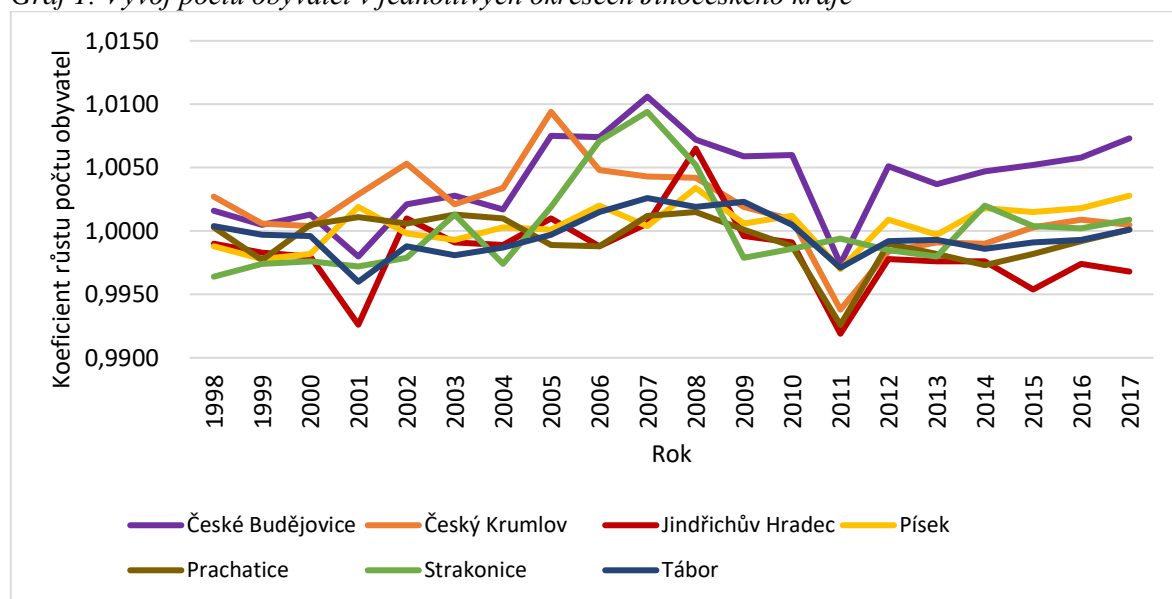
Trendová funkce má následující tvar: $T_t = 623112,3 + 740,11t + 5,16t^2$

Počet obyvatel v Jihočeském kraji pro rok 2018 vycházející z rovnice trendové funkce, činí 641 889,4 obyvatel a pro rok 2019 je předpokládaná hodnota 642 861,5 obyvatel. Hodnocení prognózy $T_H = 6,25$ %, chyba predikce je střední, model je vhodný pro predikci.

5.1.1 Analýza vývoje počtu obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Vývoj počtu obyvatel na základě koeficientů růstu jednotlivých okresů Jihočeského kraje za sledované období zobrazuje Graf 1.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Zhodnocení vývoje počtu obyvatel za sledované období společně s elementárními charakteristiky časových řad, jsou uvedeny v Příloze 1.

Nejvyšší průměrný relativní přírůstek byl ve sledovaném období v okrese České Budějovice, počet obyvatel zde rostl v průměru o 0,41 % za rok. Průměrný přírůstek v absolutním vyjádření činil 758 obyvatel. Okres České Budějovice patřil mezi nejlidnatější okres celého Jihočeského kraje, s průměrným počtem 184 210 obyvatel. Nejvyšší meziroční nárůst v tomto okrese byl zaznamenán v roce 2007, kdy vzrostla hodnota tohoto ukazatele o 1 933 obyvatel, tj. o 1,06 %. K nejvyššímu absolutnímu úbytku počtu obyvatel došlo v roce 2011, kdy byl meziroční rozdíl -495 obyvatel. Tento okres významnou měrou pozitivně ovlivnil výslednou trendovou funkci počtu obyvatel v celém Jihočeském kraji, hlavní zásluhu měla jeho kladná hodnota salda stěhování. Od roku 2004 se nedílnou měrou na tomto vývoji podílel i aspekt v podobě pozitivního přírůstu obyvatelstva. Stěhování za prací nejvíce pocítilo statutární město České Budějovice a jeho blízké okolí, kde se rozkládají významné průmyslové zóny.

Okres Jindřichův Hradec disponoval nejvyšším průměrným relativním úbytkem ze všech zkoumaných okresů, v celkové výši -0,17 %. Tento okres měl za sledované období nejvyšší průměrný absolutní úbytek počtu obyvatel, jehož hodnota činila -153 obyvatel. V roce 2011 byl zaznamenán nejvyšší záporný meziroční rozdíl počtu obyvatel, tedy -753 osob, tj. -0,81 %. Nejvyššího absolutního přírůstu počtu obyvatel bylo dosaženo v roce 2008, kdy vzrostl jejich počet o 605 obyvatel, tj. 0,65 %. Jindřichův Hradec s průměrným počtem 92 636 obyvatel, patřil mezi třetí nejlidnatější okres. Je ale nutné zmínit, že tento okres nejvíce negativně ovlivnil výslednou trendovou funkci počtu obyvatel v celém Jihočeském kraji za sledované období. Tento negativní vývoj byl zapříčiněn přirozeným úbytkem obyvatelstva, až na výjimky v období let 2006-2008. Od roku 2009 se výraznou měrou na vývoji počtu obyvatel podílela záporná hodnota migračního salda. Za klesajícím počtem obyvatel v okrese Jindřichův Hradec dále stojí dlouhodobě nízká platová úroveň. Široká nabídka pracovních míst v ostatních okresech poskytuje možnost volby nového zaměstnání za významně lepší platové podmínky za hranicemi tohoto okresu.

U zbylých okresů nebyly zaznamenány výrazné změny ve vývojových tendencích počtu obyvatel za sledované období. Hodnota průměrného ročního koeficientu růstu počtu obyvatel se pohybovala u okresů Český Krumlov, Písek a Strakonice v intervalu od 1,0002 do 1,0017. Nižších hodnot tohoto ukazatele dosáhly pouze okresy Strakonice (0,9993) a Tábor (0,9996).

5.2 Analýza vývoje průměrného věku v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Průměrný věk dlouhodobě rostl ve všech okresech České republiky, níže uvedená Tabulka 2 dokládá tuto rostoucí tendenci v Jihočeském kraji.

Tabulka 2: Vývoj průměrného věku v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Rok	Průměrný věk (v letech)	1. diference	Koeficient růstu
1997	37,33		
1998	37,65	0,32	1,0086
1999	37,96	0,31	1,0082
2000	38,28	0,32	1,0084
2001	38,55	0,27	1,0071
2002	38,86	0,31	1,0080
2003	39,14	0,28	1,0072
2004	39,42	0,28	1,0072
2005	39,69	0,27	1,0068
2006	39,95	0,26	1,0066
2007	40,18	0,23	1,0058
2008	40,37	0,19	1,0047
2009	40,60	0,23	1,0057
2010	40,82	0,22	1,0054
2011	41,12	0,30	1,0073
2012	41,37	0,25	1,0061
2013	41,63	0,26	1,0063
2014	41,88	0,25	1,0060
2015	42,09	0,21	1,0050
2016	42,32	0,23	1,0055
2017	42,51	0,19	1,0045
Průměr	40,08	$\bar{d} = 0,26$	$\bar{k} = 1,0065$

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Průměrný věk jihočeských obyvatel byl za sledované období 40,08 let. Průměrný přírůstek v absolutním vyjádření činil 0,26 let. Hodnota průměrného věku se každoročně zvyšovala v průměru o 0,65 %. Nejvyšší meziroční rozdíl byl zaznamenán v letech 1998 a 2000 v celkové výši 0,32 let. Na území Jihočeského kraje došlo k nejnižšímu absolutnímu přírůstku tohoto ukazatele v roce 2017, během zmíněného roku vzrostl průměrný věk pouze o 0,19 let, tj. 0,45 %.

Na základě kritérií, sloužících k hodnocení kvality proložení dat trendovou funkcí byla zvolena u tohoto ukazatele kvadratická funkce. Index determinace dosáhl hodnoty 99,7 %, střední absolutní procentuální chyba MAPE činila 0,64 %.

Trendová funkce má následující tvar: $T_t = 37,01 + 0,306t - 0,002t^2$

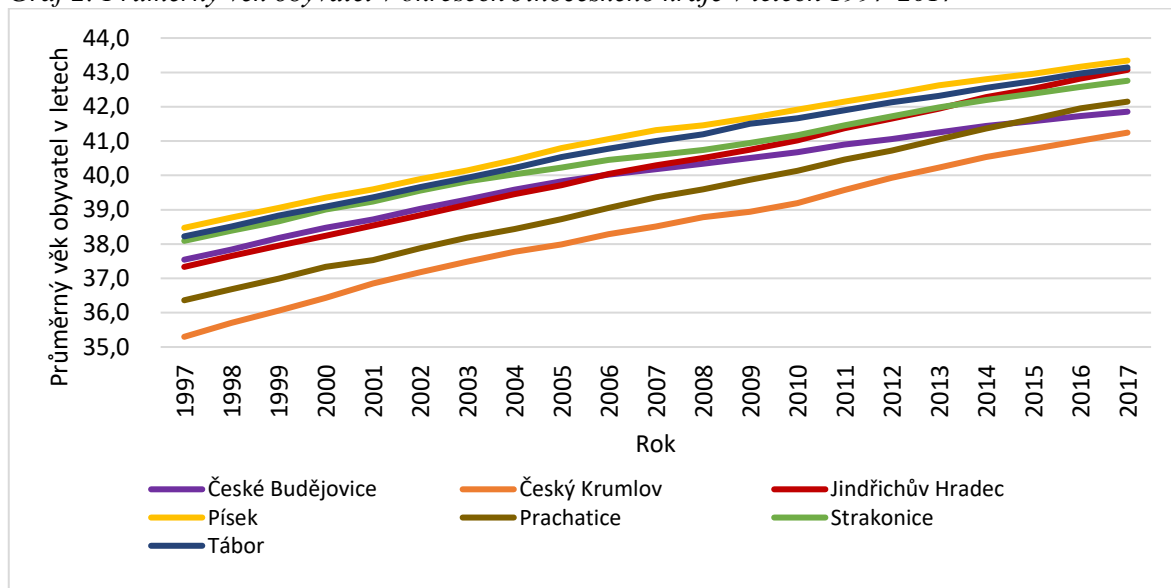
Na základě získaných hodnot budoucího vývoje, lze očekávat další růst průměrného věku v Jihočeském kraji. Predikce průměrného věku pro rok 2018 činí 42,71 let, předpokládaná hodnota pro rok 2019 se pohybuje na úrovni 42,92 let.

Hodnocení prognózy $T_H = 3,27$ %, chyba predikce je malá, model je vhodný pro predikci.

5.2.1 Analýza vývoje průměrného věku obyvatel v letech 1997-2017 v jednotlivých okresech Jihočeského kraje

Vývoj průměrného věku obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje za sledované období zachycuje Graf 2. Z grafu je patrné, že průměrný věk obyvatel rostl ve všech zkoumaných okresech.

Graf 2: Průměrný věk obyvatel v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoje průměrného věku obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje za sledované období společně s elementárními charakteristiky časových řad, jsou uvedeny v Příloze 2.

Za růstem průměrného věku stojí změny ve věkovém složení obyvatelstva, které reflektují především předešlé změny v úrovni porodnosti a úmrtnosti. Následující kapitola se podrobně věnuje těmto změnám v jednotlivých okresech Jihočeského kraje za období let 1997-2017.

Okres Český Krumlov disponoval nejmladším obyvatelstvem ze všech zkoumaných okresů, jeho průměrný věk za sledované období činil 38,46 let. Území okresu Písek obývalo v průměru nejstarší obyvatelstvo, kdy se průměrný věk pohyboval na úrovni 41,11 let.

Nejvyšší průměrný relativní přírůstek byl zaznamenán ve sledovaném období v okrese Český Krumlov, zde průměrný věk rostl v průměru meziročně o 0,79 %. Tento okres disponoval nejvyšším průměrným absolutním přírůstkem ze všech zkoumaných okresů v celkové výši 0,30 let. Průměrný věk obyvatel žijících na území okresu Český Krumlov v roce 2017 dosáhl 41,24 roku, od roku 1997 došlo k nárůstu průměrného věku o 5,94 roku. K největšímu absolutnímu přírůstku došlo v roce 2001, kdy oproti předchozímu roku 2000 vzrostl průměrný věk v tomto okrese o 0,42 let. Nejnižší meziroční rozdíl byl v roce 2009, kdy došlo k nárůstu tohoto ukazatele pouze o 0,16 let, tj o 0,4 %.

Na území okresu České Budějovice docházelo k nejpomalejšímu nárůstu průměrného věku ze všech zkoumaných okresů Jihočeského kraje, hodnota průměrného přírůstku činila 0,22 let. Průměrný relativní růst se pohyboval na úrovni 0,55 %. V roce 1999 byl zaznamenán nejvyšší přírůstek průměrného věku českobudějovických obyvatel v absolutním vyjádření činil 0,33 let. Nejnižší meziroční rozdíl byl zjištěn v roce 2017, kdy průměrný věk vzrostl o 0,12 let a relativní růst se zvýšil o 0,3 %.

Při srovnání jednotlivých okresů je zřejmé, že se okres Český Krumlov významně podílel svým vývojem na nárůstu průměrného věku v Jihočeském kraji za sledované období. V okrese České Budějovice rostl průměrný věk nejpomaleji ze všech zkoumaných okresů, lze říci, že se tento okres podílel nejmenší měrou na výsledné trendové funkci rostoucího průměrného věku jihočeských obyvatel.

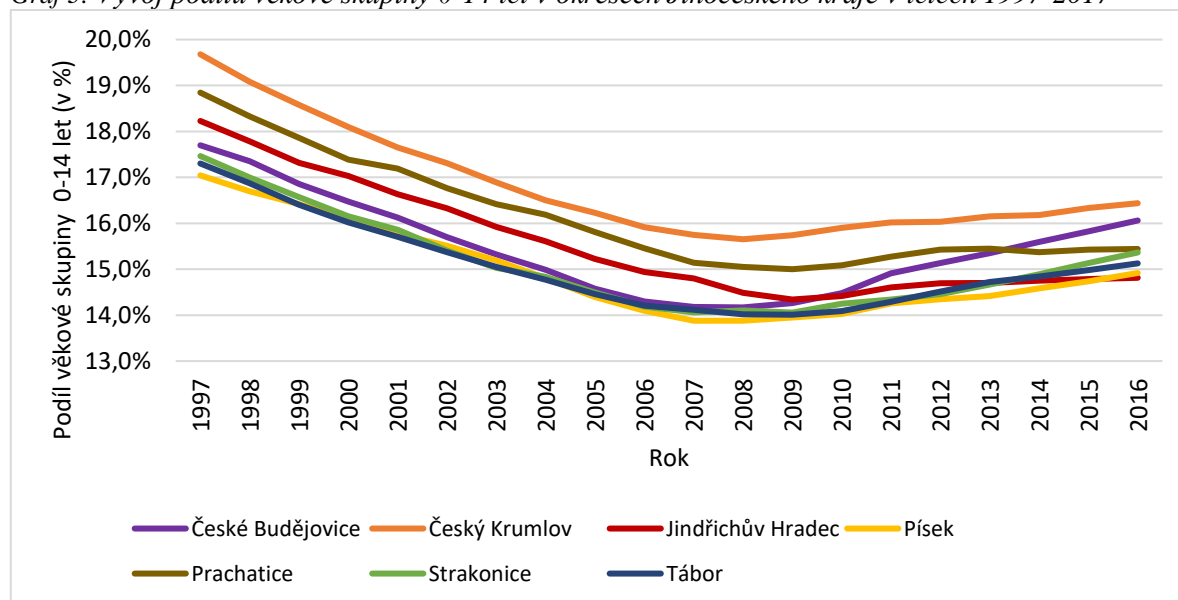
Vývojové tendence průměrného věku ve zbylých okresech Jihočeského kraje měli podobný charakter. Hodnota průměrného věku obyvatel jižních Čech se v průměrném absolutním vyjádření pohybovala v intervalu od 0,23 do 0,29 let. Průměrný relativní přírůstek byl v jednotlivých okresech v rozmezí od 0,57 % do 0,74 %.

5.2.2 Analýza věkové struktury obyvatel v letech 1997-2017 v jednotlivých okresech Jihočeského kraje

Věková struktura obyvatel reflektuje rozdělení obyvatelstva v rámci jednotlivých věkových skupin. Tato kapitola se věnuje analyzování vývoje dětské (0-14 let), produktivní (15-64 let) a postproduktivní (65 a více let) složky populace v jednotlivých zkoumaných okresech.

Vývoj podílu věkové skupiny 0-14 let zachycuje Graf 3, z kterého je zřejmý vývoj podílu této věkové skupiny ve všech zkoumaných okresech Jihočeského kraje za sledované období.

Graf 3: Vývoj podílu věkové skupiny 0-14 let v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Zhodnocení vývoje tohoto ukazatele za sledované období společně s elementárními charakteristikami časových řad, jsou uvedeny v Příloze 3.

Při pohledu na výše uvedený graf je patrné, že všechny okresy Jihočeského kraje zaznamenaly pokles podílu dětské složky populace. Tento negativní vývoj podílu této

věkové skupiny byl zaviněn nízkou mírou porodnosti a posílením obyvatelstva spadajícího do věkových kategorií 25-34 let a 50-63 let. Při pohledu na rozdělení populace podle věkových skupin v jednotlivých okresech Jihočeského kraje je patrné, že všechny okresy disponují regresivním typem populace.

Největší průměrný podíl této věkové skupiny za sledované období žil na území okresu Prachatice (16,12 %), naopak nejmenší podílem disponoval okres Písek (14,95 %).

Nejvyšším průměrným relativním úbytkem dětské složky populace disponoval okres Jindřichův Hradec, podíl věkové skupiny 0-14 let v tomto okrese klesal v průměru za rok o -0,65 %. Průměrná hodnota absolutního úbytku této věkové skupiny činila -0,168 %, jednalo se o nejvyšší dosaženou hodnotu ze všech zkoumaných okresů. Od roku 1997 až do roku 2009 podíl zkoumané věkové skupiny meziročně klesal. Rok 2010 přinesl pozitivní obrat ve vývoji tohoto ukazatele v podobě růstu, který přetrval až do roku 2017. V roce 2011 byl zaznamenán nejvyšší meziroční nárůst, tehdy vzrostl podíl věkové skupiny o 0,20 %, tj. o 0,14 %.

Okres České Budějovice zaznamenal nejnižší průměrný relativní úbytek podílu dětské složky za sledované období v celkové výši -0,42 %. Průměrný úbytek v absolutním vyjádření činil -0,07 %. Zmíněný okres disponoval čtvrtým nejvyšším průměrným podílem této věkové složky ze všech zkoumaných okresů. V letech 1997-2008 hodnota zkoumaného demografického ukazatele meziročně klesala, avšak od roku 2009 došlo ke změně vývojových tendencí v podobě meziročních absolutních přírůstků. Tento pozitivní vývoj byl zapříčiněn růstem počtu narozených dětí. Nejvyšší meziroční rozdíl byl v roce 2011, podíl této složky populace vzrostl o 0,43 %, tj. o 0,30 %.

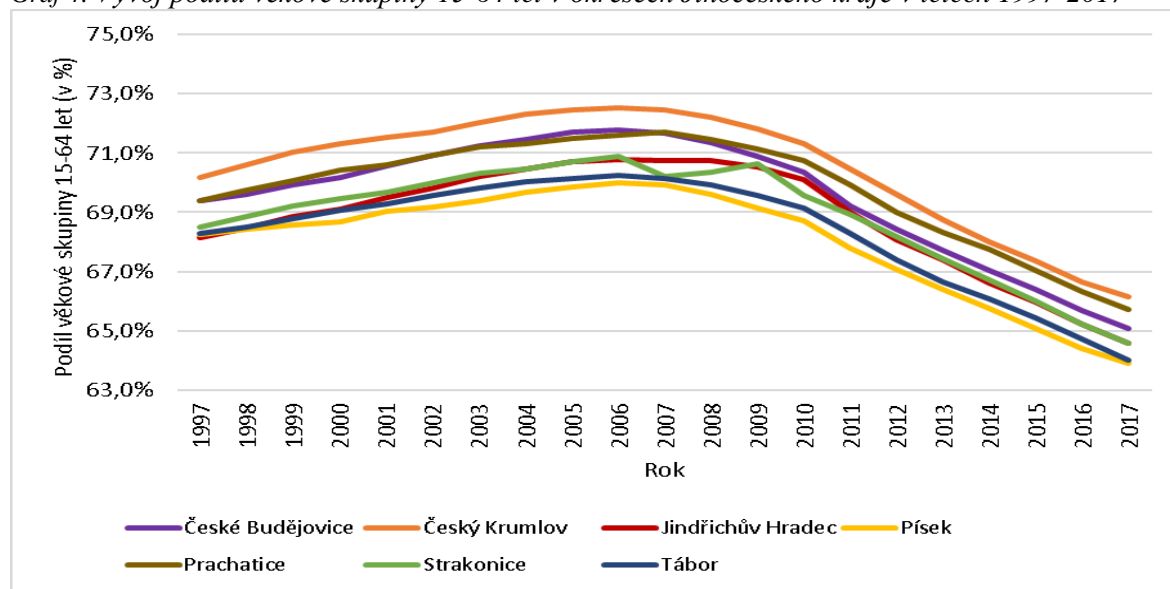
Podíl věkové skupiny 0-14 let se ve zbylých okresech Jihočeského kraje za sledované období vyvíjel obdobně. Průměrný koeficient úbytku se v těchto okresech pohyboval v intervalu od -0,59 % do -0,90 %. Hodnota průměrného ročního úbytku byla v těchto okresech v rozmezí od -0,098 % do -0,166 %.

Mezi nejpočetnější věkovou skupinu obyvatel patří osoby nacházející se v produktivním věku, tedy ve věku 15-64 let.

Vývoj podílu produktivní složky jihočeské populace zachycuje Graf 4, z kterého je zřejmý vývoj podílu této věkové skupiny ve všech zkoumaných okresech Jihočeského kraje za sledované období. Z níže uvedeného grafu je patrné, že podíl obyvatel v produktivním věku poklesl ve všech zkoumaných okresech. Od roku 1997 do roku 2006

rostl podíl obyvatel v produktivním věku ve všech okresech jižních Čech. Tento růst byl zapříčiněn zejména nástupem silných populačních ročníků ze 70. let do této věkové skupiny. Ale v letech 2007 až 2017 podíl obyvatel spadajících do produktivního věku převážně klesal.

Graf 4: Vývoj podílu věkové skupiny 15-64 let v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Podrobné zhodnocení vývoje tohoto ukazatele za sledované období společně s elementárními charakteristiky časových řad, jsou zaznamenány v Příloze 4.

Nejvyšším průměrným podílem věkové skupiny 15-64 let v období let 1997-2017 disponoval okres Český Krumlov, ve výši 70,50 %. Naopak nejnižší průměrný podíl této věkové skupiny žil na území okresu Písek s průměrnou hodnotou 68,04 %.

Nejvyšší průměrnou hodnotou absolutního úbytku disponoval již zmíněný okres Písek, v celkové výši -0,218 % podílu osob v produktivním věku. Přičemž jeho průměrný roční koeficient úbytku činil -0,34 %. Nejrychleji rostl podíl osob v produktivním věku v tomto okrese v roce 2001, kdy oproti předchozímu roku vzrostl 1,005krát. Naopak nejpomaleji tento ukazatel rostl v roce 2011, kdy došlo k nejvyššímu zápornému meziročnímu rozdílu v celkové výši -0,94 %.

Nejpomaleji ubýval podíl osob ve věku 15-64 let v okrese Jindřichův Hradec, zde průměrný relativní úbytek této složky populace klesal v průměru o -0,178 % za rok. Průměrný roční koeficient úbytku produktivní složky obyvatelstva dosáhl záporné hodnoty

-0,27 %. Rok 1999 (68,87 %) zaznamenal nejvyšší meziroční zvýšení tohoto ukazatele v celkové hodnotě 0,42 %.

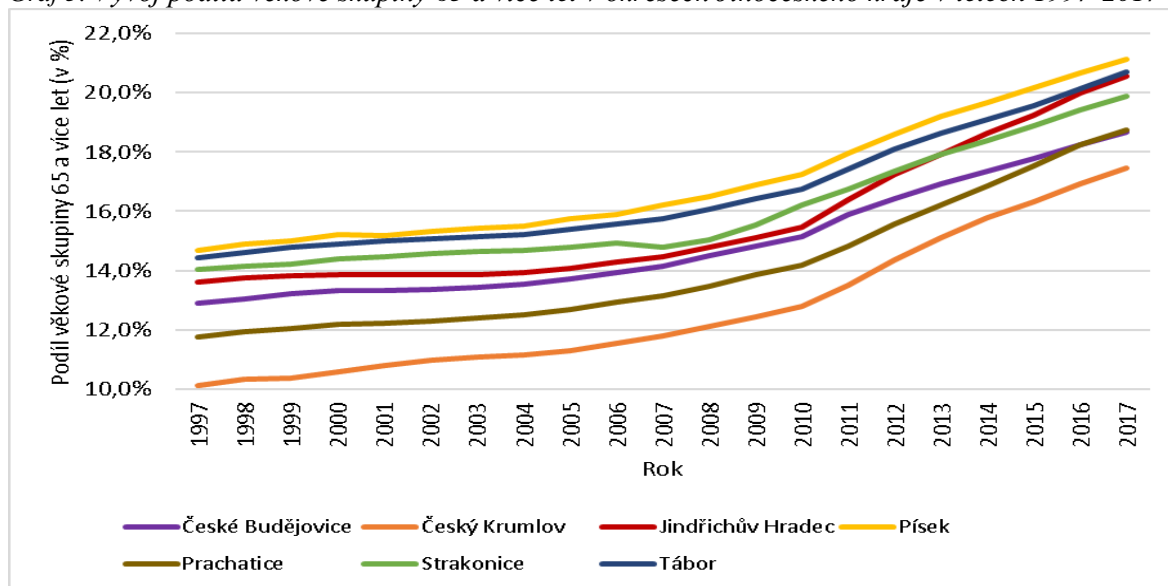
U ostatních okresů, tedy Českých Budějovic, Českého Krumlova, Prachatic, Strakonice a Tábora byly zaznamenány obdobné vývojové tendence, průměrný absolutní roční úbytek podílu této věkové skupiny obyvatel se pohyboval v intervalu od -0,184 % do -0,217 %. Průměrný relativní úbytek obyvatel v produktivním věku se pohyboval v záporných hodnotách na úrovni od -0,27 % do -0,34 %.

Úbytek osob v produktivním věku představuje významný problém pro celou společnost, tato věková skupina totiž hraje důležitou roli při vytváření celospolečenských a hlavně ekonomických hodnot

Poslední věkovou skupinou obyvatel jsou osoby, které dovršily 65. rok života a nacházejí se tak v postproduktivním věku.

Vývoj podílu osob ve věku 65 a více let zachycuje Graf 5, z kterého je patrný vývoj podílu této věkové skupiny v jednotlivých okresech Jihočeského kraje za sledované období. Z grafu je vidět, že podíl obyvatel v postproduktivním věku měl stále se zvyšující hodnotu ve všech zkoumaných okresech, až na nepatrné poklesy v roce 2001 v okrese České Budějovice a Písek, v roce 2002 v okrese Jindřichův Hradec a v roce 2007 v okrese Strakonice. Při srovnání vývoje dětské a postproduktivní složky obyvatel za sledované období jsou patrné protichůdné vývojové tendence. Mezi hlavní důvody, které vedly k nárůstu podílu této věkové skupiny, patří demografická revoluce, změna životního stylu a zlepšování životních podmínek. Růst počtu obyvatel v postproduktivním věku, představuje nežádoucí demografický jev, který s sebou přináší řadu ekonomických a sociálních problémů. Za zmínku stojí značná zátěž pro současný důchodový systém, nebo růst vládních výdajů v oblasti financování nezbytné zdravotní péče pro osoby nacházející se v postproduktivním věku. Stárnutí populace postihuje všechny vyspělé státy světa.

Graf 5: Vývoj podílu věkové skupiny 65 a více let v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Zhodnocení vývoje tohoto ukazatele za sledované období společně s elementárními charakteristiky časových řad, jsou zaznamenány v Příloze 5.

Nejvyšší průměrnou hodnotou podílu osob ve věku 65 a více let disponoval okres Písek (17,01 %), naopak nejnižší podíl osob v postproduktivním věku života žil na území okresu Český Krumlov, v celkové výši 12,71 %.

Okres Český Krumlov měl nejvyšší průměrný absolutní roční přírůstek 0,366 % podílu osob ve věku 65 a více let ze všech zkoumaných okresů. Tento okres měl také nejvyšší průměrné roční tempo růstu v hodnotě 2,76 %. V roce 2012 byl zaznamenán nejvyšší meziroční přírůstek v rámci této věkové skupiny, kdy oproti předchozímu roku došlo k nárůstu o 0,85 %, tj 6,3 %. K nejnižšímu meziročnímu rozdílu došlo v roce 1999, podíl postproduktivní složky vzrostl o pouze 0,06 %.

Nejnižším průměrným absolutním přírůstkem obyvatel v postproduktivním věku disponoval okres České Budějovice, v celkové výši 0,288 %. Jeho průměrný roční koeficient růstu měl hodnotu 1,0189, což znamená, že podíl osob spadající do postproduktivního věku rostl průměru za rok o 1,89 %. Tento okres zaznamenal absolutní úbytek pouze v roce 2001, jehož záporná hodnota byla -0,03 %.

Okres Strakonice měl nejnižší průměrné tempo růstu podílu osob v produktivním věku ze všech zkoumaných okresů v celkové výši 1,76 %. Průměrný absolutní přírůstek byl 0,29 %.

Vývojové tendence podílu osob ve věku 65 a více let v ostatních okresech Jihočeského kraje měly podobný charakter. Hodnota průměrného ročního přírůstku podílu věkové skupiny 65+ se v okresech Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice a Tábor pohybovala v intervalu od 0,31 % do 0,35 %, průměrný roční koeficient růstu této věkové skupiny se pohyboval v intervalu od 1,0182 do 1,236.

V budoucím horizontu lze předpokládat, že se bude podíl této skupiny obyvatel navyšovat ve všech okresech Jihočeského kraje. Tento rostoucí trend úzce souvisí s již zmíněnými změnami v oblasti zlepšování životních podmínek a přesunem četných populačních ročníků do této věkové skupiny.

5.3 Vývoj úhrnné plodnosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

S nízkou úhrnnou plodností neboli fertilitou se dlouhodobě potýká většina vyspělých států světa. Aby v populaci docházelo k přirozené obměně obyvatelstva v dlouhodobém horizontu, je nutné, aby tento ukazatel dosahoval přibližných hodnot okolo 2,1 dítěte na jednu ženu.

Tabulka 3 zobrazuje vývoj úhrnné plodnosti za sledované období v Jihočeském kraji.

Tabulka 3: Vývoj úhrnné plodnosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Rok	Úhrnná plodnost	1. diference	Koeficient růstu
1997	1,21		
1998	1,18	-0,03	0,9752
1999	1,18	0,00	1,0037
2000	1,16	-0,02	0,9805
2001	1,15	-0,01	0,9902
2002	1,19	0,04	1,0321
2003	1,18	-0,01	0,9938
2004	1,22	0,04	1,0345
2005	1,26	0,04	1,0335
2006	1,32	0,06	1,0470
2007	1,44	0,12	1,0926
2008	1,51	0,07	1,0482
2009	1,51	0,00	0,9969
2010	1,49	-0,02	0,9866
2011	1,42	-0,07	0,9560
2012	1,51	0,09	1,0613

2013	1,48	-0,03	0,9827
2014	1,52	0,04	1,0273
2015	1,60	0,08	1,0523
2016	1,67	0,07	1,0412
2017	1,75	0,08	1,0498
Průměr	1,38	$\bar{d}=0,03$	$\bar{k}=1,0187$

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Průměrná úhrnná plodnost jihočeských žen byla za sledované období 1,38 dítěte. Hodnota průměrného meziročního koeficientu růstu činila 1,0187, lze tedy říci, že úhrnná plodnost rostla v průměru o 1,87 % za rok. Nejvyšší meziroční úbytek byl zaznamenán v roce 2011, kdy došlo k poklesu intenzity plodnosti v celkové výši 0,22 dítěte. Na území Jihočeského kraje došlo k nejnižšímu absolutnímu přírůstku tohoto ukazatele v roce 2007, kdy došlo k nárůstu úhrnné plodnosti jihočeských žen o 0,12 dítěte, tj 9,26 %.

Na základě kritérií, sloužících k hodnocení kvality proložení dat trendovou funkcí byla zvolena u tohoto ukazatele kvadratická funkce. Hodnota indexu determinace činila 89,9 % a střední absolutní procentuální chyba MAPE byla na úrovni 2,67 %.

Výsledná trendová funkce má následující tvar: $T_t = 1,130 + 0,012t + 0,001t^2$

Na základě získaných hodnot budoucího vývoje, lze očekávat růst úhrnné plodnosti v Jihočeském kraji i v následujících letech. Predikce tohoto ukazatele pro rok 2018 činí 1,75 dítěte a předpokládaná hodnota pro rok 2019 se pohybuje na úrovni 1,80 dítěte.

Hodnocení prognózy $T_H = 1,66$ %, chyba predikce je malá, model je vhodný pro predikci.

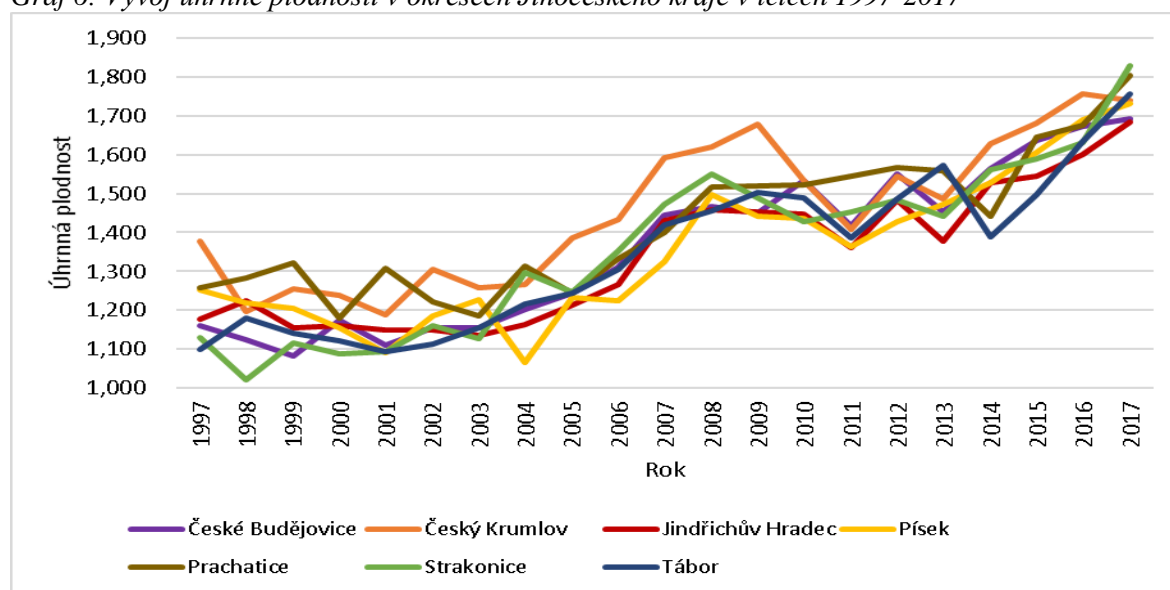
5.3.1 Vývoj úhrnné plodnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Vývoj úhrnné plodnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje za sledované období zachycuje Graf 6. Z níže uvedeného grafu je patrné, že došlo k výrazným změnám úhrnné plodnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje. Všechny okresy disponovaly kladnou hodnotou průměrného tempa růstu za celé sledované období. Od roku 2002 do roku 2008 úhrnná plodnost v jednotlivých okresech převážně rostla, tento pozitivní vývoj

byl zapříčiněn vstupem silných ročníků ze 70. let do reprodukčního období života. Dopady ekonomické krize z roku 2008 zavinily mírný propad úhrnné plodnosti, který přetrval až do roku 2011. Od tohoto roku můžeme sledovat převážně narůstající hodnoty tohoto ukazatele.

Nejvyšší průměrnou hodnotou úhrnné plodnosti disponoval okres Český Krumlov (1,46 dítěte), naopak nejnižší průměrná hodnota byla zjištěna v okrese Jindřichův Hradec (1,34 dítěte).

Graf 6: Vývoj úhrnné plodnosti v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoje úhrnné plodnosti žen v okresech Jihočeského kraje za sledované období společně s elementárními charakteristiky časových řad, jsou uvedeny v Příloze 6.

Nejvyšší hodnotu průměrného absolutního přírůstku měl okres Strakonice (0,035 dítěte). Průměrný roční koeficientu růstu úhrnné plodnosti v tomto okrese činil 1,0244 a jeho úhrnná plodnost rostla v průměru za rok o 2,44 %, jedná se tak o nejvyšší dosažený průměrný roční koeficient růstu ze všech zkoumaných okresů. Průměrná hodnota fertility za sledované období se v tomto okrese pohybovala na úrovni 1,360 dítěte. Okres Strakonice se svým průměrným meziročním vývojem nejvíce podílel na růstu úhrnné plodnosti v celém Jihočeském kraji.

Nejnižším průměrným ročním absolutním přírůstkem disponoval okres Český Krumlov, hodnota tohoto ukazatele byla 0,018 dítěte. Tempo růstu úhrnné plodnosti v celkové hodnotě 1,18 % bylo nejnižší ze všech zkoumaných okresů. Průměrná hodnota

fertility se v tomto okrese pohybovala na úrovni 1,456 dítěte, tato skutečnost představuje nejvyšší dosaženou průměrnou hodnotu úhrnné plodnosti ze všech okresů Jihočeského kraje. Fertilita na území okresu Český Krumlov rostla v průměru nejpomaleji ze všech okresů, tento okres má nejmenší podíl na nárůstu úhrnné plodnosti v celém Jihočeském kraji.

Vývojové tendence úhrnné plodnosti ve zbylých okresech jižních Čech měly podobný charakter. Hodnota průměrného ročního přírůstku fertility se pohybovala v intervalu od 0,024 do 0,033 dítěte. Průměrné tempo růstu tohoto ukazatele bylo v těchto okresech v rozmezí od 1,63 % do 2,39 %.

5.4 Analýza vývoje úmrtnosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Úmrtí je významnou životní událostí, která představuje absolutní konec lidského života. V konečném součtu existuje řada faktorů, které ovlivňují míru tohoto ukazatele. Jedná se především o genetické faktory, socioekonomickou situaci obyvatel, kvalitu prostředí a poskytovanou zdravotní péči.

Vývoj hrubé míry úmrtnosti za sledované období v Jihočeském kraji zachycuje níže uvedená Tabulka 4. Mezi nejčastější příčiny úmrtí jihočeský obyvatel patřily především onemocnění oběhové soustavy, zhoubné novotvary, nemoci dýchací a trávicí soustavy.

Tabulka 4: Vývoj hrubé míry úmrtnosti v Jihočeském kraji v letech

Rok	Hrubá míra úmrtnosti (v ‰)	1. diference	Koeficient růstu
1997	10,60		
1998	10,24	-0,36	0,97
1999	10,57	0,33	1,03
2000	10,18	-0,39	0,96
2001	10,20	0,02	1,00
2002	10,02	-0,18	0,98
2003	10,10	0,08	1,01
2004	10,28	0,18	1,02
2005	10,34	0,06	1,01
2006	9,79	-0,55	0,95
2007	10,03	0,24	1,02
2008	10,11	0,08	1,01
2009	10,15	0,04	1,00
2010	10,09	-0,06	0,99

2011	10,09	0,00	1,00
2012	10,20	0,11	1,01
2013	10,46	0,26	1,03
2014	10,24	-0,22	0,98
2015	10,94	0,70	1,07
2016	10,15	-0,79	0,93
2017	10,68	0,53	1,05
	10,26	$\bar{d} = 0,004$	$\bar{k} = 1,0005$

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Průměrná hodnota počtu zemřelých za sledované období byla 10,26 osob na 1 000 obyvatel středního stavu populace. Průměrný přírůstek tohoto ukazatele v absolutním vyjádření činil 0,4 %. Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že hrubá míra úmrtnosti rostla v průměru 0,05 % za rok. V letech 1997-2017 se pohybovala hodnota tohoto ukazatele nad 10 %, vyjma roku 2006, kdy došlo k nejvyššímu meziročnímu poklesu sňatečnosti o -0,55 %.

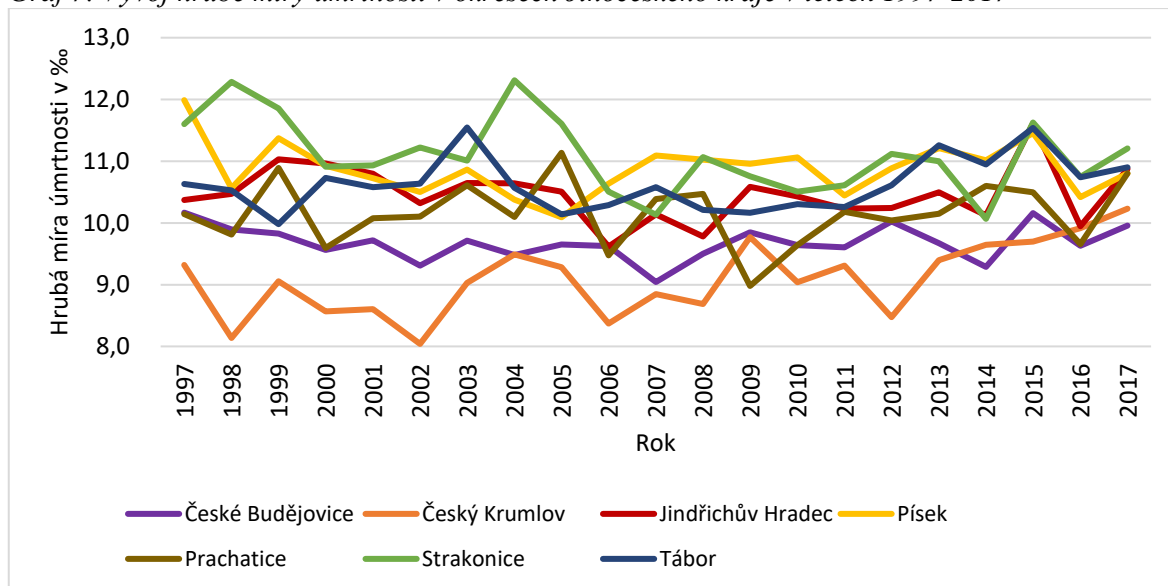
Zkoumaná data nevykazují trend, proto byla použito jednoduché exponenciální vyrovnání. Střední absolutních chyba MAPE je 2,01 %. Odhad budoucího vývoje hrubé míry úmrtnosti pro rok 2018 je 10,33 % a pro rok 2019 10,29 %. Graf exponenciálního vyrovnání je uveden v Příloze 11.

Hodnota Theilova koeficientu byla 4,49 %, chyba predikce je malá a model je tedy vhodný pro predikci.

5.4.1 Analýza vývoje úmrtnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Graf 7 zobrazuje vývoj hrubé míry úmrtnosti za sledované období v jednotlivých okresech Jihočeského kraje. Všechny zkoumané okresy zaznamenaly kolísavý vývoj, který však v konečném důsledku znamenal pokles úmrtnosti pouze v okresech České Budějovice, Písek a Strakonice. Tyto zmíněné okresy svým vývojem zmírňovaly výslednou trendovou funkci zachycující nárůstu hrubé míry úmrtnosti v Jihočeském kraji.

Graf 7: Vývoj hrubé míry úmrtnosti v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

V Příloze 7 jsou uvedeny elementárními charakteristiky jednotlivých časových řad za sledované období.

Okres Písek disponoval nejvyšším průměrným absolutním úbytkem ze všech zkoumaných okresů v celkové výši -0,060 ‰. Průměrný relativní úbytek úmrtnosti se v tomto okrese pohyboval na úrovni -0,52 %. Tento okres měl duhou nejvyšší hodnotu průměrné hrubé míry úmrtnosti ze všech jihočeských okresů, jejíž hodnota byla v číselném vyjádření 10,857 ‰.

V průměru rostla nejrychleji hodnota úmrtnosti na území okresu Český Krumlov. Hodnota tohoto ukazatele rostla v průměru v absolutním vyjádření o 0,046 ‰ za rok. Za sledované období v tomto okrese zemřelo v průměru 9,086 osob na 1 000 obyvatel středního stavu populace. Od roku 2012 do roku 2017 byl patrný rostoucí trend, který byl zapříčiněn nárůstem úmrtí v rámci věkových skupin 65-69 let, 70-74 let a 85-94 let.

Vývojové tendence úmrtnosti v okresech České Budějovice a Strakonice měly podobný charakter. Průměrný roční koeficient úbytku byl v intervalu od -0,011 ‰ do -0,020 ‰. Průměrný relativní úbytek se pohyboval v rozmezí od -0,1 % do -0,17 %.

V okresech Jindřichův Hradec, Prachatice a Tábor byli zaznamenány rostoucí tendence. Průměrný přírůstek zkoumaného ukazatele v absolutním vyjádření byl na hranici 0,014 až 0,033 ‰, přičemž průměrný relativní koeficient růstu byl v procentuálním vyjádření v intervalu 0,1-0,3 %.

5.5 Analýza vývoje sňatečnosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Uzavření manželského svazku patří mezi důležitou demografickou událost, která avšak nemusí nastat u každého jedince v průběhu celého jeho života. Události spojené s rokem 1989 přinesly významné změny v rámci demografického chování obyvatel. Tato významná proměna společnosti a rychlé životní tempo odráží životní styl mladých lidí, kteří nejsou ochotní vázat se. Ve velké části případů je tento fenomén ovlivněn liberálním chováním a nedůsledností státního aparátu, v podobě poskytování finanční podpory tzv. svobodným matkám, pro které není manželství atraktivní a raději žijí v nesezdaném soužití se svým partnerem. Snahou vládních opatření by měla být větší podpora tradičního rodinného modelu.

Vývoj sňatečnosti v Jihočeském kraji za sledované období zachycuje níže uvedená Tabulka 5.

Od roku 1997 do roku 2003 došlo k výraznému poklesu hrubé míry sňatečnosti v tomto kraji, tento pokles nezastavil ani vstup silných ročníků ze 70. let spadajících do sňatkové věku. V letech 2004-2013 měl tento ukazatel kolísavý vývoj. Od roku 2013 až do konce sledovaného období hodnota ukazatele sňatečnosti rostla. K výrazné proměně došlo také v rámci sňatkového věku jednotlivých skupin populace. Nejvyšším poklesem počtu uzavřených manželství disponovala věková skupina v intervalu 18-24 let, opačný vývoj byl zaznamenán u obyvatel jejichž věk se pohyboval mezi 25-34 rokem života.

Tabulka 5: Vývoj hrubé míry sňatečnosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Rok	Hrubá míra sňatečnosti (v ‰)	1. diference	Koeficient růstu
1997	5,46		
1998	5,50	0,04	1,01
1999	5,34	-0,16	0,97
2000	5,43	0,09	1,02
2001	5,21	-0,22	0,96
2002	5,15	-0,06	0,99
2003	4,69	-0,46	0,91
2004	4,82	0,13	1,03
2005	4,85	0,03	1,01
2006	4,93	0,08	1,02
2007	4,61	-0,32	1,10
2008	4,46	-0,15	0,90
2009	4,46	0,00	0,92

2010	4,49	0,03	1,01
2011	4,42	-0,07	0,98
2012	4,21	-0,21	0,95
2013	4,06	-0,15	0,96
2014	4,31	0,25	1,06
2015	4,51	0,20	1,05
2016	4,89	0,38	1,08
2017	4,92	0,03	1,01
Průměr	4,80	$\bar{d} = -0,03$	$\bar{k} = 0,9956$

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Pokles hrubé míry sňatečnosti v Jihočeském kraji představuje další významnou charakteristiku populačního vývoje. Průměrná hrubá míra sňatečnosti byla za sledované období 4,80 ‰. Tento ukazatel zaznamenal průměrný meziroční relativní úbytek v celkové výši -0,44 ‰. Průměrná hrubá míra sňatečnosti klesala v průměru o -0,03 ‰ za rok. V roce 2012 byl zaznamenán

Vývoj ukazatele hrubé míry sňatečnosti nejlépe vystihuje kvadratická funkce. Index determinace nabýval hodnoty 80,2 ‰. Střední absolutní procentuální chyba MAPE byla na úrovni 2,81 ‰.

Výsledná trendová funkce má následující tvar: $T_t = 5,8960 - 0,190t + 0,006t^2$

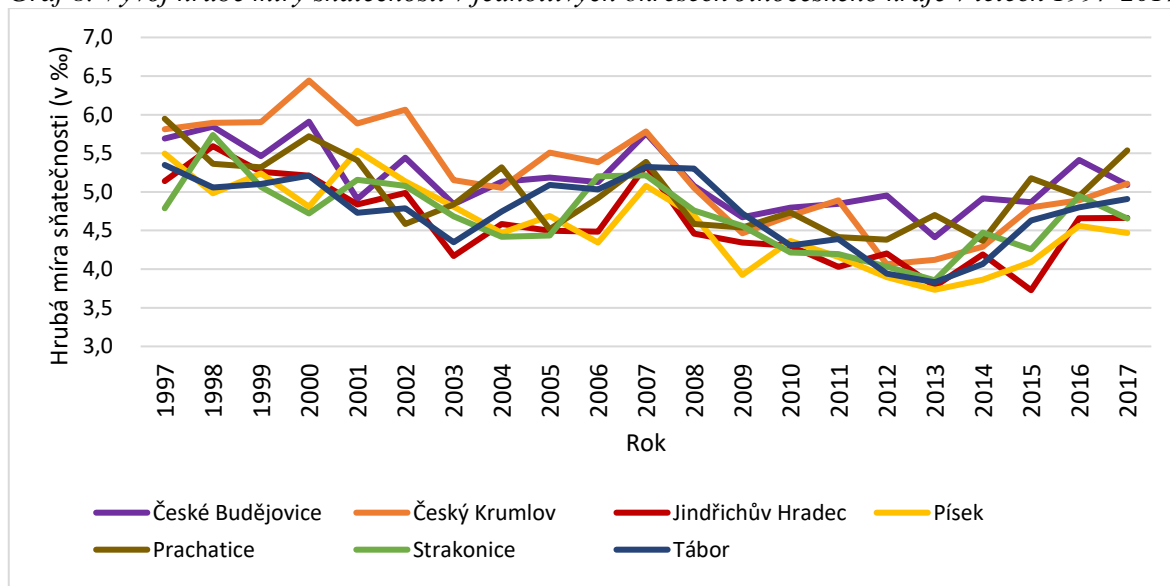
Na základě získaných hodnot budoucího vývoje, lze očekávat kolísavý vývoj hrubé míry sňatečnosti v Jihočeském kraji v následujících letech. Predikce tohoto ukazatele pro rok 2018 činí 4,74 ‰ a předpokládaná hodnota pro rok 2019 se pohybuje na úrovni 4,83 ‰.

Hodnocení prognózy $T_H = 4,70$ ‰, chyba predikce je malá, model je vhodný pro predikci.

5.5.1 Analýza vývoje sňatečnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Vývoj hrubé míry sňatečnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje za sledované období zachycuje Graf 8. K poklesu úrovně sňatečnosti došlo ve všech zkoumaných okresech.

Graf 8: Vývoj hrubé míry sňatečnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoj sňatečnosti v okresech Jihočeského kraje společně s elementárními charakteristiky časových řad jsou zaznamenány v Příloze 8. Nejvyšší průměrnou úroveň sňatečnosti měl ze všech zkoumaných okresů právě okres České Budějovice 5,135 ‰. Naopak dlouhodobě nejnižší průměrnou mírou tohoto ukazatele disponoval okres Jindřichův Hradec, jejíž hodnota byla 4,556 ‰.

Nejvyšší hodnotou průměrného absolutního úbytku disponoval okres Písek v celkové výši -0,052 ‰. Průměrný meziroční koeficient úbytku se pohyboval na úrovni -0,71 %, jednalo se o nejvyšší dosaženou hodnotu tohoto koeficientu ze všech zkoumaných okresů. Průměrný počet uzavřených sňatků na území okresu Písek byl 4,556 připadajících na 1 000 obyvatel středního stavu. Tento okres se nejvíce negativně podílel na poklesu hrubé míry sňatečnosti v Jihočeském kraji.

Nejpomaleji ubýval počet sňatků v průměru na území okresu Strakonice, kde byl průměrný meziroční úbytek v absolutním vyjádření -0,007 ‰. Nejnižší průměrný relativní úbytek sňatečnosti byl ve sledovaném období s hodnotou -0,25 %. S průměrnou hodnotou hrubé míry sňatečnosti 4,684 ‰ patřila tomuto okresu pátá příčka. Okres Strakonice se svým vývoje nejméně podílel na poklesu úrovně sňatečnosti v Jihočeském kraji.

Vývojové tendence zkoumaného ukazatele v ostatních okresech Jihočeského kraje měly podobný charakter. Hodnota průměrného ročního úbytku v okresech České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Prachatice a Tábor se pohybovala

v intervalu od -0,021 ‰ do -0,035 ‰. Přičemž průměrný roční koeficient úrovně sňatečnosti byl v rozmezí -0,10 ‰ až -0,64 ‰.

5.6 Vývoj rozvodovosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Nefunkční manželství často končí ukončením manželství neboli rozvodem. Bohužel rozvodové statistiky nevidují rozpadlé manželské svazky, které nebyly zákonně ukončeny, takovýchto případů je velký počet. Mezi nejčastější důvody, které vedly k rozpadu manželství jihočeských obyvatel byly především rozdíl povah a názorů, alkoholismus, zlé nakládání a nevážený sňatek.

Vývoj hrubé míry rozvodovosti v Jihočeském kraji za sledované období zachycuje níže uvedená Tabulka 6.

Tabulka 6: Vývoj hrubé míry rozvodovosti v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Rok	Hrubá míra rozvodovosti (v ‰)	1. diference	Koeficient růstu
1997	3,07		
1998	2,66	-0,41	0,87
1999	2,62	-0,04	0,98
2000	2,73	0,11	1,04
2001	2,91	0,18	1,07
2002	2,67	-0,24	0,92
2003	3,12	0,45	1,17
2004	2,78	-0,34	0,89
2005	3,04	0,26	1,09
2006	2,66	-0,38	0,88
2007	2,48	-0,18	0,93
2008	3,10	0,62	1,25
2009	2,68	-0,42	0,86
2010	2,97	0,29	1,11
2011	2,82	-0,15	0,95
2012	2,41	-0,41	0,85
2013	2,74	0,33	1,14
2014	2,37	-0,37	0,86
2015	2,43	0,06	1,03
2016	2,35	-0,08	0,97
2017	2,36	0,01	1,00

Průměr 2,71 $\bar{d} = -0,04$ $\bar{k} = 0,9867$

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Na území Jihočeského kraje byla hrubá míra rozvodovosti na úrovni 2,71 ‰, v průměru zde za sledovaní období došlo k 2,71 rozvodům na 1000 obyvatel střední stavu obyvatelstva. Hodnota zkoumaného ukazatele meziročně klesala v průměru o -0,04 ‰, tj. -1,33 ‰.

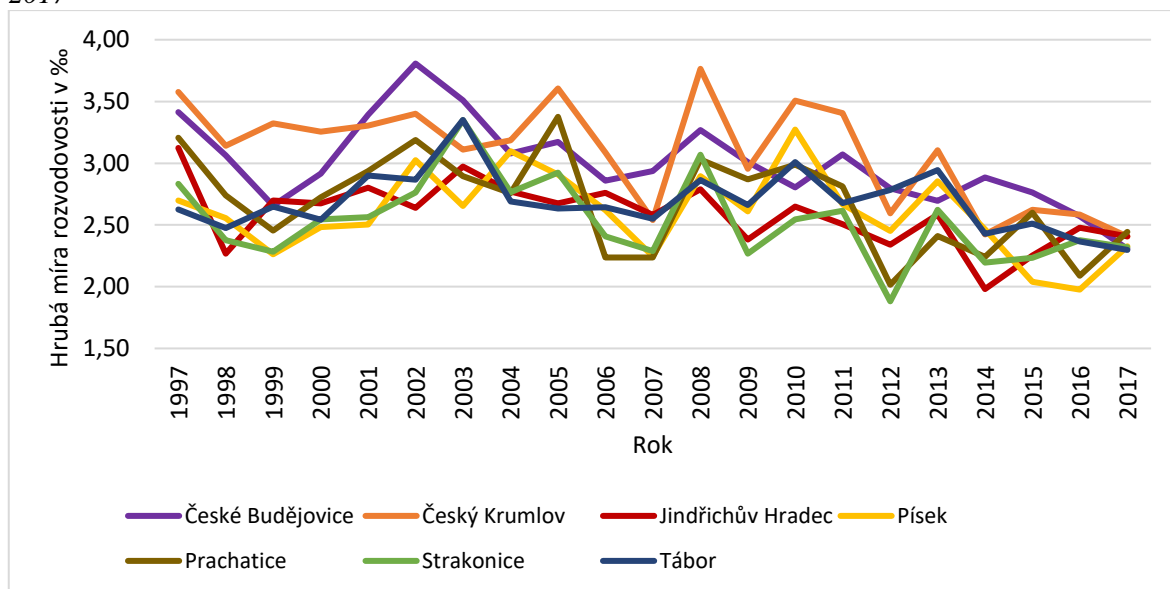
Zkoumaná data nevykazují trend, proto byla použito jednoduché exponenciální vyrovnání. Střední absolutních chyba MAPE je 7,69 ‰. Odhad budoucího vývoje hrubé míry úmrtnosti pro rok 2018 je 2,46 ‰ a pro rok 2019 2,48‰. Graf zobrazující exponenciálního vyrovnání je uveden v Příloze 12.

Hodnota Theilova koeficientu byla 2,48 ‰, chyba predikce je malá a model je tedy vhodný pro predikci.

5.6.1 Vývoj rozvodovosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Graf 9 zachycuje vývoj rozvodovosti v jednotlivých jihočeských okresech za sledované období.

Graf 9: Vývoj hrubé míry rozvodovosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

V Příloze 9 jsou uvedeny veškeré elementární charakteristiky jednotlivých časových řad za sledované období.

K poklesu úrovně rozvodovosti došlo ve všech zkoumaných jihočeských okresech. K nejmenšímu počtu rozvodů docházelo v okrese Strakonice, kde bylo v průměru ukončeno 2,534 manželských svazků na 1 000 obyvatel středního stavu obyvatel. Naopak nejčastěji končilo manželství rozvodem na území okresu Český Krumlov, průměrná hodnota hrubé míry rozvodovosti se pohybovala na úrovni 3,091 ‰.

Nejvyšší hodnotu průměrného absolutního úbytku rozvodovosti měl již zmíněný okres Český Krumlov (-0,059 ‰). Hodnota průměrného koeficientu úbytku se pohybovala na úrovni -2 ‰. Tento okres se významně pozitivně podílel na poklesu hrubé míry rozvodovosti v Jihočeském kraji.

Nejpomaleji klesal počet rozvodů na území okresu Tábor. Průměrný absolutní úbytek tohoto ukazatele byl -0,017 ‰. Průměrný relativní úbytek rozvodovosti byl za sledované období 0,993, hrubá míra rozvodovosti klesala v průměru o -0,7 ‰ za rok. Okres Tábor přispěl nejmenší měrou k poklesu hrubé míry rozvodovosti v celém Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Vývojové tendence zkoumaného ukazatele v ostatních okresech Jihočeského kraje měly podobný charakter. Hodnota průměrného ročního úbytku se pohybovala v intervalu od -0,019 ‰ do -0,055 ‰. Přičemž průměrný roční koeficient úrovně úmrtnost byl v rozmezí od -0,8 ‰ až -1,9 ‰.

5.7 Vývoj migrace v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Pohyb obyvatelstva neboli migrace je spojena se samotným lidstvem již od pradávna, tento proces má vždy významný vliv na ekonomický, sociální a historický vývoj. Události spojené s rokem 1989 přinesly výrazné změny, které, na jednu stranu, umožnily volný pohyb osobám z postkomunistických zemí po celém světě, na druhou stranu, umožnily i přísun osob z cizích zemí na území těchto států. Nejpočetnější menšinou žijící na území Jihočeského kraje jsou lidé pocházející z Ukrajiny, Vietnamu, Slovenska, Německa či Rakouska, jejich směr pohybu migrace, tedy z ostatních států světa se označuje jako tzv. zahraniční migrace.

Největší podíl na stěhování za sledované období měli obyvatelé ve věku 15-30 let, druhou nejvýznamnější skupinou byly obyvatelé nacházející se ve věkové skupině 30-45

roků, jejich podíl se dlouhodobě zvyšuje a zároveň došlo k poklesu podílu první zmíněné skupiny.

Vývoj migračního salda v Jihočeském kraji za sledované období zachycuje níže uvedená Tabulka 7.

Tabulka 7: Vývoj migračního salda v Jihočeském kraji v letech 1997-2017

Rok	Migrační saldo	1. diference	Koeficient růstu
1997	37		
1998	64	27	1,73
1999	-522	-586	-8,16
2000	-238	284	0,46
2001	-725	-487	3,05
2002	529	1254	-0,73
2003	444	-85	0,84
2004	171	-273	0,39
2005	2054	1883	12,01
2006	2240	186	1,09
2007	3258	1018	1,45
2008	3064	-194	0,94
2009	1315	-1749	0,43
2010	1063	-252	0,81
2011	367	-696	0,35
2012	473	106	1,29
2013	96	-377	0,20
2014	593	497	6,18
2015	534	-59	0,90
2016	948	414	1,78
2017	1414	466	1,49
Průměr	818,05	$\bar{d} = 69$	$\bar{k} = 1,199$

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

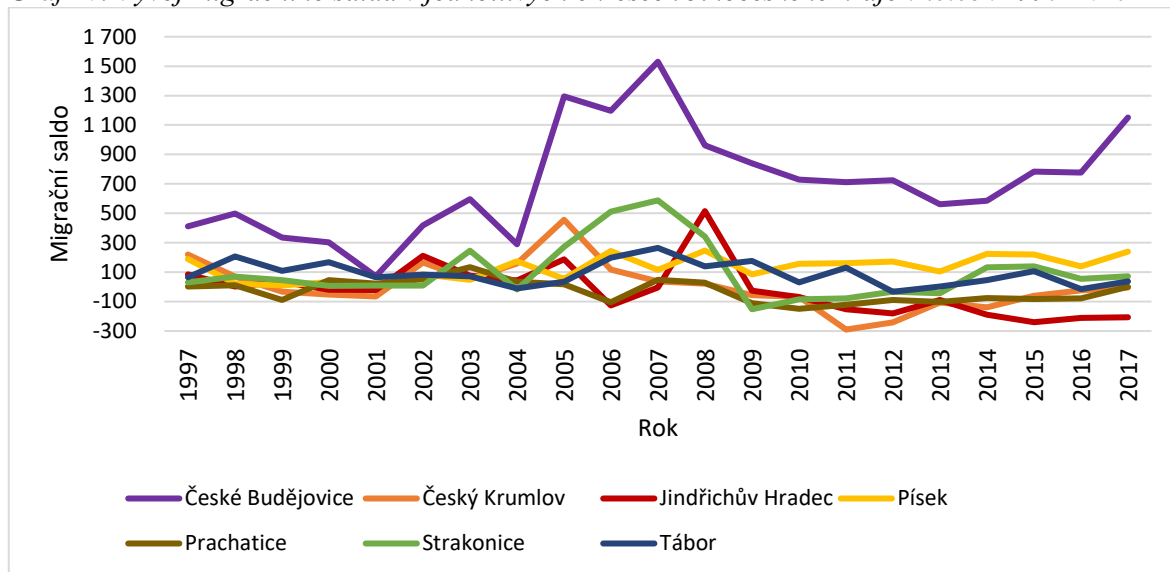
Průměrný absolutní přírůstek obyvatel byl v Jihočeském kraji na úrovni 69 osob. Průměrná hodnota migračního salda za sledované období byla 818,05 obyvatel. Nejvyšší meziroční nárůst tohoto ukazatel byl zaznamenán v roce 2005, kdy se počet obyvatel zvýšil o 1 883 osob.

Zkoumaná data nevykazovala trend, proto byla použito jednoduché exponenciální vyrovnání této časové řady. Avšak střední absolutních chyba MAPE byla 86,177 %, toto zjištění vedlo k závěru, že model není kvalitní a nebyla tedy provedena ani předpověď budoucího vývoje tohoto ukazatele. V Příloze 13 je výstup ze statistického programu SPSS, který zobrazuje vysokou hodnotu MAPE.

5.7.1 Vývoj migrace v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Graf 10 zachycuje rozdílný vývoj migračního salda v jednotlivých jihočeských okresech za sledované období.

Graf 10: Vývoj migračního salda v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

V Příloze 10 jsou uvedeny veškeré elementární charakteristiky jednotlivých časových řad za sledované období

Okres České Budějovice disponoval nejvyšší průměrnou hodnotou migračního salda, v celkové výši 807,90 obyvatel. Naopak okres Jindřichův Hradec měl zápornou hodnotu tohoto ukazatele na úrovni -97,52 osob.

Nejvyšší hodnotu průměrného absolutního přírůstku měl již zmíněný okres České Budějovice (60,5 osob). Hodnota průměrného koeficientu přírůstku se pohybovala na úrovni 10,7 %. Tento okres se významně pozitivně podílel na růstu migračního salda v Jihočeském kraji. Největší nárůst byl zaznamenán v období let 2005-2010, kdy došlo k přílivu většího počtu přistěhovalých než vystěhovalých obyvatel, významně se na tomto vývoji podílelo zahraniční stěhování, jehož vrcholu bylo dosaženo právě v roce 2007. V dalších letech došlo k poklesu migračního salda, avšak míra tohoto ukazatele se stále pohybovala v kladných hodnotách. Od roku 2014 až do roku 2017 byl patrný opětovný rostoucí trend. Tento pozitivní vývoj lze s největší pravděpodobností přisuzovat

atraktivitou krajského města, tedy Českých Budějovic a jeho blízkého okolí, jedná se především o rozmanitější nabídku pracovních příležitosti, lepší dostupnost zdravotních zařízení, bytovou dostupnost, širší výběr školských zařízení a také rozvinutější dopravní infrastrukturu. Je nutné zmínit, že tento okres také disponoval nejsilnějším migračním proudem směrem ven z okresu České Budějovice, nejčastěji tyto lidé našli nový domov v okresu Český Krumlov.

Nejvíce klesal počet obyvatel v průměru v okresu Český Krumlov, průměrný absolutní úbytek byl -14,15 obyvatel. Přičemž průměrná hodnota koeficientu úbytku byla na úrovni 10,80 %. Tento okres negativně ovlivnil vývoj migračního salda v celém Jihočeském kraji za sledované období.

Vývojové tendence zkoumaného ukazatele v ostatních okresech Jihočeského kraje měly podobný charakter. Hodnota průměrného ročního přírůstku se pohybovala v intervalu od 1,6 do 12,8 obyvatel.

5.8 Návrhy a doporučení

Tato kapitola je věnována návrhům a doporučením jednotlivým okresům v Jihočeském kraji, které vycházejí z analýzy demografického vývoje v letech 1997-2017. Lze říci, že v průběhu sledovaného období došlo k nerovnoměrnému vývoji počtu obyvatel v jednotlivých okresech. Od roku 2004 okres České Budějovice zaznamenal významný nárůst obyvatel, naopak územní jednotky Jindřichův Hradec a Prachatice zaznamenaly opačný vývoj. Největší nápor přistěhovalých osob zaznamenalo statutární město České Budějovice, a jeho příměstské suburbie. Bohužel současná dopravní a technická infrastruktura společně s poskytovanými službami pro obyvatele nejsou vyhovující. Většina mateřských škol, nacházejících se v této oblasti disponuje nedostatečnou kapacitou, velká část územních jednotek si tuto finančně náročnou investici nemůže dovolit. Řešení spočívá v regionálních operačních programech, které jsou spravovány Ministerstvem pro místní rozvoj. Tyto programy se zaměřují na rozvoj infrastruktury pro předškolní vzdělávání. Dopravní obslužnost města je zajišťována autobusovou, trolejbusovou a tramvajovou dopravou. V současnosti právě trolejbusová doprava zajišťuje spojení s některými vzdálenějšími obcemi, spadající do vnějšího tarifního pásma. Větší propojení městské a zároveň posílení příměstské dopravy by mělo zajistit zlepšení pohodlného cestování pro osoby bydlících ve vzdálenějších obcích.

Dalším neodmyslitelným problémem je územní plánování. S rostoucím počtem obyvatel, dochází k nárůstu výstavby v podobě novostaveb, které často nedisponují výše zmíněnou dopravní, technickou a občanskou infrastrukturou. V rámci této problematiky je důležité zpřísnění kontrol v oblasti udržitelného rozvoje, s důrazem na kulturní, architektonické a přírodní bohatství tohoto kraje. Dále by mělo docházet ze strany státního aparátu k větší informovanosti místních samospráv o podmínkách využívání a čerpání dotačních titulů. Snahou okresů Jindřichův Hradec a Prachatice by mělo být vytvoření projektů na podporu stávajících i nově přichozích obyvatel v podobě benefitů, které by zamezily odlivu velkého počtu obyvatel. Například zlevnění jízdného pro dojíždějící obyvatele za prací do jiných měst, či motivační finanční pobídky při stavbě novostavby na území tohoto okresu.

Stárnutí populace je současným demografickým fenoménem, se kterým se potýká většina vyspělých států světa. Situace se nikterak neliší ani v jednotlivých okresech Jihočeského kraje. Dnešní moderní společnost přehlíží problém stáří a odsouvá staré lidi na

okraj samotné společnosti. Snahou okresů by mělo být vytvoření dostatečných kapacit v domovech pro seniory či v zařízeních s pečovatelskou službou, či více podpořit dožití seniorů v domácnosti. Současná výše příspěvku na péči není dostatečná, její navýšení by umožnilo starat se o staré osoby, prostřednictvím členů jejich rodiny, kde se předpokládá větší duševní a materiální zázemí. V souvislosti s tímto vývojem je stále více jasné, že ani současný důchodový systém není udržitelný, což představuje nelichotivou vyhlídku do budoucnosti pro všechny generace. Pokud si je státní aparát této skutečnosti vědom, měl by vynaložit veškerou snahu směrem k informování a vzdělávání obyvatel o této problematice. Zajímavá praktika fungující již v zahraničí, ze které bychom se také mohli poučit, je vytvoření nových projektů v podobě propojení mateřských škol a domovů pro seniory, takový projekt může přinést vzájemné pochopení a obohacení obou stran a zároveň řešit problémy s nedostatkem míst jako pro seniory tak pro předškolní děti.

Nízká úroveň porodnosti představuje další významný problém. Všechny zkoumané okresy dosahovaly vyšších hodnot, než byl celorepublikový průměr (1,67 dítěte), avšak tato úroveň plodnosti v dlouhodobém měřítku nedosahuje potřebných hodnot (2,1 dítěte) pro zajištění prosté reprodukce obyvatel. Právě vládní opatření by měla více podporovat porodnost prostřednictvím finančních a nefinančních nástrojů rodinné politiky. Významnou roli při zakládání rodiny hraje finanční situace obou partnerů, současná podpora rodičů nacházejících se na rodičovské dovolené není dostatečná. Tím rozhodně nechceme říci, že by finanční prostředky měly být hlavní motivací, na jejímž základě by mělo docházet k početí dětí. Je však důležité najít optimální výši příspěvku pro zachování důstojných životních podmínek. Bohužel v současnosti jsme stále více svědky pořizování si dětí ze strany sociálně slabých rodin. Pozitivní stránku představuje aspekt v podobě růstu počtu narozených dětí, ale v dlouhodobém měřítku se jedná o krátkozraké řešení. Častokrát státní aparát vyplácí vysoké sociální dávky těmto rodinám, což významně zatěžuje sociální systém. Další nerovnost představuje jednorázová dávka tzv. porodné, které je vypláceno pouze osobám s nízkými příjmy. Je nutné tento aspekt výrazně pozměnit. Taková dávka by měla být vyplácena všem rodinám bez ohledu na výši jejich dosaženého příjmu. Vládní opatření by měla podporovat hlavně úplné pracující rodiny, které řádně platí daně a odvádí tak významnou část svého platu do státní pokladny.

6 Závěr

Život každého z nás je úzce propojen s jednotlivými demografickými událostmi, které neodmyslitelně utváří náš životní cyklus. Události spojené s rokem 1989 přinesly významné sociální, ekonomické a demografické změny ve společnosti, které stále ovlivňují chod dnešní společnosti.

Cílem této diplomové práce byla analýza vývoje demografických ukazatelů v rámci jednotlivých okresů Jihočeského kraje v letech 1997-2017, a následná komparace rozdílného vývoje ve zkoumaných okresech. Následně byla provedena statistická předpověď vybraných demografických ukazatelů pro následující dva roky. Na závěr byly stanoveny návrhy a doporučení, které by měly vést ke zlepšení budoucího vývoje v jednotlivých okresech Jihočeského kraje.

Lze říci, že v jednotlivých okresech Jihočeského kraje došlo ve sledovaném období k nerovnoměrnému vývoji počtu obyvatel. K nárůstu počtu obyvatel došlo v okresech České Budějovice, Český Krumlov, Písek, Strakonice, Prachatice a Tábor naopak úbytkem osob byl poznamenán okres Jindřichův Hradec. Nejvyšší průměrný relativní přírůstek byl ve sledovaném období v okrese České Budějovice, počet obyvatel zde rostl v průměru o 0,41 % za rok. Průměrný přírůstek v absolutním vyjádření činil 758 obyvatel. Okres Jindřichův Hradec disponoval nejvyšším průměrným relativním úbytkem ze všech zkoumaných okresů, v celkové výši -0,17 %. Tento okres měl za sledované období nejvyšší průměrný absolutní úbytek počtu obyvatel, jehož hodnota činila -153 obyvatel.

Pokrok v medicíně a stále se zlepšující životní podmínky výrazně přispívají k prodlužování délky lidského života. Tato skutečnost je patrná na prodlužování délky průměrného věku. V současnosti dosahuje průměrný věk jihočeských obyvatel 40,08 let. Okres Český Krumlov disponoval nejmladším obyvatelstvem ze všech zkoumaných okresů, jeho průměrný věk za sledované období činil 38,46 let. Území okresu Písek obývalo v průměru nejstarší obyvatelstvo, kdy se průměrný věk pohyboval na úrovni 41,11 let. Nejvyšší průměrný relativní přírůstek byl zaznamenán ve sledovaném období v okrese Český Krumlov, zde průměrný věk rostl v průměru meziročně o 0,79 %. Na území okresu České Budějovice docházelo k nejpomalejšímu nárůstu průměrného věku ze všech zkoumaných okresů Jihočeského kraje, hodnota průměrného přírůstku činila 0,22 let.

Při podrobném zkoumání věkové struktury Jihočeského kraje bylo zjištěn pokles podílu dětské složky populace ve všech zkoumaných okresech. Nejvyšším průměrným

relativním úbytkem dětské složky populace disponoval okres Jindřichův Hradec, podíl věkové skupiny 0-14 let v tomto okrese klesal v průměru za rok o -0,65 %. Naopak Okres České Budějovice zaznamenal nejnižší průměrný relativní úbytek podílu dětské složky za sledované období v celkové výši -0,42 %. Z rozdělení populace podle věkových skupin v jednotlivých okresech Jihočeského kraje je patrné, že všechny okresy disponují regresivním typem populace.

Podíl obyvatel v produktivním věku (15-64 let) klesl ve všech zkoumaných okresech. Nejvyšší průměrnou hodnotou absolutního úbytku disponoval okres Písek, v celkové výši -0,218 % podílu osob v produktivním věku. Meziročnímu rozdílu v celkové výši -0,94 %. Nejpomaleji ubýval podíl osob ve věku 15-64 let v okresu Jindřichův Hradec, zde průměrný relativní úbytek této složky populace klesal v průměru o -0,178 % za rok.

Podíl obyvatel postproduktivním věku vzrostl ve všech okresech Jihočeského kraje. Okres Český Krumlov měl nejvyšší průměrný absolutní roční přírůstek 0,366 % podílu osob ve věku 65 a více let ze všech zkoumaných okresů. Naopak nejnižším průměrným absolutním přírůstkem obyvatel v postproduktivním věku disponoval okres České Budějovice, v celkové výši 0,288 %.

Nízká úroveň plodnosti v současné době trápí všechny vyspělé státy světa, neboť pro přirozenou měnu obyvatelstva je potřeba dosáhnout v dlouhodobém horizontu hodnoty přesahující 2,1 dítěte, připadající na jednu ženu. Bohužel těchto hodnot nebylo dosaženo ani v žádném z okresů Jihočeského kraje. Pozitivní zprávou je, že hodnota úhrnné plodnosti v průběhu sledovaného období měla rostoucí vývoj. Nejvyšší průměrnou hodnotou úhrnné plodnosti disponoval okres Český Krumlov (1,46 dítěte), naopak nejnižší průměrná hodnota byla zjištěna v okrese Jindřichův Hradec (1,34 dítěte).

Úmrtí představuje demografickou událost, která v průběhu života potká každého jedince. Nejčastější příčinou úmrtí jihočeských obyvatel bylo onemocnění oběhové soustavy, zhoubné novotvary a onemocnění dýchací a trávicích cest. K poklesu hrubé míry úmrtnosti došlo pouze v okresech České Budějovice, Písek a Strakonice. Okres Písek disponoval nejvyšším průměrným absolutním poklesem tohoto ukazatele ze všech zkoumaných okresů v celkové výši -0,060 ‰. Nejrychleji rostla hodnota úmrtnosti na území okresu Český Krumlov, hodnota tohoto ukazatele rostla v průměru v absolutním vyjádření o 0,046 ‰ za rok.

Vývoj sňatečnosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje kopíroval trend vyspělých států světa. Dále došlo k výrazné proměně věkové struktury obyvatel vstupujících do manželství. Klasický rodinný model se stále více stává přežitkem současné doby a je nahrazován moderním soužitím v podobě nesezdaných párů. K poklesu úrovně sňatečnosti došlo ve všech zkoumaných okresech. Nejvyšší průměrnou úroveň sňatečnosti měl ze všech zkoumaných okresů, okres České Budějovice 5,135 ‰. Naopak dlouhodobě nejnižší průměrnou mírou tohoto ukazatele disponoval okres Jindřichův Hradec, jejíž hodnota byla 4,556 ‰.

Odvracenou stránku manželství představuje rozvodové řízení a s ním spojené náležitosti. Nefunkční manželství nemusí vždy končit rozvodem, stále více dochází k rozpadnutí manželského svazku, na jehož konci nestojí tato demografická událost. Ukazatel hrubé míry rozvodovosti zaznamenal kolísavý vývoj, který v konečném důsledku znamenal pokles rozvodovosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje. Nejvyšší hodnotu průměrného absolutního úbytku rozvodovosti měl okres Český Krumlov -0,059 ‰. Nejpomaleji klesal počet rozvodů na území okresu Tábor, s absolutním průměrným úbytkem ve výši -0,017 ‰.

Stěhování neboli migrace představuje proces, který se významně podílí na ekonomickém, historickém a sociální vývoji dané územní jednotky. Tento ukazatel se významnou měrou podílel na rozvoji v rámci všech zkoumaných okresů. Na stěhování měla největší podíl věková skupina obyvatel ve věku 15-30 let, v těsném závěsu byla věková skupina osob disponující 30-45 rokem života. Okres České Budějovice disponoval nejvyšší průměrnou hodnotou migračního salda, v celkové výši 807,90 obyvatel. Naopak okres Jindřichův Hradec měl zápornou hodnotu tohoto ukazatele na úrovni -97,52 osob.

Mezi nejzávažnější problémy jednotlivých okresů Jihočeského kraje patří hlavně stárnutí populace, nízká úroveň úhrnné plodnosti a sňatečnosti, růst podílu věkové skupiny 65 a více let. Tento nepříznivý vývoj nelze brát na lehkou váhu, prostřednictvím vládních opatření by měla být upnuta veškerá snaha k eliminaci tohoto negativního vývoje a zároveň by mělo docházet ke zmírňování dopadu negativních vlivů na současnou společnost.

7 Seznam použitých zdrojů

Literatura

FIALOVÁ, Ludmila. *Dějiny obyvatelstva českých zemí*. Praha: Mladá fronta, 1996. Patriae. ISBN 80-204-0283-7.

KALIBOVÁ, Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, ed. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4.

KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.

KÁBA, Bohumil a Libuše SVATOŠOVÁ. *Statistické nástroje ekonomického výzkumu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN isbn978-80-7380-359-9.

KELLER, Jan. *Nová sociální rizika a proč se jim nevyhneme*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-059-9.

KLUFOVÁ, Renata. *Základy demografie*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-7394-125-3.

KOCOURKOVÁ, Jiřina. *Propopulační politika - ano či ne: sborník textů*. Praha: Cep, 2002. Ekonomika, právo, politika.

KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0859-1.

KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-585-4.

KUČERA, Milan. *Populace České republiky 1918-1991*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 1994. ISBN 80-901674-7-0.

KUNA, Zbyněk. *Demografický a potravinový problém světa*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-588-5.

MAREŠ, Petr. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. *Základy sociologie*. ISBN 80-85850-61-3.

RABUŠIC, Ladislav. *Kde ty všechny děti jsou?: porodnost v sociologické perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-01-6.

ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4.

SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA. *Statistické metody II*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9.

ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. *Nezaměstnanost*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4282-3.

ŠOTKOVSKÝ, Ivan. *Úvod do studia demografie*. Dot. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 1998. ISBN 80-7078-327-3.

TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3.

VAŇO, Robert, Danuša JURČOVÁ a Ján MESZÁROS. *Základy demografie*. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2003. ISBN 8096892738.

Odborné články

Migration and Membership Regimes in Global and Historical Perspective: An Introduction, BRILL, 2013. Accessed October 28, 2018. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=1367795>.

THORNTON, Arland, AXINN, William G., and XIE, Yu. *Marriage and Cohabitation*. Chicago: University of Chicago Press, 2007. Accessed October 28, 2018. ProQuest Ebook Central.

WARGON, Sylvia T. Demography in Canada in the Twentieth Century, UBC Press, 2002. Accessed October 28, 2018. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=3411964>.

Internetové zdroje

Analýza regionálních rozdílů v ČR - 2007: Regionální aspekty vnitřní migrace a jejich širší podmíněnost. *Český statistický úřad* [online]. 28.09.2007 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20564299/137007a2.pdf/c0f83dff-c1c9-4196-a603-cd172e12fa28?version=1.0>.

Hrady, zámky a památky UNESCO. *Jižní Čechy* [online]. [cit. 2018-06-08]. Dostupné z: <https://www.jiznicechy.cz/pohodove/pamatky-v-jiznich-cechach/hrady-zamky-a-pamatky-unesco>.

Počet obyvatel - Metodika. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/pocet_obyvatel_m.

Příjmová chudoba ohrožuje 9,1 % Čechů. *Český statistický úřad* [online]. 10.04.2018 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmova-chudoba-ohrozuje-91-cechu>.

Statistická ročenka Jihočeského kraje: Charakteristika Jihočeského kraje. *Český statistický úřad* [online]. 30.06.2008 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/950046b94d>.

Tisková zpráva: Nezaměstnanost v prosinci. *Úřad práce ČR* [online]. 9.1.2018 [cit. 2018-07-05]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/media/tz/2018/01/2018_01_09_tz_nezamestnanost_prosinec_2017.pdf.

Vývoj obyvatelstva České republiky - 2017. *Český statistický úřad* [online]. 03.10.2018 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-obyvatelstva-ceske-republiky-2017>.

8 Přílohy

<i>Příloha 1: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	78
<i>Příloha 2: Vývoj průměrného věku obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje (v letech)</i>	79
<i>Příloha 3: Vývoj podílu věkové skupiny 0-14 let v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	80
<i>Příloha 4: Vývoj podílu věkové skupiny 15-64 let v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	81
<i>Příloha 5: Vývoj věkové skupiny 65+ v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	82
<i>Příloha 6: Vývoj úhrnné plodnosti v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	83
<i>Příloha 7: Vývoj hrubé míry úmrtnosti v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	84
<i>Příloha 8: Vývoj hrubé míry sňatečnosti v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	85
<i>Příloha 9: Vývoj hrubé míry rozvodovosti v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	86
<i>Příloha 10: Vývoj migračního salda v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017</i>	87
<i>Příloha 11: Exponenciální vyrovnání časové řady úmrtnosti v Jihočeském kraji</i>	88
<i>Příloha 12: Jednoduché exponenciální vyrovnání časové řady rozvodovosti v Jihočeském kraji</i>	88
<i>Příloha 13: Hodnota MAPE u migračního salda v Jihočeském kraji</i>	89

Příloha 1: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Rok	Počet	1. dif.	Koef. růstu	ČK	1. dif.	Koef. růstu	JH	1. dif.	Koef. růstu	Pí	1. dif.	Koef. růstu	PRA	1. dif.	Koef. růstu	STR	1. dif.	Koef. růstu	TAB	1. dif.	Koef. růstu	
1997	178 185			59 111			93 887			70 423			51 401			70 453			103 110			
1998	178 473	288	1,0016	59 269	158	1,0027	93 792	-95	0,9990	70 335	-88	0,9988	51 416	15	1,0003	70 199	-254	0,9964	103 150	40	1,0004	
1999	178 567	94	1,0005	59 304	35	1,0006	93 635	-157	0,9983	70 179	-156	0,9978	51 296	-120	0,9977	70 013	-186	0,9974	103 118	-32	0,9997	
2000	178 804	237	1,0013	59 329	25	1,0004	93 449	-186	0,9980	70 055	-124	0,9982	51 323	27	1,0005	69 842	-171	0,9976	103 072	-46	0,9996	
2001	178 445	-359	0,9980	59 500	171	1,0029	92 754	-695	0,9926	70 188	133	1,0019	51 380	57	1,0011	69 644	-198	0,9972	102 657	-415	0,9960	
2002	178 828	383	1,0021	59 817	317	1,0053	92 846	92	1,0010	70 171	-17	0,9998	51 410	30	1,0006	69 496	-148	0,9979	102 529	-128	0,9988	
2003	179 326	498	1,0028	59 941	124	1,0021	92 761	-85	0,9991	70 119	-52	0,9993	51 477	67	1,0013	69 584	88	1,0013	102 333	-196	0,9981	
2004	179 639	313	1,0017	60 144	203	1,0034	92 658	-103	0,9989	70 138	19	1,0003	51 528	51	1,0010	69 406	-178	0,9974	102 199	-134	0,9987	
2005	180 986	1 347	1,0075	60 708	564	1,0094	92 752	94	1,0010	70 144	6	1,0001	51 470	-58	0,9989	69 539	133	1,0019	102 167	-32	0,9997	
2006	182 323	1 337	1,0074	61 001	293	1,0048	92 637	-115	0,9988	70 282	138	1,0020	51 409	-61	0,9988	70 032	493	1,0071	102 322	155	1,0015	
2007	184 256	1 933	1,0106	61 261	260	1,0043	92 693	56	1,0006	70 310	28	1,0004	51 470	61	1,0012	70 687	655	1,0094	102 587	265	1,0026	
2008	185 584	1 328	1,0072	61 516	255	1,0042	93 298	605	1,0065	70 550	240	1,0034	51 548	78	1,0015	71 054	367	1,0052	102 778	191	1,0019	
2009	186 681	1 097	1,0059	61 635	119	1,0019	93 265	-33	0,9996	70 590	40	1,0006	51 551	3	1,0001	70 906	-148	0,9979	103 015	237	1,0023	
2010	187 799	1 118	1,0060	61 688	53	1,0009	93 180	-85	0,9991	70 673	83	1,0012	51 489	-62	0,9988	70 807	-99	0,9986	103 070	55	1,0005	
2011	187 304	-495	0,9974	61 304	-384	0,9938	92 427	-753	0,9919	70 460	-213	0,9970	51 110	-379	0,9926	70 765	-42	0,9994	102 768	-302	0,9971	
2012	188 264	960	1,0051	61 204	-100	0,9984	92 222	-205	0,9978	70 524	64	1,0009	51 057	-53	0,9990	70 657	-108	0,9985	102 683	-85	0,9992	
2013	188 965	701	1,0037	61 147	-57	0,9991	92 002	-220	0,9976	70 504	-20	0,9997	50 964	-93	0,9982	70 514	-143	0,9980	102 611	-72	0,9993	
2014	189 861	896	1,0047	61 083	-64	0,9990	91 778	-224	0,9976	70 634	130	1,0018	50 827	-137	0,9973	70 653	139	1,0020	102 464	-147	0,9986	
2015	190 844	983	1,0052	61 100	17	1,0003	91 359	-419	0,9954	70 741	107	1,0015	50 738	-89	0,9982	70 683	30	1,0004	102 369	-95	0,9991	
2016	191 945	1 101	1,0058	61 155	55	1,0009	91 125	-234	0,9974	70 870	129	1,0018	50 695	-43	0,9992	70 697	14	1,0002	102 295	-74	0,9993	
2017	193 337	1 392	1,0073	61 187	32	1,0005	90 835	-290	0,9968	71 067	197	1,0028	50 700	5	1,0001	70 760	63	1,0009	102 310	15	1,0001	

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 2: Vývoj průměrného věku obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje (v letech)

Rok	Počet	1. dif.	Koef. růstu	ČK	1. dif.	Koef. růstu	JH	1. dif.	Koef. růstu	Pí	1. dif.	Koef. růstu	PRA	1. dif.	Koef. růstu	STR	1. dif.	Koef. růstu	TAB	1. dif.	Koef. růstu	
1997	37,54			35,30			37,33			38,47			36,36			38,09			38,22			
1998	37,84	0,30	1,008	35,70	0,40	1,011	37,65	0,32	1,009	38,77	0,30	1,0078	36,68	0,32	1,009	38,39	0,30	1,008	38,51	0,29	1,008	
1999	38,17	0,33	1,009	36,05	0,35	1,010	37,95	0,30	1,008	39,05	0,28	1,0072	36,99	0,31	1,008	38,66	0,27	1,007	38,82	0,31	1,008	
2000	38,48	0,31	1,008	36,43	0,38	1,011	38,24	0,29	1,008	39,35	0,30	1,0077	37,34	0,35	1,009	39,01	0,35	1,009	39,09	0,27	1,007	
2001	38,72	0,24	1,006	36,85	0,42	1,012	38,54	0,30	1,008	39,59	0,24	1,0061	37,53	0,19	1,005	39,24	0,23	1,006	39,36	0,27	1,007	
2002	39,02	0,30	1,008	37,17	0,32	1,009	38,83	0,29	1,008	39,89	0,30	1,0076	37,88	0,35	1,009	39,55	0,31	1,008	39,66	0,30	1,008	
2003	39,29	0,27	1,007	37,48	0,31	1,008	39,15	0,32	1,008	40,14	0,25	1,0063	38,18	0,30	1,008	39,82	0,27	1,007	39,92	0,26	1,007	
2004	39,58	0,29	1,007	37,77	0,29	1,008	39,46	0,31	1,008	40,45	0,31	1,0077	38,43	0,25	1,007	40,03	0,21	1,005	40,21	0,29	1,007	
2005	39,83	0,25	1,006	37,99	0,22	1,006	39,72	0,26	1,007	40,80	0,35	1,0087	38,72	0,29	1,008	40,22	0,19	1,005	40,53	0,32	1,008	
2006	40,02	0,19	1,005	38,28	0,29	1,008	40,04	0,32	1,008	41,05	0,25	1,0061	39,05	0,33	1,009	40,45	0,23	1,006	40,78	0,25	1,006	
2007	40,18	0,16	1,004	38,52	0,24	1,006	40,29	0,25	1,006	41,31	0,26	1,0063	39,36	0,31	1,008	40,59	0,14	1,003	41,00	0,22	1,005	
2008	40,34	0,16	1,004	38,78	0,26	1,007	40,51	0,22	1,005	41,46	0,15	1,0036	39,59	0,23	1,006	40,74	0,15	1,004	41,20	0,20	1,005	
2009	40,50	0,16	1,004	38,94	0,16	1,004	40,75	0,24	1,006	41,67	0,21	1,0051	39,87	0,28	1,007	40,95	0,21	1,005	41,50	0,30	1,007	
2010	40,67	0,17	1,004	39,19	0,25	1,006	41,01	0,26	1,006	41,91	0,24	1,0058	40,13	0,26	1,007	41,17	0,22	1,005	41,66	0,16	1,004	
2011	40,90	0,23	1,006	39,58	0,39	1,010	41,37	0,36	1,009	42,15	0,24	1,0057	40,46	0,33	1,008	41,46	0,29	1,007	41,89	0,23	1,006	
2012	41,05	0,15	1,004	39,92	0,34	1,009	41,65	0,28	1,007	42,37	0,22	1,0052	40,72	0,26	1,006	41,72	0,26	1,006	42,13	0,24	1,006	
2013	41,25	0,20	1,005	40,23	0,31	1,008	41,95	0,30	1,007	42,62	0,25	1,0059	41,05	0,33	1,008	41,98	0,26	1,006	42,31	0,18	1,004	
2014	41,44	0,19	1,005	40,53	0,30	1,007	42,28	0,33	1,008	42,80	0,18	1,0042	41,36	0,31	1,008	42,20	0,22	1,005	42,54	0,23	1,005	
2015	41,58	0,14	1,003	40,77	0,24	1,006	42,52	0,24	1,006	42,96	0,16	1,0037	41,64	0,28	1,007	42,38	0,18	1,004	42,75	0,21	1,005	
2016	41,73	0,15	1,004	41,01	0,24	1,006	42,82	0,30	1,007	43,16	0,20	1,0047	41,95	0,31	1,007	42,58	0,20	1,005	42,97	0,22	1,005	
2017	41,85	0,12	1,003	41,24	0,23	1,006	43,07	0,25	1,006	43,34	0,18	1,0042	42,15	0,20	1,005	42,76	0,18	1,004	43,14	0,17	1,004	

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Priloha 3: Vývoj podílu věkové skupiny 0-14 let v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Rok	Počet	1. dif.	Koef. růstu	ČK	1. dif.	Koef. růstu	JH	1. dif.	Koef. růstu	Pí	1. dif.	Koef. růstu	PRA	1. dif.	Koef. růstu	STR	1. dif.	Koef. růstu	TAB	1. dif.	Koef. růstu	
1997	17,70%			19,68%			18,23%			17,04%			18,85%			17,46%			17,30%			
1998	17,35%	-0,35%	0,980	19,08%	-0,60%	0,9695	17,78%	-0,45%	0,975	16,70%	-0,34%	0,980	18,33%	-0,52%	0,972	16,99%	-0,47%	0,973	16,87%	-0,43%	0,975	
1999	16,86%	-0,49%	0,972	18,58%	-0,50%	0,9738	17,32%	-0,46%	0,974	16,41%	-0,29%	0,983	17,86%	-0,47%	0,974	16,57%	-0,42%	0,975	16,41%	-0,46%	0,973	
2000	16,47%	-0,39%	0,977	18,10%	-0,48%	0,9742	17,03%	-0,29%	0,983	16,09%	-0,32%	0,980	17,39%	-0,47%	0,974	16,15%	-0,42%	0,975	16,02%	-0,39%	0,976	
2001	16,13%	-0,34%	0,979	17,65%	-0,45%	0,9751	16,63%	-0,40%	0,977	15,77%	-0,32%	0,980	17,19%	-0,20%	0,988	15,86%	-0,29%	0,982	15,71%	-0,31%	0,981	
2002	15,70%	-0,43%	0,973	17,31%	-0,34%	0,9807	16,33%	-0,30%	0,982	15,51%	-0,26%	0,984	16,77%	-0,42%	0,976	15,41%	-0,45%	0,972	15,37%	-0,34%	0,978	
2003	15,32%	-0,38%	0,976	16,89%	-0,42%	0,9757	15,92%	-0,41%	0,975	15,19%	-0,32%	0,979	16,42%	-0,35%	0,979	15,03%	-0,38%	0,975	15,05%	-0,32%	0,979	
2004	14,99%	-0,33%	0,978	16,50%	-0,39%	0,9769	15,61%	-0,31%	0,981	14,81%	-0,38%	0,975	16,19%	-0,23%	0,986	14,83%	-0,20%	0,987	14,77%	-0,28%	0,981	
2005	14,58%	-0,41%	0,973	16,23%	-0,27%	0,9836	15,23%	-0,38%	0,976	14,39%	-0,42%	0,972	15,81%	-0,38%	0,977	14,49%	-0,34%	0,977	14,46%	-0,31%	0,979	
2006	14,30%	-0,28%	0,981	15,92%	-0,31%	0,9809	14,94%	-0,29%	0,981	14,09%	-0,30%	0,979	15,46%	-0,35%	0,978	14,19%	-0,30%	0,979	14,21%	-0,25%	0,983	
2007	14,18%	-0,12%	0,992	15,75%	-0,17%	0,9893	14,80%	-0,14%	0,991	13,88%	-0,21%	0,985	15,14%	-0,32%	0,979	14,06%	-0,13%	0,991	14,12%	-0,09%	0,994	
2008	14,17%	-0,01%	0,999	15,65%	-0,10%	0,9937	14,48%	-0,32%	0,978	13,88%	0,00%	1,000	15,05%	-0,09%	0,994	14,10%	0,04%	1,003	14,02%	-0,10%	0,993	
2009	14,26%	0,09%	1,006	15,74%	0,09%	1,0058	14,34%	-0,14%	0,990	13,95%	0,07%	1,005	15,00%	-0,05%	0,997	14,06%	-0,04%	0,997	14,01%	-0,01%	0,999	
2010	14,48%	0,22%	1,015	15,90%	0,16%	1,0102	14,41%	0,07%	1,005	14,03%	0,08%	1,006	15,08%	0,08%	1,005	14,25%	0,19%	1,014	14,09%	0,08%	1,006	
2011	14,91%	0,43%	1,030	16,02%	0,12%	1,0075	14,61%	0,20%	1,014	14,26%	0,23%	1,016	15,27%	0,19%	1,013	14,34%	0,09%	1,006	14,29%	0,20%	1,014	
2012	15,13%	0,22%	1,015	16,04%	0,02%	1,0012	14,69%	0,08%	1,005	14,35%	0,09%	1,006	15,43%	0,16%	1,010	14,46%	0,12%	1,008	14,51%	0,22%	1,015	
2013	15,35%	0,22%	1,015	16,15%	0,11%	1,0069	14,70%	0,01%	1,001	14,41%	0,06%	1,004	15,45%	0,02%	1,001	14,67%	0,21%	1,015	14,72%	0,21%	1,014	
2014	15,60%	0,25%	1,016	16,18%	0,03%	1,0019	14,75%	0,05%	1,003	14,58%	0,17%	1,012	15,37%	-0,08%	0,995	14,89%	0,22%	1,015	14,84%	0,12%	1,008	
2015	15,82%	0,22%	1,014	16,34%	0,16%	1,0099	14,78%	0,03%	1,002	14,74%	0,16%	1,011	15,43%	0,06%	1,004	15,13%	0,24%	1,016	14,98%	0,14%	1,009	
2016	16,06%	0,24%	1,015	16,44%	0,10%	1,0061	14,81%	0,03%	1,002	14,91%	0,17%	1,012	15,44%	0,01%	1,001	15,36%	0,23%	1,015	15,13%	0,15%	1,010	
2017	16,28%	0,22%	1,014	16,41%	-0,03%	0,9982	14,87%	0,06%	1,004	14,97%	0,06%	1,004	15,53%	0,09%	1,006	15,51%	0,15%	1,010	15,31%	0,18%	1,012	

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 4: Vývoj podílu věkové skupiny 15-64 let v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Rok	Počet	1. dif.	Koef. růstu	ČK	1. dif.	Koef. růstu	JH	1. dif.	Koef. růstu	Pí	1. dif.	Koef. růstu	PRA	1. dif.	Koef. růstu	STR	1. dif.	Koef. růstu	TAB	1. dif.	Koef. růstu	
1997	69,40%			70,19%			68,14%			68,26%			69,41%			68,51%			68,28%			
1998	69,60%	0,20%	1,003	70,61%	0,42%	1,006	68,45%	0,31%	1,005	68,42%	0,16%	1,002	69,74%	0,33%	1,005	68,84%	0,33%	1,005	68,52%	0,24%	1,004	
1999	69,94%	0,34%	1,005	71,04%	0,43%	1,006	68,87%	0,42%	1,006	68,57%	0,15%	1,002	70,08%	0,34%	1,005	69,21%	0,37%	1,005	68,80%	0,28%	1,004	
2000	70,18%	0,24%	1,003	71,33%	0,29%	1,004	69,12%	0,25%	1,004	68,69%	0,12%	1,002	70,43%	0,35%	1,005	69,46%	0,25%	1,004	69,07%	0,27%	1,004	
2001	70,56%	0,38%	1,005	71,54%	0,21%	1,003	69,50%	0,38%	1,005	69,04%	0,35%	1,005	70,60%	0,17%	1,002	69,69%	0,23%	1,003	69,29%	0,22%	1,003	
2002	70,94%	0,38%	1,005	71,71%	0,17%	1,002	69,82%	0,32%	1,005	69,17%	0,13%	1,002	70,94%	0,34%	1,005	70,01%	0,32%	1,005	69,56%	0,27%	1,004	
2003	71,25%	0,31%	1,004	72,03%	0,32%	1,004	70,22%	0,40%	1,006	69,40%	0,23%	1,003	71,19%	0,25%	1,004	70,33%	0,32%	1,005	69,82%	0,26%	1,004	
2004	71,47%	0,22%	1,003	72,33%	0,30%	1,004	70,46%	0,24%	1,003	69,69%	0,29%	1,004	71,31%	0,12%	1,002	70,47%	0,14%	1,002	70,02%	0,20%	1,003	
2005	71,72%	0,25%	1,003	72,47%	0,14%	1,002	70,70%	0,24%	1,003	69,86%	0,17%	1,002	71,50%	0,19%	1,003	70,71%	0,24%	1,003	70,14%	0,12%	1,002	
2006	71,78%	0,06%	1,001	72,54%	0,07%	1,001	70,79%	0,09%	1,001	70,00%	0,14%	1,002	71,59%	0,09%	1,001	70,88%	0,17%	1,002	70,23%	0,09%	1,001	
2007	71,67%	-0,11%	0,998	72,44%	-0,10%	0,999	70,75%	-0,04%	0,999	69,91%	-0,09%	0,999	71,70%	0,11%	1,002	70,22%	-0,66%	0,991	70,13%	-0,10%	0,999	
2008	71,35%	-0,32%	0,996	72,22%	-0,22%	0,997	70,73%	-0,02%	1,000	69,62%	-0,29%	0,996	71,46%	-0,24%	0,997	70,35%	0,13%	1,002	69,92%	-0,21%	0,997	
2009	70,90%	-0,45%	0,994	71,81%	-0,41%	0,994	70,54%	-0,19%	0,997	69,15%	-0,47%	0,993	71,15%	-0,31%	0,996	70,63%	0,28%	1,004	69,56%	-0,36%	0,995	
2010	70,36%	-0,54%	0,992	71,32%	-0,49%	0,993	70,12%	-0,42%	0,994	68,72%	-0,43%	0,994	70,74%	-0,41%	0,994	69,56%	-1,07%	0,985	69,15%	-0,41%	0,994	
2011	69,20%	-1,16%	0,984	70,48%	-0,84%	0,988	69,01%	-1,11%	0,984	67,78%	-0,94%	0,986	69,92%	-0,82%	0,988	68,93%	-0,63%	0,991	68,30%	-0,85%	0,988	
2012	68,44%	-0,76%	0,989	69,61%	-0,87%	0,988	68,07%	-0,94%	0,986	67,06%	-0,72%	0,989	69,00%	-0,92%	0,987	68,18%	-0,75%	0,989	67,40%	-0,90%	0,987	
2013	67,73%	-0,71%	0,990	68,75%	-0,86%	0,988	67,38%	-0,69%	0,990	66,39%	-0,67%	0,990	68,33%	-0,67%	0,990	67,42%	-0,76%	0,989	66,64%	-0,76%	0,989	
2014	67,03%	-0,70%	0,990	68,02%	-0,73%	0,989	66,62%	-0,76%	0,989	65,75%	-0,64%	0,990	67,77%	-0,56%	0,992	66,73%	-0,69%	0,990	66,07%	-0,57%	0,991	
2015	66,41%	-0,62%	0,991	67,35%	-0,67%	0,990	65,96%	-0,66%	0,990	65,10%	-0,65%	0,990	67,04%	-0,73%	0,989	66,00%	-0,73%	0,989	65,44%	-0,63%	0,990	
2016	65,69%	-0,72%	0,989	66,64%	-0,71%	0,989	65,21%	-0,75%	0,989	64,41%	-0,69%	0,989	66,31%	-0,73%	0,989	65,21%	-0,79%	0,988	64,73%	-0,71%	0,989	
2017	65,06%	-0,63%	0,990	66,14%	-0,50%	0,992	64,59%	-0,62%	0,990	63,90%	-0,51%	0,992	65,74%	-0,57%	0,991	64,59%	-0,62%	0,990	64,00%	-0,73%	0,989	

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Priloha 5: Vývoj věkové skupiny 65+ v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Rok	Počet	1. dif.	Koef. růstu	ČK	1. dif.	Koef. růstu	JH	1. dif.	Koef. růstu	Pí	1. dif.	Koef. růstu	PRA	1. dif.	Koef. růstu	STR	1. dif.	Koef. růstu	TAB	1. dif.	Koef. růstu	
1997	12,90%			10,13%			13,63%			14,69%			11,75%			14,03%			14,42%			
1998	13,05%	0,15%	1,0116	10,32%	0,19%	1,0188	13,77%	0,14%	1,0103	14,88%	0,19%	1,013	11,93%	0,18%	1,0153	14,16%	0,13%	1,009	14,62%	0,20%	1,0139	
1999	13,20%	0,15%	1,0115	10,38%	0,06%	1,0058	13,82%	0,05%	1,0036	15,02%	0,14%	1,009	12,06%	0,13%	1,0109	14,23%	0,07%	1,005	14,80%	0,18%	1,0123	
2000	13,34%	0,14%	1,0106	10,57%	0,19%	1,0183	13,85%	0,03%	1,0022	15,22%	0,20%	1,013	12,18%	0,12%	1,0100	14,39%	0,16%	1,011	14,91%	0,11%	1,0074	
2001	13,31%	-0,03%	0,9978	10,81%	0,24%	1,0227	13,87%	0,02%	1,0014	15,19%	-0,03%	0,998	12,21%	0,03%	1,0025	14,45%	0,06%	1,004	15,00%	0,09%	1,0060	
2002	13,36%	0,05%	1,0038	10,99%	0,18%	1,0167	13,85%	-0,02%	0,9986	15,32%	0,13%	1,009	12,30%	0,09%	1,0074	14,58%	0,13%	1,009	15,07%	0,07%	1,0047	
2003	13,43%	0,07%	1,0052	11,08%	0,09%	1,0082	13,86%	0,01%	1,0007	15,41%	0,09%	1,006	12,39%	0,09%	1,0073	14,64%	0,06%	1,004	15,13%	0,06%	1,0040	
2004	13,54%	0,11%	1,0082	11,17%	0,09%	1,0081	13,93%	0,07%	1,0051	15,50%	0,09%	1,006	12,51%	0,12%	1,0097	14,70%	0,06%	1,004	15,22%	0,09%	1,0059	
2005	13,71%	0,17%	1,0126	11,30%	0,13%	1,0116	14,07%	0,14%	1,0101	15,74%	0,24%	1,015	12,69%	0,18%	1,0144	14,79%	0,09%	1,006	15,40%	0,18%	1,0118	
2006	13,92%	0,21%	1,0153	11,54%	0,24%	1,0212	14,27%	0,20%	1,0142	15,90%	0,16%	1,010	12,95%	0,26%	1,0205	14,93%	0,14%	1,009	15,56%	0,16%	1,0104	
2007	14,15%	0,23%	1,0165	11,81%	0,27%	1,0234	14,45%	0,18%	1,0126	16,21%	0,31%	1,019	13,16%	0,21%	1,0162	14,80%	-0,13%	0,991	15,75%	0,19%	1,0122	
2008	14,49%	0,34%	1,0240	12,12%	0,31%	1,0262	14,79%	0,34%	1,0235	16,50%	0,29%	1,018	13,49%	0,33%	1,0251	15,04%	0,24%	1,016	16,07%	0,32%	1,0203	
2009	14,84%	0,35%	1,0242	12,45%	0,33%	1,0272	15,12%	0,33%	1,0223	16,90%	0,40%	1,024	13,85%	0,36%	1,0267	15,52%	0,48%	1,032	16,43%	0,36%	1,0224	
2010	15,16%	0,32%	1,0216	12,78%	0,33%	1,0265	15,47%	0,35%	1,0231	17,26%	0,36%	1,021	14,17%	0,32%	1,0231	16,20%	0,68%	1,044	16,76%	0,33%	1,0201	
2011	15,89%	0,73%	1,0482	13,50%	0,72%	1,0563	16,39%	0,92%	1,0595	17,96%	0,70%	1,041	14,81%	0,64%	1,0452	16,73%	0,53%	1,033	17,41%	0,65%	1,0388	
2012	16,43%	0,54%	1,0340	14,35%	0,85%	1,0630	17,24%	0,85%	1,0519	18,59%	0,63%	1,035	15,57%	0,76%	1,0513	17,36%	0,63%	1,038	18,09%	0,68%	1,0391	
2013	16,92%	0,49%	1,0298	15,10%	0,75%	1,0523	17,92%	0,68%	1,0394	19,19%	0,60%	1,032	16,22%	0,65%	1,0417	17,92%	0,56%	1,032	18,64%	0,55%	1,0304	
2014	17,37%	0,45%	1,0266	15,80%	0,70%	1,0464	18,63%	0,71%	1,0396	19,67%	0,48%	1,025	16,87%	0,65%	1,0401	18,38%	0,46%	1,026	19,08%	0,44%	1,0236	
2015	17,76%	0,39%	1,0225	16,32%	0,52%	1,0329	19,25%	0,62%	1,0333	20,17%	0,50%	1,025	17,53%	0,66%	1,0391	18,87%	0,49%	1,027	19,58%	0,50%	1,0262	
2016	18,25%	0,49%	1,0276	16,92%	0,60%	1,0368	19,98%	0,73%	1,0379	20,68%	0,51%	1,025	18,24%	0,71%	1,0405	19,42%	0,55%	1,029	20,15%	0,57%	1,0291	
2017	18,66%	0,41%	1,0225	17,45%	0,53%	1,0313	20,55%	0,57%	1,0285	21,13%	0,45%	1,022	18,73%	0,49%	1,0269	19,90%	0,48%	1,025	20,69%	0,54%	1,0268	

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 6: Vývoj úhrnné plodnosti v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

Rok	Počet	Koef. růstu	ČK	1. dif.	Koef. růstu	JH	1. dif.	Koef. růstu	Pí	1. dif.	Koef. růstu	PRA	1. dif.	Koef. růstu	STR	1. dif.	Koef. růstu	TAB	1. dif.	Koef. růstu
1997	1,161		1,379			1,178			1,252			1,258			1,129			1,099		
1998	1,123	-0,038	1,196	-0,183	0,867	1,224	0,046	1,039	1,218	-0,034	0,973	1,283	0,025	1,020	1,021	-0,108	0,904	1,181	0,082	1,075
1999	1,083	-0,040	1,254	0,058	1,048	1,154	-0,070	0,943	1,206	-0,012	0,990	1,322	0,039	1,030	1,116	0,095	1,093	1,140	-0,041	0,965
2000	1,173	0,090	1,238	-0,016	0,987	1,159	0,005	1,004	1,155	-0,051	0,958	1,179	-0,143	0,892	1,088	-0,028	0,975	1,122	-0,018	0,984
2001	1,111	-0,062	1,189	-0,049	0,960	1,149	-0,010	0,991	1,089	-0,066	0,943	1,309	0,130	1,110	1,093	0,005	1,005	1,095	-0,027	0,976
2002	1,156	0,045	1,305	0,116	1,098	1,150	0,001	1,001	1,186	0,097	1,089	1,222	-0,087	0,934	1,161	0,068	1,062	1,113	0,018	1,016
2003	1,154	-0,002	1,258	-0,047	0,964	1,135	-0,015	0,987	1,228	0,042	1,035	1,186	-0,036	0,971	1,126	-0,035	0,970	1,154	0,041	1,037
2004	1,202	0,048	1,267	0,009	1,007	1,163	0,028	1,025	1,065	-0,163	0,867	1,315	0,129	1,109	1,298	0,172	1,153	1,215	0,061	1,053
2005	1,245	0,043	1,386	0,119	1,094	1,214	0,051	1,044	1,233	0,168	1,158	1,243	-0,072	0,945	1,246	-0,052	0,960	1,245	0,030	1,025
2006	1,310	0,065	1,435	0,049	1,035	1,265	0,051	1,042	1,224	-0,009	0,993	1,334	0,091	1,073	1,352	0,106	1,085	1,306	0,061	1,049
2007	1,444	0,134	1,591	0,156	1,109	1,431	0,166	1,131	1,323	0,099	1,081	1,399	0,065	1,049	1,473	0,121	1,089	1,421	0,115	1,088
2008	1,466	0,022	1,619	0,028	1,018	1,459	0,028	1,020	1,498	0,175	1,132	1,516	0,117	1,084	1,552	0,079	1,054	1,456	0,035	1,025
2009	1,451	-0,015	1,678	0,059	1,036	1,452	-0,007	0,995	1,441	-0,057	0,962	1,520	0,004	1,003	1,488	-0,064	0,959	1,503	0,047	1,032
2010	1,534	0,083	1,535	-0,143	0,915	1,447	-0,005	0,997	1,436	-0,005	0,997	1,522	0,002	1,001	1,429	-0,059	0,960	1,490	-0,013	0,991
2011	1,417	-0,117	1,409	-0,126	0,918	1,360	-0,087	0,940	1,365	-0,071	0,951	1,546	0,024	1,016	1,453	0,024	1,017	1,385	-0,105	0,930
2012	1,551	0,134	1,546	0,137	1,097	1,483	0,123	1,090	1,429	0,064	1,047	1,566	0,020	1,013	1,482	0,029	1,020	1,486	0,101	1,073
2013	1,454	-0,097	1,487	-0,059	0,962	1,379	-0,104	0,930	1,472	0,043	1,030	1,558	-0,008	0,995	1,441	-0,041	0,972	1,573	0,087	1,059
2014	1,564	0,110	1,629	0,142	1,095	1,529	0,150	1,109	1,529	0,057	1,039	1,442	-0,116	0,926	1,562	0,121	1,084	1,390	-0,183	0,884
2015	1,637	0,073	1,681	0,052	1,032	1,544	0,015	1,010	1,607	0,078	1,051	1,646	0,204	1,141	1,588	0,026	1,017	1,498	0,108	1,078
2016	1,674	0,037	1,756	0,075	1,045	1,601	0,057	1,037	1,690	0,083	1,052	1,676	0,030	1,018	1,632	0,044	1,028	1,634	0,136	1,091
2017	1,693	0,019	1,741	-0,015	0,991	1,685	0,084	1,052	1,732	0,042	1,025	1,805	0,129	1,077	1,831	0,199	1,122	1,758	0,124	1,076

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Rok	Počet	1. dif.	Koef. růstu	ČK	1. dif.	Koef. růstu	JH	1. dif.	Koef. růstu	Pí	1. dif.	Koef. růstu	PRA	1. dif.	Koef. růstu	STR	1. dif.	Koef. růstu	TAB	1. dif.	Koef. růstu	
1997	10,170			9,320			10,370			11,990			10,150			11,600			10,630			
1998	9,890	-0,280	0,972	8,140	-1,180	0,873	10,470	0,100	1,010	10,560	-1,430	0,881	9,810	-0,340	0,967	12,290	0,690	1,059	10,530	-0,100	0,991	
1999	9,830	-0,060	0,994	9,060	0,920	1,113	11,030	0,560	1,053	11,370	0,810	1,077	10,890	1,080	1,110	11,850	-0,440	0,964	9,980	-0,550	0,948	
2000	9,560	-0,270	0,973	8,570	-0,490	0,946	10,960	-0,070	0,994	10,930	-0,440	0,961	9,590	-1,300	0,881	10,910	-0,940	0,921	10,730	0,750	1,075	
2001	9,720	0,160	1,017	8,600	0,030	1,004	10,790	-0,170	0,984	10,720	-0,210	0,981	10,080	0,490	1,051	10,930	0,020	1,002	10,580	-0,150	0,986	
2002	9,310	-0,410	0,958	8,040	-0,560	0,935	10,320	-0,470	0,956	10,500	-0,220	0,979	10,100	0,020	1,002	11,220	0,290	1,027	10,630	0,050	1,005	
2003	9,720	0,410	1,044	9,030	0,990	1,123	10,650	0,330	1,032	10,860	0,360	1,034	10,610	0,510	1,050	11,010	-0,210	0,981	11,550	0,920	1,087	
2004	9,430	-0,290	0,970	9,390	0,360	1,040	10,630	-0,020	0,998	10,330	-0,530	0,951	10,090	-0,520	0,951	12,310	1,300	1,118	10,410	-1,140	0,901	
2005	9,650	0,220	1,023	9,280	-0,110	0,988	10,510	-0,120	0,989	10,090	-0,240	0,977	11,200	1,110	1,110	11,600	-0,710	0,942	10,140	-0,270	0,974	
2006	9,630	-0,020	0,998	8,370	-0,910	0,902	9,620	-0,890	0,915	10,640	0,550	1,055	9,470	-1,730	0,846	10,500	-1,100	0,905	10,290	0,150	1,015	
2007	9,040	-0,590	0,939	8,840	0,470	1,056	10,140	0,520	1,054	11,090	0,450	1,042	10,390	0,920	1,097	10,130	-0,370	0,965	10,580	0,290	1,028	
2008	9,500	0,460	1,051	8,690	-0,150	0,983	9,780	-0,360	0,964	11,030	-0,060	0,995	10,470	0,080	1,008	11,070	0,940	1,093	10,210	-0,370	0,965	
2009	9,850	0,350	1,037	9,770	1,080	1,124	10,580	0,800	1,082	10,960	-0,070	0,994	8,980	-1,490	0,858	10,750	-0,320	0,971	10,160	-0,050	0,995	
2010	9,640	-0,210	0,979	9,040	-0,730	0,925	10,430	-0,150	0,986	11,060	0,100	1,009	9,640	0,660	1,073	10,510	-0,240	0,978	10,310	0,150	1,015	
2011	9,600	-0,040	0,996	9,310	0,270	1,030	10,230	-0,200	0,981	10,450	-0,610	0,945	10,180	0,540	1,056	10,610	0,100	1,010	10,260	-0,050	0,995	
2012	10,030	0,430	1,045	8,470	-0,840	0,910	10,240	0,010	1,001	10,890	0,440	1,042	10,040	-0,140	0,986	11,120	0,510	1,048	10,610	0,350	1,034	
2013	9,670	-0,360	0,964	9,400	0,930	1,110	10,500	0,260	1,025	11,210	0,320	1,029	10,150	0,110	1,011	11,000	-0,120	0,989	11,260	0,650	1,061	
2014	9,290	-0,380	0,961	9,640	0,240	1,026	10,120	-0,380	0,964	11,020	-0,190	0,983	10,600	0,450	1,044	10,070	-0,930	0,915	10,950	-0,310	0,972	
2015	10,160	0,870	1,094	9,700	0,060	1,006	11,610	1,490	1,147	11,450	0,430	1,039	10,500	-0,100	0,991	11,630	1,560	1,155	11,540	0,590	1,054	
2016	9,630	-0,530	0,948	9,910	0,210	1,022	9,950	-1,660	0,857	10,420	-1,030	0,910	9,660	-0,840	0,920	10,750	-0,880	0,924	10,740	-0,800	0,931	
2017	9,960	0,330	1,034	10,230	0,320	1,032	10,880	0,930	1,093	10,800	0,380	1,036	10,800	1,140	1,118	11,210	0,460	1,043	10,900	0,160	1,015	

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Rok	Počet	1. dif.	Koef. růstu	ČK	1. dif.	Koef. růstu	JH	1. dif.	Koef. růstu	Pí	1. dif.	Koef. růstu	PRA	1. dif.	Koef. růstu	STR	1. dif.	Koef. růstu	TAB	1. dif.	Koef. růstu	
1997	5,690			5,810			5,140			5,500			5,950			4,790			5,350			
1998	5,840	0,150	1,026	5,890	0,080	1,014	5,590	0,450	1,088	4,980	-0,520	0,905	5,360	-0,590	0,901	5,740	0,950	1,198	5,060	-0,290	0,946	
1999	5,460	-0,380	0,935	5,900	0,010	1,002	5,260	-0,330	0,941	5,240	0,260	1,052	5,320	-0,040	0,993	5,060	-0,680	0,882	5,100	0,040	1,008	
2000	5,910	0,450	1,082	6,440	0,540	1,092	5,210	-0,050	0,990	4,810	-0,430	0,918	5,720	0,400	1,075	4,720	-0,340	0,933	5,210	0,110	1,022	
2001	4,910	-1,000	0,831	5,890	-0,550	0,915	4,840	-0,370	0,929	5,530	0,720	1,150	5,410	-0,310	0,946	5,160	0,440	1,093	4,730	-0,480	0,908	
2002	5,440	0,530	1,108	6,060	0,170	1,029	4,990	0,150	1,031	5,140	-0,390	0,929	4,590	-0,820	0,848	5,080	-0,080	0,984	4,790	0,060	1,013	
2003	4,840	-0,600	0,890	5,150	-0,910	0,850	4,170	-0,820	0,836	4,810	-0,330	0,936	4,840	0,250	1,054	4,690	-0,390	0,923	4,350	-0,440	0,908	
2004	5,130	0,290	1,060	5,050	-0,100	0,981	4,580	0,410	1,098	4,470	-0,340	0,929	5,320	0,480	1,099	4,420	-0,270	0,942	4,750	0,400	1,092	
2005	5,190	0,060	1,012	5,510	0,460	1,091	4,500	-0,080	0,983	4,690	0,220	1,049	4,520	-0,800	0,850	4,430	0,010	1,002	5,090	0,340	1,072	
2006	5,130	-0,060	0,988	5,380	-0,130	0,976	4,490	-0,010	0,998	4,340	-0,350	0,925	4,920	0,400	1,088	5,200	0,770	1,174	5,030	-0,060	0,988	
2007	5,250	0,120	1,023	5,148	-0,232	0,957	4,550	0,060	1,013	4,698	0,358	1,082	5,188	0,268	1,054	5,114	-0,086	0,983	5,124	0,094	1,019	
2008	5,080	-0,170	0,968	5,052	-0,096	0,981	4,459	-0,091	0,980	4,698	0,000	1,000	4,585	-0,603	0,884	4,759	-0,355	0,931	5,302	0,178	1,035	
2009	4,674	-0,406	0,920	4,463	-0,589	0,883	4,346	-0,113	0,975	3,927	-0,771	0,836	4,538	-0,047	0,990	4,561	-0,198	0,958	4,722	-0,580	0,891	
2010	4,798	0,124	1,027	4,691	0,228	1,051	4,301	-0,045	0,990	4,363	0,436	1,111	4,734	0,196	1,043	4,214	-0,347	0,924	4,308	-0,414	0,912	
2011	4,844	0,046	1,010	4,890	0,199	1,042	4,030	-0,271	0,937	4,158	-0,205	0,953	4,415	-0,319	0,933	4,197	-0,017	0,996	4,389	0,081	1,019	
2012	4,952	0,108	1,022	4,065	-0,825	0,831	4,205	0,175	1,043	3,898	-0,260	0,937	4,384	-0,031	0,993	4,032	-0,165	0,961	3,943	-0,446	0,898	
2013	4,414	-0,538	0,891	4,119	0,054	1,013	3,778	-0,427	0,898	3,733	-0,165	0,958	4,703	0,319	1,073	3,856	-0,176	0,956	3,831	-0,112	0,972	
2014	4,917	0,503	1,114	4,290	0,171	1,042	4,190	0,412	1,109	3,865	0,132	1,035	4,367	-0,336	0,929	4,474	0,618	1,160	4,068	0,237	1,062	
2015	4,865	-0,052	0,989	4,801	0,511	1,119	3,728	-0,462	0,890	4,091	0,226	1,058	5,179	0,812	1,186	4,257	-0,217	0,951	4,632	0,564	1,139	
2016	5,413	0,548	1,113	4,892	0,091	1,019	4,660	0,932	1,250	4,560	0,469	1,115	4,947	-0,232	0,955	4,949	0,692	1,163	4,799	0,167	1,036	
2017	5,089	-0,324	0,940	5,107	0,215	1,044	4,663	0,003	1,001	4,470	-0,090	0,980	5,539	0,592	1,120	4,656	-0,293	0,941	4,908	0,109	1,023	

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Rok	Počet	1. dif.	Koef. růstu	ČK	1. dif.	Koef. růstu	JH	1. dif.	Koef. růstu	Pí	1. dif.	Koef. růstu	PRA	1. dif.	Koef. růstu	STR	1. dif.	Koef. růstu	TAB	1. dif.	Koef. růstu	
1997	3,41			3,58			3,12			2,70			3,21			2,83			2,63			
1998	3,06	-0,350	0,897	3,14	-0,440	0,877	2,27	-0,850	0,728	2,56	-0,140	0,948	2,74	-0,470	0,854	2,38	-0,450	0,841	2,47	-0,160	0,939	
1999	2,66	-0,400	0,869	3,32	0,180	1,057	2,70	0,430	1,189	2,26	-0,300	0,883	2,46	-0,280	0,898	2,28	-0,100	0,958	2,65	0,180	1,073	
2000	2,92	0,260	1,098	3,25	-0,070	0,979	2,67	-0,030	0,989	2,48	0,220	1,097	2,72	0,260	1,106	2,55	0,270	1,118	2,54	-0,110	0,958	
2001	3,39	0,470	1,161	3,30	0,050	1,015	2,80	0,130	1,049	2,50	0,020	1,008	2,94	0,220	1,081	2,56	0,010	1,004	2,90	0,360	1,142	
2002	3,81	0,420	1,124	3,40	0,100	1,030	2,64	-0,160	0,943	3,02	0,520	1,208	3,19	0,250	1,085	2,76	0,200	1,078	2,87	-0,030	0,990	
2003	3,51	-0,300	0,921	3,11	-0,290	0,915	2,97	0,330	1,125	2,66	-0,360	0,881	2,90	-0,290	0,909	3,35	0,590	1,214	3,35	0,480	1,167	
2004	3,08	-0,430	0,877	3,19	0,080	1,026	2,77	-0,200	0,933	3,10	0,440	1,165	2,76	-0,140	0,952	2,76	-0,590	0,824	2,69	-0,660	0,803	
2005	3,17	0,090	1,029	3,61	0,420	1,132	2,68	-0,090	0,968	2,91	-0,190	0,939	3,38	0,620	1,225	2,92	0,160	1,058	2,63	-0,060	0,978	
2006	2,86	-0,310	0,902	3,09	-0,520	0,856	2,76	0,080	1,030	2,62	-0,290	0,900	2,24	-1,140	0,663	2,41	-0,510	0,825	2,64	0,010	1,004	
2007	2,94	0,080	1,028	2,54	-0,550	0,822	2,58	-0,180	0,935	2,25	-0,370	0,859	2,24	0,000	1,000	2,29	-0,120	0,950	2,55	-0,090	0,966	
2008	3,27	0,330	1,112	3,76	1,220	1,480	2,79	0,210	1,081	2,90	0,650	1,289	3,03	0,790	1,353	3,07	0,780	1,341	2,87	0,320	1,125	
2009	3,01	-0,260	0,920	2,95	-0,810	0,785	2,38	-0,410	0,853	2,61	-0,290	0,900	2,87	-0,160	0,947	2,27	-0,800	0,739	2,66	-0,210	0,927	
2010	2,80	-0,210	0,930	3,51	0,560	1,190	2,65	0,270	1,113	3,27	0,660	1,253	2,99	0,120	1,042	2,55	0,280	1,123	3,01	0,350	1,132	
2011	3,07	0,270	1,096	3,41	-0,100	0,972	2,51	-0,140	0,947	2,67	-0,600	0,817	2,81	-0,180	0,940	2,61	0,060	1,024	2,68	-0,330	0,890	
2012	2,80	-0,270	0,912	2,60	-0,810	0,762	2,34	-0,170	0,932	2,45	-0,220	0,918	2,02	-0,790	0,719	1,88	-0,730	0,720	2,78	0,100	1,037	
2013	2,69	-0,110	0,961	3,11	0,510	1,196	2,58	0,240	1,103	2,85	0,400	1,163	2,41	0,390	1,193	2,62	0,740	1,394	2,94	0,160	1,058	
2014	2,88	0,190	1,071	2,42	-0,690	0,778	1,98	-0,600	0,767	2,46	-0,390	0,863	2,24	-0,170	0,929	2,19	-0,430	0,836	2,43	-0,510	0,827	
2015	2,76	-0,120	0,958	2,62	0,200	1,083	2,25	0,270	1,136	2,04	-0,420	0,829	2,60	0,360	1,161	2,23	0,040	1,018	2,51	0,080	1,033	
2016	2,57	-0,190	0,931	2,59	-0,030	0,989	2,48	0,230	1,102	1,98	-0,060	0,971	2,09	-0,510	0,804	2,38	0,150	1,067	2,37	-0,140	0,944	
2017	2,31	-0,260	0,899	2,41	-0,180	0,931	2,41	-0,070	0,972	2,33	0,350	1,177	2,44	0,350	1,167	2,32	-0,060	0,975	2,30	-0,070	0,970	

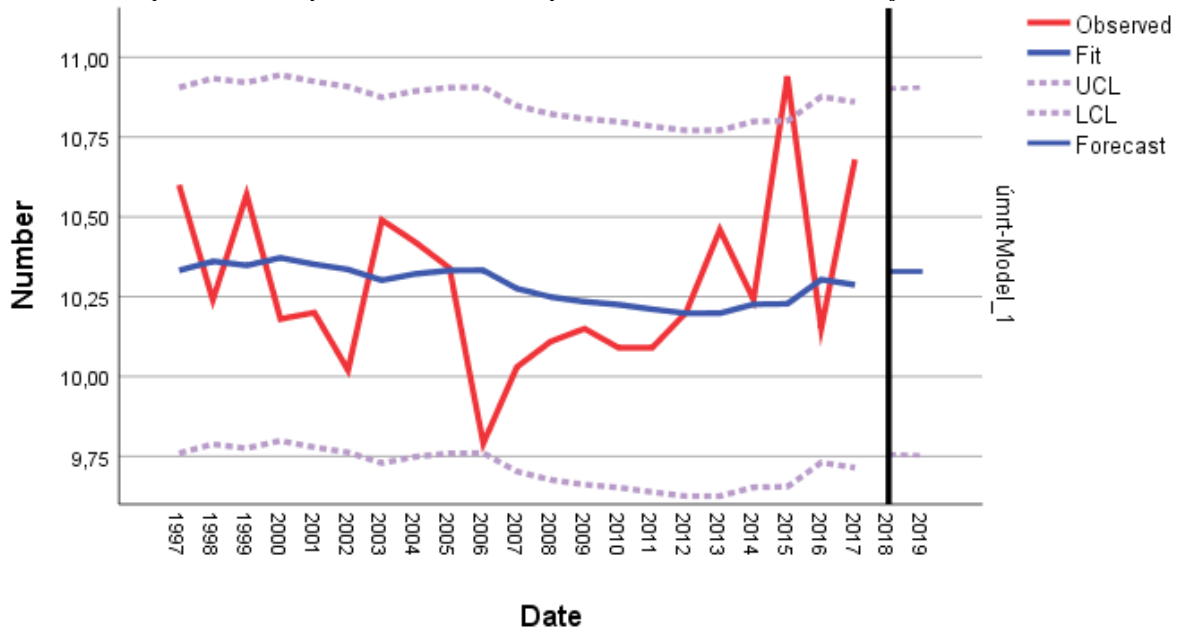
Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 10: Vývoj migračního salda v okresech Jihočeského kraje v letech 1997-2017

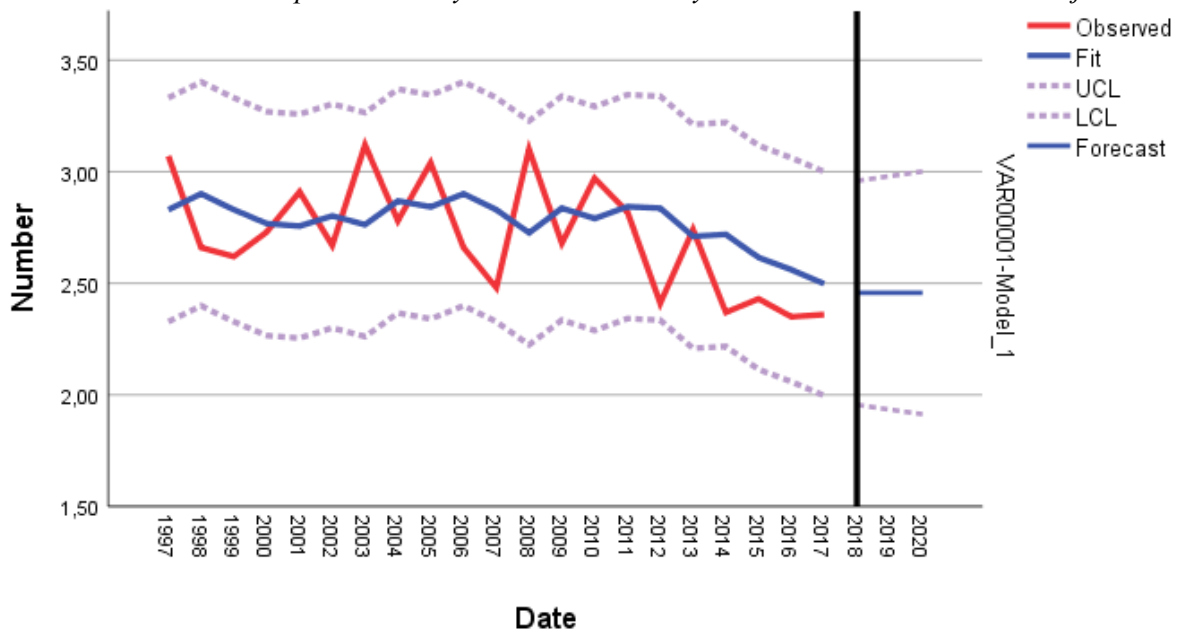
Rok	Počet	1. dif.	Koef. růstu	ČK	1. dif.	Koef. růstu	JH	1. dif.	Koef. růstu	Pí	1. dif.	Koef. růstu	PRA	1. dif.	Koef. růstu	STR	1. dif.	Koef. růstu	TAB	1. dif.	Koef. růstu	
1997	182			315			-44			-10			-27			-193			-186			
1998	288	106	1,582	158	-157	0,783	-95	-51	2,159	-88	-78,0	8,800	15	42	-0,556	-254	-61	1,316	40	226	-0,215	
1999	90	-198	0,313	35	-123	0,222	-157	-62	1,653	-156	-68,0	1,773	-120	-135	-8,000	-186	68	0,732	-28	-68	-0,700	
2000	236	146	2,622	25	-10	0,714	-186	-29	1,185	-123	33,0	0,788	27	147	-0,225	-171	15	0,919	-46	-18	1,643	
2001	-106	-342	0,449	-7	-32	-0,280	-178	8	0,957	-151	-28,0	1,228	35	8	1,296	-166	5	0,971	-152	-106	3,304	
2002	383	489	3,613	317	324	-10,125	92	270	-0,517	-17	134,0	0,113	30	-5	0,857	-148	18	0,892	-128	24	0,842	
2003	498	115	1,300	124	-193	0,391	-85	-177	-0,924	-52	-35,0	3,059	67	37	2,233	88	236	-0,595	-196	-68	1,531	
2004	313	-185	0,629	203	79	1,637	-103	-18	1,212	19	71,0	-0,365	51	-16	0,761	-178	-266	-2,023	-134	62	0,684	
2005	1 347	1 034	4,304	564	361	2,778	94	197	-0,913	6	-13,0	0,316	-58	-109	-1,137	133	311	-0,747	-32	102	0,239	
2006	1 337	-10	0,993	293	-271	0,520	-115	-209	-1,223	138	132,0	23,000	-61	-3	1,052	493	360	3,707	155	187	-4,844	
2007	1 933	596	1,446	260	-33	0,887	56	171	-0,487	28	-110,0	0,203	61	122	-1,000	655	162	1,329	265	110	1,710	
2008	1 328	-605	0,687	255	-5	0,981	605	549	10,804	240	212,0	8,571	78	17	1,279	367	-288	0,560	191	-74	0,721	
2009	1 097	-231	0,826	119	-136	0,467	-33	-638	-0,055	40	-200,0	0,167	3	-75	0,038	-148	-515	-0,403	237	46	1,241	
2010	1 118	21	1,019	69	-50	0,580	-85	-52	2,576	83	43,0	2,075	-78	-81	-26,000	-99	49	0,669	55	-182	0,232	
2011	889	-229	0,795	-238	-307	-3,449	-222	-137	2,612	72	-11,0	0,867	-84	-6	1,077	-114	-15	1,152	64	9	1,164	
2012	960	71	1,080	-100	138	0,420	-205	17	0,923	64	-8,0	0,889	-53	31	0,631	-108	6	0,947	-85	-149	-1,328	
2013	701	-259	0,730	-57	43	0,570	-220	-15	1,073	-20	-84,0	-0,313	-93	-40	1,755	-143	-35	1,324	-72	13	0,847	
2014	896	195	1,278	-64	-7	1,123	-224	-4	1,018	130	150,0	-6,500	-137	-44	1,473	139	282	-0,972	-147	-75	2,042	
2015	983	87	1,097	17	81	-0,266	-419	-195	1,871	107	-23,0	0,823	-89	48	0,650	30	-109	0,216	-95	52	0,646	
2016	1 101	118	1,120	55	38	3,235	-234	185	0,558	129	22,0	1,206	-43	46	0,483	14	-16	0,467	-74	21	0,779	
2017	1 392	291	1,264	32	-23	0,582	-290	-56	1,239	197	68,0	1,527	5	48	-0,116	63	49	4,500	15	89	-0,203	

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 11: Exponenciální vyrovnání časové řady úmrtnosti v Jihočeském kraji

Příloha 12: Jednoduché exponenciální vyrovnání časové řady rozvodovosti v Jihočeském kraji

Příloha 13: Hodnota MAPE u migračního salda v Jihočeském kraji

Fit Statistic	Mean
Stationary R-squared	-0,008
R-squared	0,513
RMSE	753,644
MAPE	86,177
MaxAPE	390,298
MAE	517,713
MaxAE	1875,73
Normalized BIC	13,395